

LÄÄNEMAA AASTA- RAAMAT 2019

SIHTASUTUS LÄÄNEMAA

KOOSTAJA JA VÄLJAANDJA: ►
Sihtasutus Läänemaa

TÄNAME KÕIKI KAASAUOREID!

KEELETOIMETAJA:
Ege Tatarmäe

KUJUNDUS:
Deko Disain OÜ

Sihtasutus Läänemaa –
Karja 27, Haapsalu.
info@laanemaa.ee
www.laanemaa.ee
www.facebook.com/laanemaasa

Haapsalu 2020

Euroopa Liit
Euroopa
Regionaalarengu Fond

Eesti
tuleviku heaks

SISUKORD

1. MAAKOND	4	25.3	Haridus	80
2. RAHVASTIK	5	25.4	Kultuur ja turism	80
2.1 Rahvastikuandmed	5	25.5	Sotsiaalvaldkond	81
2.2 Abielud ja lahutused	5	25.6	Haapsalu tunnustab 2019	81
2.3 Rändesaldo	7	26. VORMSI VALD		82
3. LÄÄNEMAA TUNNUSTATUD	8	26.1	Üldinfo	82
3.1 Tunnustatud 2019	9	26.2	Vormsi Lasteaed-Põhikool	83
3.2 Läänemaa aasta ema 2019	9	26.3	Vormsi raamatukogu	84
3.3 Läänemaa aasta isa 2019	12	26.4	Kultuuritegevus, turismiteavitus ja noortetöö	84
3.4 Läänemaa kaunid kodud 2019	12	26.5	Vormsi tunnustab 2019	85
4. MAAREFORM	15	26.6	Sotsiaaltöö	85
5. PLANEERINGUD	16	26.7	Investeeringud, parendustööd, planeeringud	86
6. ÜHISTRANSPOORT	16	26.8	Infotehnoloogilised vahendid	86
7. TURVALISUS	17	27. LÄÄNE-NIGULA VALD		87
8. MAAKONDLIKE ARENGUSTRATEEGIAE TOETUS	18	27.1	Elamu- ja kommunaalmajandus	87
9. SOTSIAALTEENUSED	19	27.2	Keskfond	87
10. TERVISHOID	19	27.3	Kultuur ja turism	89
10.1 Terviseameti Lääne talituse Haapsalu esindus	19	27.4	Lääne-Nigula tunnustab 2019	92
10.2 SA Läänemaa Haigla	22	28. LÄÄNEMAA TUNNUSTATUD ETTEVÕTJAD 2019		94
10.3 Haapsalu Neuroloogiline Rehabilitatsioonikeskus	27	29. EESTI MAKSU- JA TOLLIAMETI HAAPSALU TEENINDUSBÜROO		95
11. NOORTETÖÖ	31	30. EESTI TÖÖTUKASSA LÄÄNEMAA OSAKOND		97
11.1 Noortetöö Haapsalu linnas	31	30.1 Töötukassa tunnustab 2019	102	
11.2 Noortetöö Vormsi vallas	31	31. LÄÄNE PREFEKTUURI		102
12. HUVIKOOLID	32	HAAPSALU POLITSEJAOSKOND		102
12.1 Haapsalu Muusikakool	32	LÄÄNE PÄÄSTEKESKUSE		105
12.2 Haapsalu Kunstikool	34	LÄÄNEMAA PÄÄSTEPIIRKOND		107
12.3 Sihtasutus Innovatsioonikeskus Innokas	36	MAANTEAMET		111
13. LÄÄNEMAA LASTEAIAD	37	34. KESKKONNAAMETI LÄÄNE REGIOON		112
13.1 Haapsalu Lasteaed Vikerkaar	38	34.1 Looduskaitse	113	
13.2 Ridala Põhikool-Lasteaed	39	34.2 Välisõhu kaitse	113	
13.3 Palivere Lasteaed Piibeleht	40	34.3 Jäätmemajandus	114	
14. LÄÄNEMAA KOOLID	41	34.4 Poollooduslike koosluste hooldamine	114	
14.1 Ridala Põhikool	41	34.5 Metsade majandamine	114	
14.2 Haapsalu Põhikool	43	34.6 Keskkonnamõjude hindamine ja planeerimistegevus	115	
14.3 Läänemaa Ühisgümnaasium	46	34.7 Keskkonnaharidus	115	
14.4 Haapsalu Viigi Kool	50	35. KESKKONNAINSPETSIOONI LÄÄNEMAA BÜROO		116
15. LÄÄNEMAA AASTA ÕPETAJA 2019	52	36. PÕLLUMAJANDUSAMETI LÄÄNE REGIOON		118
16. PARIMAD KOOLILÕPETAJAD	53	36.1 Maaparandus Läänemaal	118	
17. PARIMAD AINETUNDJAD	55	36.2 Mahepõllumajandus	119	
17.1 Tunnustatud õpilased 2019	55	36.3 Taimsete toodete eksport ja import	119	
17.2 Olümpiaadide parimad 2019	56	36.4 Taimetikaitse, põllumehed ja väikeaiapidajad	119	
17.3 Konkursside parimad 2019	57	37. PÕLLUMAJANDUSE REGISTRITE JA INFORMATSIOONI AMET (PRIA)		120
18. TÄISKASVANUD ÕPIJA NÄDAL	58	38. RAHANDUSMINISTEERIUMI REGIONAALHALDUSOSAKONNA LÄÄNEMAA TALITUS		122
19. TALLINNA ÜLIKOOI HAAPSALU KOLLEDŽ	59	39. SIHTASUTUS LÄÄNEMAA		124
20. HAAPSALU KUTSEHARIDUSKESKUS	60	40. KAITSELIIDU LÄÄNE MALEV		124
21. KULTUURIELU	65	41. MUINSUSKAITSEAMETI HIIU-LÄÄNE-PÄRNU-SAARE REGIOON		126
21.1 Rahvakultuur ja Läänemaa Kultuuripärl 2019	67	42. LÄÄNEMAA KIRIKUD JA KOGUDUSED		130
21.2 Kultuuripreemiad 2019	68	43. SA LÄÄNEMAA MUUSEUMID		131
22. RAAMATUKOGUD	70	44. SA RANNAROOTSI MUUSEUM		133
23. TURISM	75			
24. SPORDIELU	77			
25. HAAPSALU LINN	79			
25.1 Linnakeskkond	79			
25.2 Maakeskkond	79			

EESSÕNA

ANU KIKAS,
Sihtasutus Läänemaa
juhataja:

2019. oli Läänemaa jaoks aasta, mida võib nimetada tõeliseks haldusreformi järgneva aastaks. Uute piiride ja uute korraldustega oldi selleks ajaks enam-vähem harjunud ning teati, kuidas järgnevatel aastatel tegutseda. Ühtlasi oli 2019. aastaks tekkinud arusaam, kes ja mille eest maakonnas vastutab.

Julgen väita, et Läänemaa on oma uutes piirides ja korralduses hästi hakkama saanud. Haldusreformiga seoses tekkis kohalikel omavalitsustel küll rohkem vastutusvaldkondi ja sellega seoses ka tegevusi, kuid nad said enda kõrvale ka arvestatava partneri, kes võttis üle maavalitsuse funktsioonid – Sihtasutuse Läänemaa.

Kuigi selle üle saab vaielda, kuidas on Eesti regionaalne tasand korraldatud, võib Läänemaa puhul väita, et kõik regionaalsed, maakonnaülesed funktsioonid toimivad hästi. 2019. aasta oli kultuurivaldkonnas väga aktiivne – toimus maakondlik laulu- ja tantsupidu ning võeti osa ka üleriigilisest laulu- ja tantsupeost. Asutati mitmeid komisjone, mis

lahendavad maakonna väljakutseid (nt kultuuri nõukoda ning turismi nõukoda) ning toimusid maakondlikud tunnustusüritused (paljude seas nt „Läänemaa tunnustab 2019“, Läänemaa õpetajate tunnustusüritus ning Läänemaa ettevõtjate tunnustusüritus. Viimase ürituse raames valiti välja ka Läänemaa aasta toode/teenus ning aasta tegu.

2019. aastal sai piltlikult öeldes kaante vahele ka Läänemaa majandusstatistika, uuriti Läänemaa tervisetoodete valdkonna perspektiivi (regiooni biomajanduse analüüs) ning seirati 2018. aasta uut alustel koostatud maakonna arengustrateegiat.

Igal juhul võib öelda, et Läänemaal toimub ning seda olenemata valdkonnast, sest meil on väga tegusaid inimesi, kes teevad oma tööd südamega. Mida täpsemalt 2019. aastal on maakonnas tehtud, avab Sinu käes olev Läänemaa aastaraamat 2019.

Head lugemist!

1.

1. MAAKOND

Läänemaa on Eesti mandriosa läänepoolseim maakond, olles naabriks Harjumaale, Raplamaale, Pärnumaale ning üle mere Hiiumaa ja Saaremaale. Läänemaad iseloomustab hõre asustus, ulatuslikud loodusmassiivid ning atraktiivne rannikuala. Lääne maakond asub küll Harjumaa naabruses, kuid jääb kõrvale Eestit läbivatest olulisematest rahvusvahelistest magistraalteedest. Samas läbib Läänemaad kaks

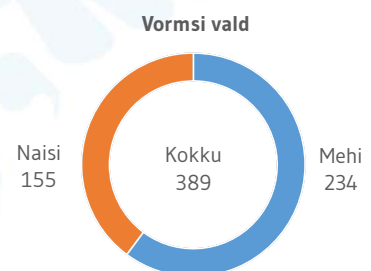
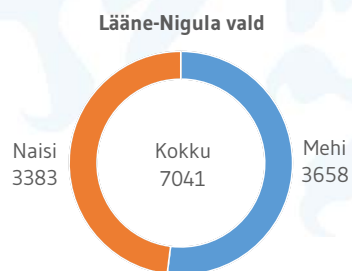
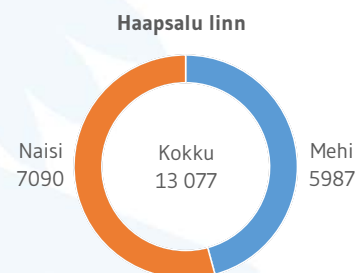
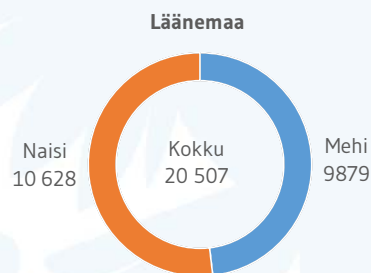
kohaliku tähtsusega põhimaanteed: Ääsmäe–Haapsalu–Rohuküla ja Risti–Virtsu–Kuivastu–Kuressaare maanteed, mille kaudu toimub peamine mandri ja Eesti suurimate saarte vaheline transport. Läänemaal Rohukülas asub siseriikliku tähtsusega reisi-, aga ka vähesel määral kaubasadam, mille kaudu toimub ühendus Hiiumaa ja Vormsiga.

2.1

Rahvastiku- andmed

2. RAHVASTIK

Rahvastikuregistri andmetel elas Läänemaal 01.01.2019. a seisuga 20 507 inimest, nendest 10 628 naised ja 9879 mehed.

Joonis 1. ►

Rahvastikuregistri andmetel elas Läänemaal 01.01.2019 seisuga 20 507 inimest.

2. RAHVASTIK

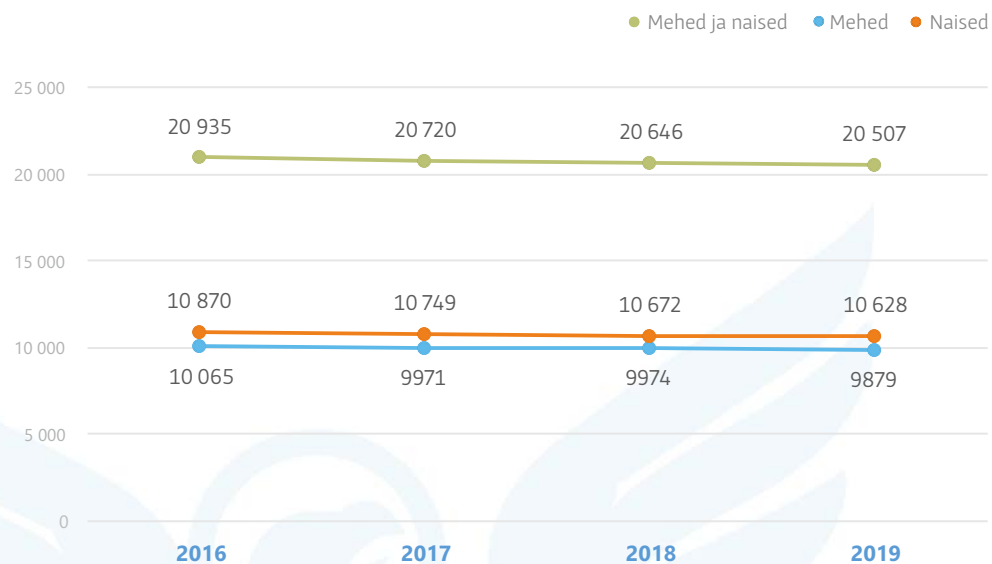
2.1

Rahvastiku- andmed

Joonis 2. ▶

Rahvaarv soo järgi, Lääne maakonnas 2015–2020.
Allikas: Statistikaamet.

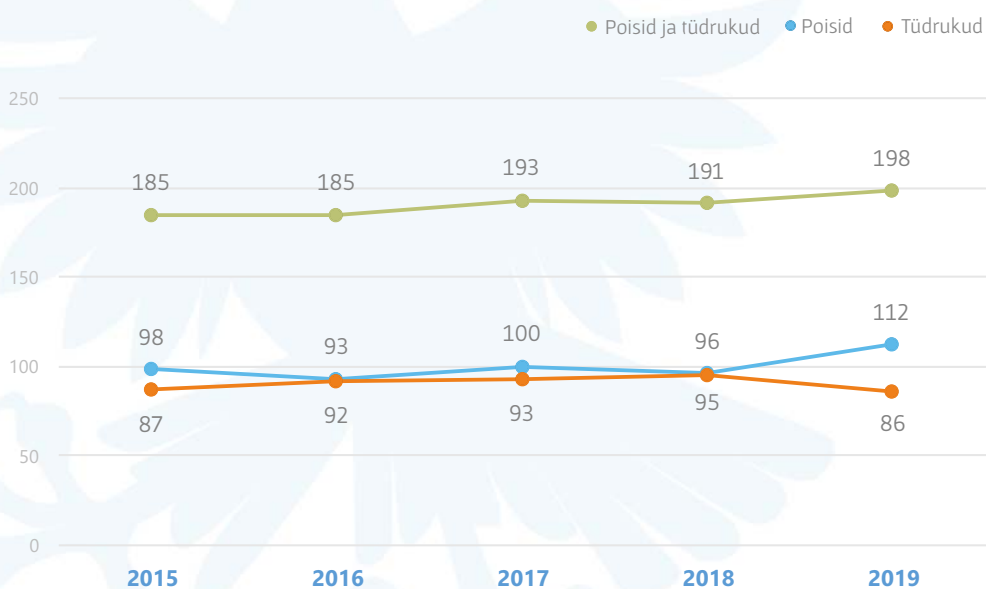
Rahvastiku muutus

Elussünnid

Joonis 3. ▶

Elussündinute arv
2015–2019 Lääne maakonnas.
Allikas: Statistikaamet.

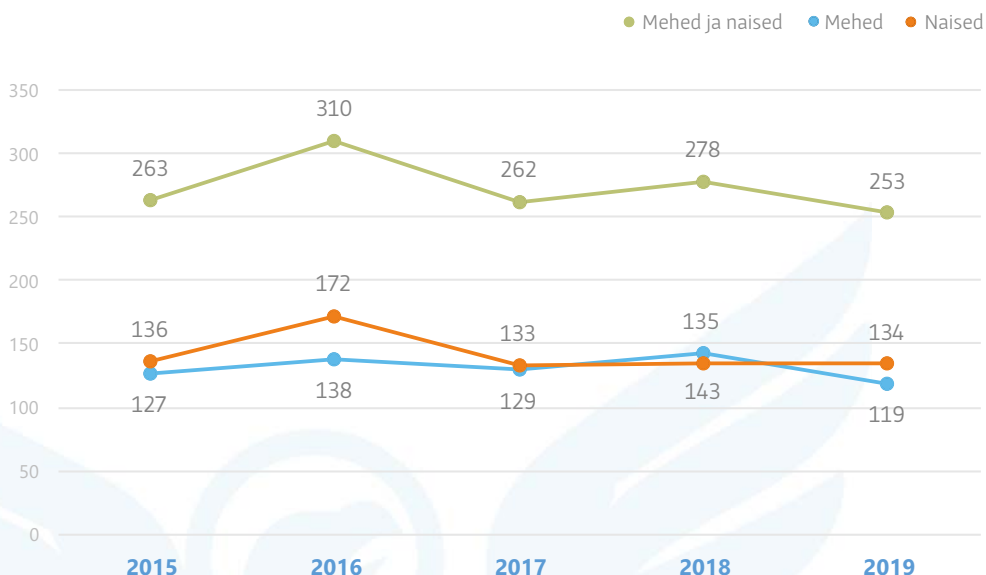
2. RAHVASTIK

2.1

Rahvastiku- andmed

Joonis 4. ▶
Surmade arv Lääne
maakonnas 2015–2019.
Allikas: Statistikaamet.

Surmad

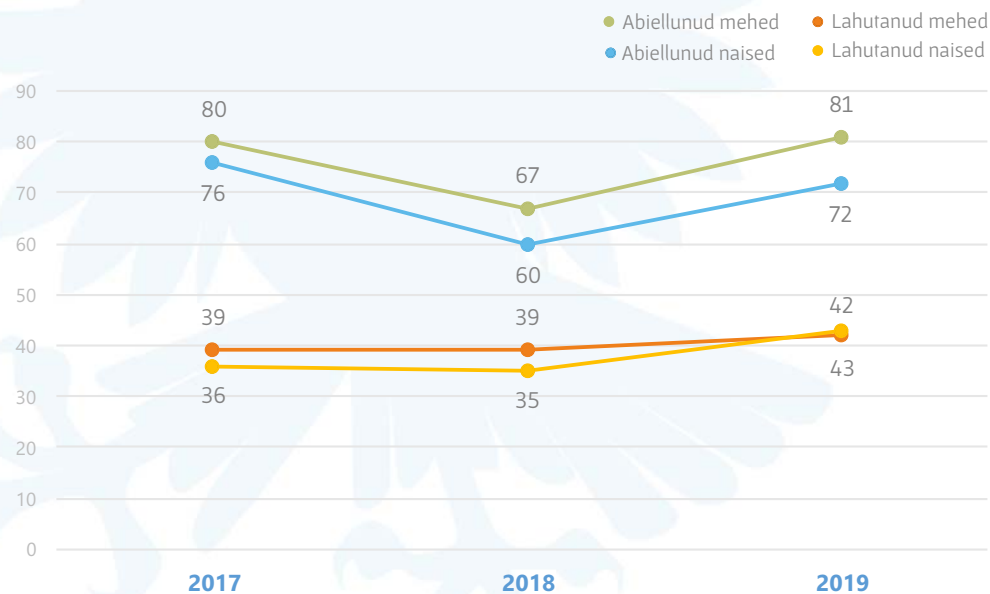

2.2

Abielud ja lahutused

Joonis 5. ▶
Abielude ja
abielulahutuste arv
Lääne maakonnas
2017–2019.
Allikas: Statistikaamet.

Abielud ja abielulahutused

2. RAHVASTIK

2.3

Rändesaldo

Joonis 6. ►
Sise- ja välisränne
2015–2019 Lääne
maakonnas.
Allikas: Statistikaamet.

Sise- ja välisränne

3.1

Tunnustatud 2019

3. LÄÄNEMAA TUNNUSTATUD

28.11.2019 toimus tänuõhtu, kus tunnustati selle aasta maakonna silmapaistvamaid kodanikuühiskonna tegijaid.

Aasta noortetöötaja

- **Helle Lember**

Helle Lember, Läänemaa aasta noortetöötaja 2019. Fotod: Eduard Laur.

Helle töötab Haapsalu Viigi Koolis, kus ta on muusikaõpetaja ja -terapeut, huvijuht ja ringijuht. Ta on kohusetundlik, ideede algataja, õpihimuline. Helle annab õpilastele võimaluse arendada esinemisjulgust ja iseisivsust. Ta kirjutab projekte raske puudega õpilastele. Helle on õpilastega suhtlemisel sõbralik ja heatahtlik.

Läänemaa aasta algatus/sündmus/koostöö noortetöös

- **Vormsi noortetuba ja Wiedemanni noortekeskuse noorte omaalgatus**

2019. aasta kevadest on avatud Vormsi rahvamajas noortetuba. See on väga edukalt tööle läinud ja noortetuba külastavad nii saare lapsed ja noored kui ka saare külalised. Tatjana Sääs on Vormsil noortetöö eestvedaja ja noortetöö tööle saamine on olnud kindlalt saare noortetöö suur sündmus. Lapsed ja noored on noortetöö aktiivselt kasutusse võtnud.

Vormsi noortetuba. Tunnustuse võttis vastu Vormsi valla kultuuri- ja noortetöö spetsialist Tatjana Sääs.

Noorte omaalgatus. Tunnustuse võtsid vastu Kristi Erkmann, Madli Uuemäe ja Katrin Nuuter.

Noorte omaalgatuse käigus sündis hea koostöö ja uue kuue sai Wiedemanni noortekeskuse piljardiruum. Haapsalu Linnavalitsus toetas ruumi remondiga, ent ka noored ise andsid märkimisväärse panuse, et piljardiruum korda saada. Piljardiruumis saab suur hulk noori koos käia ning ühiselt aega veeta. Projekti õnnestumine on hea näide kõikidele noortele, et kui neil on julgust oma ideed arendada ning selle nimel tegutseda, muutub see unistus reaalseks.

Aasta sotsiaaltöötaja

- **Gert Piberman**

Gert Piberman,
aasta sotsiaaltöötaja.

Gert on Haapsalu Sotsiaalmaja sotsiaaltranspordi autojuht. Ta on rõõmsameelne ja lahke, teeb oma tööd hästi ja teeb rohkem kui on tema töö. Tema panus on oluline nii kolleegidele kui ka klientidele ja tema kohta tuleb sotsiaalmaja klientidelt alalõpmata positiivset ja tänulikku tagasisidet.

Läänemaa parim kodanikuühendus

- **MTÜ Lääne-Eesti Vabatahtlik Reservpäästerühm**

Tunnustuse võitis vastu juhatuse liige
Kaire Reiljan.

Mittetulundusühingul Lääne-Eesti Vabatahtlik Reservpäästerühm on 79 liiget. Kõik tublid liikmed panustavad oma aega ja oskusi õnnetusjuhtumite ja kriisilukordade lahendamise abistamiseks. Lisaks muudele

tegevustele on välja arenenud kaks selgelt eristuvat rühma – koerarühm ja mererühm. Tehakse palju ennetustööd, viiakse läbi palju koolitusi. Nad teevad ära väga palju ja seda kõike oma igapäevatöö, pere ja kohustuste kõrvalt.

Läänemaa aasta kodanikuühenduste projekt või tegu

- **Osmussaare tuletorni avamine külastajatele**

Osmussaare tuletorn ehitati ümber päästetorni nõuetele vastavaks ja avati külastajatele. Osmussaare tuletorn avati 2019. aastal esimest korda ajaloos külastajatele. Selle initsiaator ja elluviija oli saarevaht Rita Koppel. Osmussaar on Läänemaa turismpäril, mida 2019. aastal külastas ligikaudu neli tuhat turist.

Läänemaa parimad kodanikuühiskonna toetajad

- **Eesti Evangeelse Luterliku Kiriku Martna Püha Martini kogudus** ja Haapsalu Linnavalitsuse kogukonnatöö spetsialist **Maire Vilbas**.

Tunnustuse võitis vastu koguduse õpetaja
Küllike Valk.

Kirikust on saanud tänases ühiskonnas väga tõsiseltvõetav kodanikuühiskonna toetaja. Eesti Evangeelse Luterliku Kiriku Martna Püha Martini koguduse puhul on seda just märkimisväärselt märgata alates

3.1

Tunnustatud
2019

SIHTASUTUS LÄÄNEMAA

sellest ajast, kui koguduse õpetajaks tuli Küllike Valk. Tema ning koguduse eestvedamisel on Martnas toimunud head muutused laste- ning noortetöös. Kogudus on kõikjal nõu ja jõuga abiks.

Maire Vilbas, Läänemaa parim kodanikuühiskonna toetaja.

Maire Vilbas on koostööaldis teiste ühenduste, ettevõtjate ja omavalitsusega ning on tuntud ja hea mainega kohalike elanike seas. Ta on vastutulelik, abivalmis ning alati avatud uutele ideedele. Kuigi see suure südamega inimene ei ole ise eriti tihti esiplaanil, on kindlasti esiplaanil tema teod, tema toetus ja tema algatused.

Läänemaa sädeinimene

- **Malle Hokkonen**

Malle Hokkonen,
Läänemaa sädeinimene.

Malle on õpetaja, kes lisaks oma põhitööle lööb aktiivselt kaasa kogukonna üritustes ja tegemistest. Teda jätkub lastele laulusalme õpetama ja vormsilasi fotodele jäädvustama. Valla ajalehe jaoks on Malle alati valmis nupukesi kokku panema. Viimase aja suurimaks ettevõtmiseks on vormsilaste jäädvustamine. Malle on alati ettevõtlik, lõbus ja tore kaaslane.

Läänemaa sädemete säde

- **Hilja Tamm**

Hilja Tamm,
Läänemaa sädemete säde.

Hilja Tamm on staažikas Ridala raamatukogu töötaja. Hilja on oma tegemistes väga laia haardega, ülimalt tegus ja alati särav sealse kogukonna hing. Just tema abiga saab teoks palju üritusi Haapsalu maapiirkonnas. Oma nakatava energiaga suudab ta enda tegemistega alati ka teised kaasa tõmmata.

3.2

Läänemaa
aasta ema
2019

Läänemaa aasta ema

- **Aile Nõupuu**

Läänemaa aasta ema Aile Nõupuu.
Foto: Arvo Tarmula.

Aile Nõupuu on kolme lapse ema ja kümne lapselapse vanaema. Lapsed ja pere iseloomustasid Ailet nii: ta on väga hea ema ja vanaema. Ta on tütardele abiks laste kasvatamises nii päeval kui öösel. Aile on rahuliku ja kannatliku iseloomuga. Aasta ema on loov, töökas, hoolitsev ja väga andekas. Oma põhitöö kõrvalt on ta veel ka kunstnik, käsitöömeister, kokk, aednik, lilleseadja, restaureerija, maaler. Lisaks oma pere lastele leidus pere söögilaua ääres alati kohti ka laste sõprade jaoks. Just nii suure südamega ja suurte tegudega on Läänemaa aasta ema.

3.3

Läänemaa
aasta isa
2019

Läänemaa aasta isa

- **Ülo Loorens**

2019. aasta isa Ülo Loorens „Läänemaa tunnustab 2019“ tunnustusüritusel.
Foto: Eduard Laur.

Gerli iseloomustab oma äia kui alati otsekohest, optimistlikku, õiglast ja heatahtlikku inimest ning seda olenemata olukorrast või inimestest tema ümber. Minia sõnul Ülo alati abistab inimesi, kes on jäänud elu hammasrataste vahele. Ta on ka väga laia silmaringiga ja töökas mees, kes veedab suurema osa oma vabast ajast lugedes ning eriti huvitab teda ajalugu.

2019. aastaks on Ülo abielu koos Milvi Loorensiga kestnud 42 aastat. Läänemaa aasta isal on neli poega: Janek, Indrek, Renek ja Villu Loorens. Lisaks neljale pojale on neil selleks ajaks ka kümme lapselast. Isana on Ülo olnud poegadele oma töökusega suur eeskuju ja kasvatanud neist samuti töökad oma eluga hästi toime tulevad pereisad. Isa ja poegade peresidemed on väga tihedad, poegade pered on pea igapäevased külalised vanemate juures. Tähtpäevad veedetakse koos.

Lapselapsed ütleavad oma vanaisa kohta, et papa on magusasõber (ostab ka lapselastele alati midagi head). Ta on alati rõõmus ja

2019. aastal valiti Läänemaa aasta isaks Linnamäel elav Ülo Loorens. Kandidaadiks esitas mehe tema minia Gerli Loorens.

11 tubli kandidaadi seast välja valitud Ülo on elupõline Linnamäe elanik, kõik tema neli last on jätkanud traditsiooni ja elavad oma peredega Linnamäel. Ta on olnud abiks nõu ja jõuga oma poegade kodude rajamisel.

3.3

Läänemaa
aasta isa
2019

2019. aasta isa Ülo Loorens koos perega „Läänemaa tunnustab 2019“ tunnustusüritusel. Foto: Eduard Laur.

teeb lapselastele palju nalju. Hoolitseva vanaisana toob ta näiteks lapselapsi lasteaiast lõunast koju, viib neid matkadele/väljasõitudele, tunnustab alati nende saavutuste eest ning motiveerib neid tööd tege-ma.

Linnamäe kolhoosis teenis Ülo leiba pea-agronoomina. Alates taasiseseisvumisest sai temast Linnamäe kogukonna juht, aastatel 1991–2005 oli Ülo Oru vallavanem.

Tema vallavanemana tegutsemise aega jäid murrangulised ja keerulised 90ndad, mis ei takistanud teotahtelisel mehel uue kooli-maja ehitust juhtida.

Ülole on omistatud Valgetähe IV klassi tee-netemärk. Tubli isa ja vanaisa osaleb alati vabatahtlikuna kogukonna talgutel.

Sihtasutus Läänemaa tunnustas 2019. aastal Läänemaa aasta isa 28. novembril toimu-nud tunnustusüritusel.

3.4

Läänemaa
kaunid kodud
2019

Kõigile „Kaunis kodu 2019“ konkursil osalenutele anti 28. novembril 2019 Haapsalu Kultuurikeskuses toimu-nud pidulikul üritusel „Läänemaa tunnustab üle riigihalduse ministri tänukiri ja mas-tivimpel.

Läänemaalt osalesid:

- **Riita ja Aivar Kroon** –
Neidude 2a, Haapsalu;
- **Holmi Korterühistu** –
Kaluri 24, Haapsalu;

- **Leili ja Indrek Jõgisoo** –
Puisse nina talu, Puisse küla, Haapsalu;
- **Merike ja Jüri Holm** –
Sirmiku tee 1, Tanska küla, Haapsalu;
- **Raili ja Ergo Aas** –
Panga tee 10-6, Panga küla, Haapsalu;
- **Merike ja Ott Liivlaid** –
Soobasauna talu, Puisse küla, Haapsalu;
- **Ingrid ja Margo Rink** –
Kopli talu, Puisse küla, Haapsalu;
- **Pille Minev ja Peep Kala** –
Löpra talu, Puisse küla, Haapsalu;

3. LÄÄNEMAA TUNNUSTATUD

3.4

Läänemaa kaunid kodud 2019

- **Aime Koit** –
Tika talu, Haeska küla, Haapsalu;
- **Lea ja Hillar Pärkson** –
Mihkli talu, Haapsalu;
- **Helina ja Margus Maripuu** –
Tänava talu, Haeska küla, Haapsalu;
- **Lehti Tammus** –
Tennise tn 1a, Haapsalu
- **Riina Raba ja Marge Kuris** –
Ridala tallid, Haapsalu;
- **Siret Siida** –
Pöldotsa talu, Keskküla, Lääne-Nigula vald;
- **Kairi ja Margus Korpe** –
Jaagu talu, Turvalepa küla, Lääne-Nigula vald;
- **Raimu Aas** –
Haava talu, Saunja küla, Lääne-Nigula vald;
- **Elmar Paramson** –
Uus-Urbase talu, Diby küla, Vormsi vald;
- **Ly ja Vello Vichterpal** –
Kinga talu, Haeska küla, Haapsalu;
- **Eha Roosileht ja Igor Saveljev** –
Männi talu, Vaisi küla, Lääne-Nigula vald.

„Kaunis kodu 2019” Läänemaa hindamiskomisjon, kuhu kuulusid Grete Kindel (komisjoni esimees), Anu Joost (arhitekt), Kaja Kaus (Kaunis kodu 2018 laureaat), Kalli Pets (Muinsuskaitseameti nõunik) ja Liis Moor (maastikuarhitekt), valisid Läänemaa kandidaatide seast välja kolm maakondlikku laureaati. Läänemaa hindamiskomisjoni välja valitud kolme laureaati tunnustas Eesti Vabariigi President 25. augustil 2019 Kilingi-Nõmme klubis. President Kersti Kaljulaid andis tänukirja ja majaehise üle perekond **Pärksonitele** Mägari külast (Haapsalu linn), **Peep Kalale ja Pille Minevale** Puise külast (Haapsalu linn) ja **Raimu Aasa** kodule Saunja külast (Lääne-Nigula vald).

SIHTASUTUS LÄÄNEMAA

Raimu Aasale kuuluv Haava talu Saunja külas (Lääne-Nigula vald). Fotod: Grete Kindel.

Peep Kalale ja Pille Minevale kuuluv Lõpre talu Puise külas (Haapsalu linn).

Pärksonite perekonnale kuuluv Mihkli talu Mägari külas (Haapsalu linn).

4.

4. MAAREFORM

Maakatastrisse kantud katastriüksused

Maakond	Maakonna pindala (ha)	Katastriüksuste arv	Katastriüksuste pindala (ha)	Katastrisse kantud maa (%)
Harju maakond	432 670	158 190	428 524,60	99
Hiiu maakond	103 244	16 517	102 370,60	99,2
Ida-Viru maakond	297 158	49 997	293 187,00	98,7
Jõgeva maakond	254 486	31 645	253 730,20	99,7
Järva maakond	267 415	30 609	266 802,40	99,8
Lääne maakond	181 557	25 377	180 307,60	99,3
Lääne-Viru maakond	369 571	51 116	368 286,20	99,7
Põlva maakond	182 334	26 043	181 184,20	99,4
Pärnu maakond	541 873	64 681	539 627,60	99,6
Rapla maakond	276 506	38 192	275 677,90	99,7
Saare maakond	293 765	53 754	292 008,20	99,4
Tartu maakond	334 931	70 612	330 624,80	98,7
Valga maakond	191 709	22 945	190 570,10	99,4
Viljandi maakond	342 005	39 228	342 036,40	100
Võru maakond	277 314	40 142	275 730,20	99,4
KOKKU	4 346 538	719 048	4 320 668,10	99,4

Tabel 1. ►

Maakatastrisse kantud katastriüksused (arv/ha) maakondade kaupa. Andmed seisuga 31.12.2019. Allikas: Maa-amet.

Maakatastrisse kantud katastriüksused Läänemaal

Omaavalitsus	Omaavalitsuse pindala (ha)	Katastriüksuste arv	Katastriüksuste pindala (ha)	Katastrisse kantud maa (%)
Haapsalu linn	27 182	8678	26 795,70	98,6
Lääne-Nigula vald	144 877	14 731	144 136,90	99,5
Vormsi vald	9498	1968	9375,00	98,7
KOKKU	181 557	25 377	180 307,60	99,3

Tabel 2. ►

Läänemaal maakatastrisse kantud katastriüksused (arv/ha) omaavalitsuste kaupa. Andmed seisuga 31.12.2019. Allikas: Maa-amet.

Katastriüksused omandamisviiside lõikes

	Haapsalu linn	Lääne-Nigula vald	Vormsi vald	KOKKU
Omaavalitsuse pindala (ha)	27 182	144 877	9498	181 557
Katastriüksuste pindala (ha)	26 795,70	144 136,90	9375,00	180 307,60
Riigi omandisse jäetud maa	9003,50	73 433,50	2598,20	85 035,20
Munitsipaalomandisse antud maa	954,1	788,1	156,6	1898,70
Ostueesõigusega erastatud maa	3 964,60	18 886,90	1066,20	23 917,70
Enampakkumisega erastatud maa	1225,20	7635,30	556	9416,50
Vaba põllumaj. maa erast.	1681,00	4030,70	100,1	5811,90
Vaba metsamaa erast.	442,5	2345,20	197	2984,70
Tagastatud maa	9524,80	37 017,30	4700,90	51 243,00
Katastrisse kandmata maa	386,3	740,1	123	1249,40

Tabel 3. ►

Läänemaal maareformi käigus moodustatud katastriüksused omandamisviiside lõikes. Andmed seisuga 31.12.2019. Allikas: Maa-amet.

3. MAAREFORM

4.

Maade jaotus sihtotstarvete lõikes (ha)

	Haapsalu linn	Lääne-Nigula vald	Vormsi vald	KOKKU
Omavalitsuse pindala	27 182	144 877	9498	181 557
Katastriüksuste pindala	26 795,70	144 136,90	9 375,00	180 307,60
Elamumaa kü	1123,00	2570,60	285,5	3979,00
Ärimaa kü	79,3	103	3,5	185,8
Tootmismaa kü	254,2	418,6	15,2	688
Veekogude maa kü	17,3	0	0	17,3
Transpordimaa kü	524,5	1341,70	105,9	1972,20
Jäätmevõimald maa kü	17	10,4	6,2	33,7
Riigikaitsemaa kü	288,2	236,4	2,1	526,8
Kaitsealune maa kü	1986,00	10 054,90	555,8	12 596,70
Maatulundusmaa kü	21 639,70	127 876,00	8286,80	157 802,50
Sihtotstarbeta maa kü	87,6	203	15,2	305,8
Mäetööstusmaa kü	24,2	156,6	8,9	189,7
Turbatööstusmaa kü	0	771,5	0	771,5
Sotsiaalmaa kü	754,9	394,3	90	1239,20

Tabel 4. ►

Läänemaal maakatastrisse kantud maa sihtotstarvete lõikes (ha). Andmed seisuga 31.12.2019.
Allikas: Maa-amet.

5.

5. PLANEERINGUD

Detailplaneeringud

	Haapsalu linn	Lääne-Nigula vald	Vormsi vald
Algatatud detailplaneeringud	3	2	0
Kehtestatud detailplaneeringud	6	5	0

Tabel 5. ►

Detailplaneeringute arv Läänemaal 2019. aastal.

6.

6. ÜHISTRANSPOORT

RIINA TAMM,
MTÜ Põhja-Eesti
Ühistranspordikeskus,
liinplaneerija:

Aastal 2019 hakkasid sõitjad kohanema 2018. aastal tehtud suurte muudatustega – uued sõiduplaanid, nende parandused sõitjate ja omavalitsuste ettepanekul ning tasuta ühistranspordi tulek. Seetõttu võib seda aastat pidada võrdlemisi rahulikuks.

Üksikuid muudatusi liinidel siiski tehti. Suveliin nr 28, Haapsalu–Dirhami hakkas 2019. aastal väljuma juba 1. juunist ja sõitis kuni 30. septembrini (varem töötas liin alates jaanipäevast kuni augusti lõpuni). Liin 29, Haapsalu–Kiideva–Puisse, sai terves ulatuses põhiliiniks, siiani nõudeliinina toiminud liiniosal ei pidanud enam bussi väljumiseks ette helistama. Liinile nr 3,

6.

Holmi–Kastani–Männiku tee, lisati suvisel perioodil peatus Valgevälja.

Haapsalu linnas muutusid bussipeatuste nimed. Vaba peatus muudeti Kultuurikeskuse peatuseks, Lastekodu peatusest sai Kuuse rist, Leivatehase peatuse uus nimi on Käbi, Ragn-Sells peatuse uus nimi on Lihula mnt ja Vahtra peatuse nimeks sai Vahtra rist.

Haapsalu linna liikluses palju segadust külvanud Tallinna maantee remont mõjutas ka ühistranspordiliiklust. 2019. aasta esimeses pooles sõitis ühistransport mööda ajutisi marsruute. Sõitjad olid hädas nii ajutiste peatuste turvalisuse kui ka peatustes paikneva sõiduaegade infoga, mis sageli ära kadus. Bussijuhtidele tegid muret kitsad tänavad ja peatustes parkivad sõidua autod,

mis takistasid sõiduplaanist kinnipidamist. Kuid peatänava rekonstrueerimine on vajalik ka ühistranspordile, et seal liiklemine oleks mugavam nii bussidele kui ka bussis reisijatele.

2019. aasta 31. detsembri seisuga oli Läänemaal 32 avalikku bussiliini, sealhulgas 6 kaugliini. Nõudeliine oli samuti 6. Liinikilomeetreid läbiti 2019. aasta jooksul kokku 1,322 miljonit ja liinidel tehti aasta jooksul 624000 sõitu. Kõigist sisenemistest 16%, ehk 99 291 sõitu tegid õpilased ja 32,5%, ehk 201 174 sõitu pensionärid. Tööpäeviti oli keskmine sisenemiste arv ühel veotsal 13,9 ja puhkepäeviti 9,9. Lääne maakonna avaliku teenindamise lepingute alusel tasuti vedajatele 2019. aasta ühistranspordi kulu eest 1,181 miljonit eurot.

7.

7. TURVALISUS

Lääne maakonna kogukonnakeskse turvalisuse mudeli ellurakendamiseks on moodustatud maakondlik turvalisuse nõukogu. Selle loomine on määratud „Siseturvalisuse arengukava 2015–2020“ alaeesmärgi „Turvalisemad kogukonnad“ saavutamiseks, millega nähakse ette võrgustikutöö edendamist ja turvalisuse probleemide selgitamist riigiasutuste, kohaliku omavalitsuse, ettevõtete ja kogukondade koostöös.

Turvalisuse nõukogu koosseis:

- **Anu Kikas** – maakonna turvalisuse nõukogu esimees, SA Lääne maakond juhataja;
- **Hele Leek-Ambur** – turvalisuse nõukogu koordinaator, Tallinna Ülikooli Haapsalu kolledži tervisedenduse õpetaja, tervisejuhi õppekava kuraator;
- **Andrei Taratuhin** – Lääne prefektuur, Haapsalu politseijaoskonna juht;

- **Andres Kaljura** – Lääne päästekomando, komandopealik;
- **Hannes Aasma** – Lääne päästekomando, päästejuht;
- **Kristel Jupits** – Rahandusministeeriumi regionaalhaldusosakonna Lääne talituse kohalike omavalitsuste nõunik;
- **Mikk Lõhmus** – Lääne-Nigula valla vanem;
- **Kaja Rootare** – Haapsalu aselinnapea;
- **Ene Sarapuu** – Vormsi vallavanem;
- **Solveig Edasi** – Maanteeameti ennetustöö osakonna juhtivspetsialist;
- **Lea Kiis** – Terviseameti Haapsalu esinduse vaneminspektor;
- **Kaire Reiljan** – Lääne maakonna siseturvalisuse vabatahtlike esindaja, ajakirjanik;
- **Marju Lepmets** – SA Lääne maakond Haigla ülemõde, erakorralise meditsiini vald-

7.

konna esindaja;

- **Terje Kuusk** – SA Läänemaa Haigla, kiirabi vastutav õde;
- **Meelis Laurmann** – Lääne prefektuur, Haapsalu politseijaoskonna patrullitalit-

use juht, maakonna liikluskomisjoni esindaja;

- **Meelis Pernits** – Kaitseliidu Lääne maleva pealik;
- **Tiit Salumäe** – EELK piiskop.

8.

GRETE KINDEL,
Sihtasutus Läänemaa
arendusjuht:

8. MAAKONDLIKE ARENGUSTRATEEGIA TOETUS

2019. aastal avas Rahandusministeerium esmakordselt maakondade arengustrateegiate elluviimise toetusmeetme. Toetuse andmise eesmärk on toimepiirkondade arengueelduste parem kasutus majanduskasvuks ja elukvaliteedi tõusuks vajalike teenuste kättesaadavus. Meetmesse esitatavate projektide peamiseks tingimuseks on nende maakonnaülene mõju ning strateegiline tähtsus maakonna arengus.

2019. aastal esitas Sihtasutus Läänemaa meetmesse kolm põhiprojekti:

- Haapsalu Muusikakooli siseruumide rekonstrueerimine;
- Österby sadama rekonstrueerimine ja kaasaegsete tingimustega kooskõlla viimine;
- Vormsi üüri-/sotsiaalmaja rekonstrueerimine.

Lisaks esitati kaks reservprojekti:

- Haapsalu Kultuurikeskuse parkla rajamine;
- staadioni rajamine Vormsi kooli juurde.

Hindamiskomisjon otsustas toetada järgmisi Läänemaa projekte:

- Haapsalu Muusikakooli siseruumide rekonstrueerimine (kogumaksumus 268 000 eurot, millest toetusena taotletav summa 96 715 eurot ning omafinantseering 171 285 eurot).
- Österby sadama rekonstrueerimine ja kaasaegsete tingimustega kooskõlla viimine (kogumaksumus 361 293,12 eurot, millest toetusena taotletav summa 146 715 eurot ning omafinantseering 214 578,12 eurot).
- Vormsi üüri-/sotsiaalmaja rekonstrueerimine (kogumaksumus 66 667,85 eurot, millest toetusena taotletav summa 50 000 eurot ning omafinantseering 16 667,85 eurot).

9.

9. SOTSIAALTEENUSED

3 1.12.2019 seisuga olid Läänemaa elanikest õigustatud sotsiaaltoetust saama 1997 inimest. Nendest 124 inimest olid vanuses 0–15, 973 inimest vanuses 16–64 ja 900 inimest vanuses 65+.

10.1

Terviseameti Lääne talituse Haapsalu esindus

LEA KIIS,
Terviseamet,
Lääne regionaalosakonna
vaneminspektor:

Nakkushaiguste epidemioloogia, vaktsineerimine

Eestis toimub laste vaktsineerimine riikliku immuniseerimiskava alusel. Seda kava muudeti viimati 2. märtsil 2017 tervise- ja tööministri määrusega nr 9 „Immuniseerimiskava“, mis jõustus 1. jaanuaril 2018. Muudatusena lisati kavasse papilloomiviiruse vastane vaktsiin 12-aastas-tele tütarlastele. Riikliku immuniseerimis- kava alusel vaktsineeritakse veel tuberku- loosi, difteeria, teetanuse, läkaköha, polio- müeliidi, *Haemophilus influenzae*, B-hepatiidi, leetrite, mumps, punetiste ja rotaviirus- nakkuse vastu. Maailma Terviseorganisat- siooni (WHO) soovitusel peaks 2-aastaste laste vaktsineerimistega hõlma- tus olema vähemalt 95%, sest see tagaks elanikkonna kaitstuse. Kahjuks jätkub vii-

mastel aastatel vaktsineerimistega hõlma- tuse taseme langus ning see tendents esi- neb nii Euroopas, Eestis kui ka Läänemaal. Läänemaal oli 2019. aastal 2-aastaste laste hõlmatus alla soovitusliku taseme leetrite- mumps-punetiste, difteeria-teetanuse- läkaköha-poliomüeliidi ja B-hepatiidi vasta- se vaktsineerimisega; 2018 oli alla soovitus-liku taseme leetrite-mumps-punetiste liit- vaktsiiniga vaktsineerimine, muud vaktsi- neerimised olid veel soovituslikul tasemel (tabel 2-aastaste laste hõlmatus vaktsinee- rimistega 2018. ja 2019. aastal). Vaktsinee- rimistest keeldumine on keskmiselt veidi üle 3%. See protsent suureneb vähehaaval, kuid stabiilselt. Hõlmatus 2019. aasta and- med kogu Eesti kohta raamatu kirjutamise hetkel veel puudusid.

2-aastaste laste vaktsineerimised

	Difteeria, teetanus, läkaköha, poliomüeliit		Leetrid, mumps, punetised		B-hepatiit	
	2018	2019	2018	2019	2018	2019
Läänemaa	95,8 %	94,3%	92,2 %	94,3%	95,2 %	93,3%
Eesti keskmine	93,3 %	-	92,9 %	-	92,4 %	-

Tabel 6. ►

2-aastaste laste hõlmatus
vaktsineerimistega 2018. ja
2019. aastal.
Allikas: Terviseamet.

10. TERVISHOID

10.1

Terviseameti
Lääne talituse
Haapsalu esindus

Tabel 7. ►

Soolenakkuste
registreerimine Läänemaal
2016–2019.
Allikas: Terviseamet.

Nakkushaigused

	2016	2017	2018	2019
Salmonelloos	4	3	3	4
Noroviirus	14	19	10	4
Rotaviirus	1	8	8	5
Kampülobakterenteriit	2	1	3	3
Jersinioos	2	0	1	0

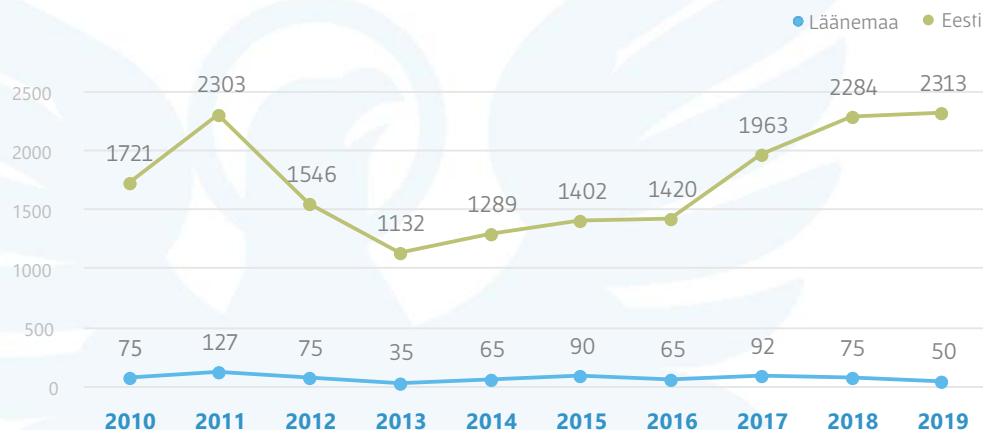
Andmed nakkushaiguste esinemise kohta on leitavad:

<https://www.terviseamet.ee/et/nakkushaigused-menuu/tervishoiutootajale/nakkushaigustesse-haigestumine>.

Puukborrelioos

Joonis 7. ►

Registreeritud
puukborrelioosi (Lyme'i
tõve) juhtude arv aastatel
2010–2019 Läänemaal ja
Eestis.
Allikas: Terviseamet.

Puukentsefaliiti haigestumise juhtumeid on Läänemaal registreeritud 2017. aastal kaks (Eestis 87), 2018. aastal viis (Eestis 85) ning 2019. aastal kaks (Eestis 83).

2019. aasta sügisel viidi edukalt läbi riigi rahastatud gripivastane vaktsineerimiskampaania üld- ja erihooldekodudes. Läänemaal vaktsineeriti hooldekodude elanikke kõigis kuues Läänemaa hoolekandeesutuses.

Haiglates toimus 2019. aastal tervishoiutöötajate B-hepatiidi vastane ja leetrite-mumpsipunetiste vastane vaktsineerimine riigi eelarvelistest vahenditest. Vaktsineerimised toimusid nii Läänemaa Haiglas kui Haapsalu Neuroloogilise Rehabilitatsiooni Keskuses.

Haiglatele ja perearstidele on tagatud ka MMR vaktsiini varud esmaseks vajaduseks leetrite kahtluse või haigestumise korral, kontaktsete vaktsineerimiseks koos vastavate juhistega.

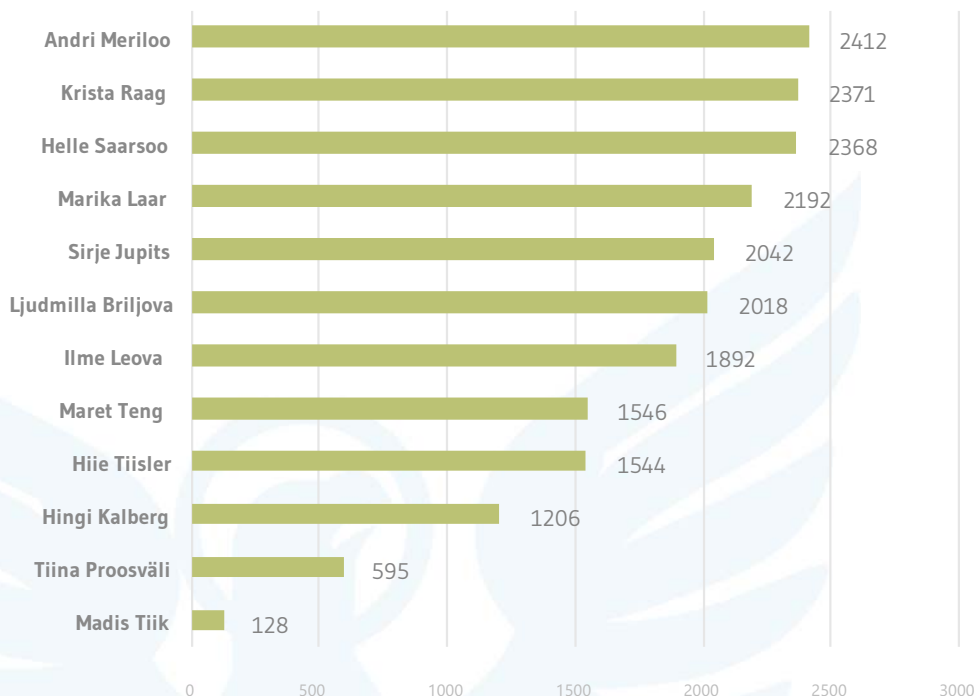

10. TERVISHOID

10.1

Terviseameti
Lääne talituse
Haapsalu esindus

Perearstide nimistud

Joonis 8. ►

Läänemaa perearstide
nimistute suurused seisuga
01.07.2019.
Allikas: Terviseamet.

Tervishoid

Läänemaal oli 2019. aastal 12 tegutsevat perearsti nimistut. Perearstide nimistute andmed on leitavad terviseameti kodulehelt mveeb.sm.ee. Nimistute andmeid uuendatakse regulaarselt.

2019. aasta lõpus loobus Risti perearst nimistust ning tema nimistu võttis üle Medicum Perearstikeskus AS.

Koolitervishoiuteenust osutavad maapiirkonnas põhiliselt kohalikud perearstid ning üks FIEna töötav kooliõde, SA Läänemaa Haigla ja TNP Konsultatsioonid OÜ.

Keskkonnatervis

Terviseameti kohalik esindus teeb järelevalvet joogivee-, suplusvee- ja basseini-veeohutuse üle; ilu- ja isikuteenuste osutajate ning majutusteenuste osutajate üle. Järelevalve all on ka hooldekodud, turvakodud, asenduskodud, koolid, lasteaiad, lapsehoid.

Terviseameti kodulehel on avalikud andmed joogivee, suplusvee ja basseini-vee kvaliteedi kohta leitavad http://vtiav.sm.ee/index.php/?active_tab_id=JV.

10.2

SA Läänemaa Haigla

TÖNIS SIIR,
SA Läänemaa Haigla
juhataja:

Sihtasutus Läänemaa Haigla on üldhaigla, mille põhitegevus on osutada eriarstiabi ja teisi tervishoiuteenuseid. Lisaks tegutseb haigla juures 36-kohaline hooldekodu.

Ravitöö

Sihtasutus Läänemaa Haigla on eriarstiabi osutav üldhaigla, mis tervishoiutöötajate defitsiidi tingimustes on tervishoiuteenuse järjepidevuse, suurema paindlikkuse ja teenuste parema kättesaadavuse huvides võrgustunud Põhja-Eesti Regionaalhaiglaga (PERHiga).

Ravitöö struktuuris ei ole võrreldes eelnevate aastatega põhimõttelisi muutusi toimunud. Statsionaarravis rahastab haigekassa endiselt aktiivravi, sealhulgas kirurgiat ja sisehaigusi, iseseisvat õendusabi ning päevastatsionaari. Kirurgia ja sisehaiguste lepingu raames ravitakse vajadusel kõigi muude haigustega patsiente. Näiteks kirurgia raames günekoloogilisi ning sisehaiguste

raames psühhiaatrilisi, pediaatrilisi, dermatoloogilisi haigeid.

Seoses nüüdisaegsete ravijuhenditega on ravitavate ägedate haiguste osakaal mõnevõrra kitsenenud. Ägeda tromboosiga südame- ja neuroloogilised haiged toimetatakse kiirabiga otse PERHi. Sama toimub eeldatavalt suuremahulist kirurgilist sekkumist vajavate traumadega.

Haiglas on 103 ravivoodit. Neist 40 kuulub aktiivravi, 50 iseseisva statsionaarse õendusabi ja 5 intensiivravi osakonda. 8 voodit on kasutamiseks päevaravis.

Patsiendid ei ole voodiprofililt järgalt osakondadega seotud. Vajadusel toimub personaliressursi optimaalse kasutamise eesmärgil osakondade vahel voodite riskasutus. Päevastatsionaaris ravitakse kirurgiliste, sisehaiguste ja günekoloogiliste haiguste profiiliga patsiente.

SA Läänemaa Haigla raviteenuste statistika

	2018	2019
Tulud kokku, €	6 473 501	7 620 236
Kasum. €	286 904	771 148
Haigekassa eriarstiabi lepingumaht, €	4 463 004	5 003 005
sellest ambulatoorne eriarstiabi, €	1 452 035	1 659 707
Päevaravi, €	169 353	180 577
statsionaarne eriarstiabi koos valmisoleku tasuga, €	2 841 616	3 162 721
Haigekassa poolt rahastatava ravijuhud, €	31 902	32 547
Sellest ambulatoorsed, €	29 438	30 187
Sellest päevaravi, €	562	527
Sellest statsionaarsed, €	1902	1833
Eriarstiabi lepingumahu täitmine, €	103%	100%
Ravijuhtude lepingumahu täitmine, €	106%	107%
Õendusabi lepingumaht, €	547 027	596 162
Ravijuhtude arv	726	704
Õendusabi ambulatoorsete lepingumahtude täitmine	100%	97%
Õendusabi statsionaarsete lepingumahtude täitmine	96%	91%

Tabel 8. ►

SA Läänemaa Haigla
raviteenuste statistika
2018–2019.

10.2

SA Läänemaa
Haigla

Läänemaa Haigla. Foto: Silver Raidla.

Ambulatoorsed vastuvõttud toimuvad jätkuvalt 18 erialal ning osa erialaarstide vastuvõttudest on osaliselt kaetud PERHi arstidega. Tänu võrgustikule tulevad Läänemaaale radioloogid, reumatoloogid, pulmonoloogid, neuroloog, kardioloogid ja kirurgid, kes lisaks ambulatoorsele tegevusele töötavad ka operatsiooniblokis ning statsionaaris. Pärast Läänemaa Haigla pulmonoloogi pensionile minekut toimuvad pulmonoloogia erialal ainult PERHi arstide konsultatsioonid vastuvõttud.

Kohaliku, igal nädalal kolm päeva töötava silmaarsti leidmisega on patsientidele kadunud ülemäära pikad järjekorrad.

Valvetegevuse korralduses muutusi ei ole. Erakorralise meditsiini osakond on avatud ööpäev läbi. Korraga on haiglas kaks erialaarsti: anestezioloog ja kirurg või anestezioloog ja sisehaiguste arst. Kui sisearst või kirurg pole parajasti seotud statsionaarse

valvega, on arst vajadusel koduvalvest välja kutsutav. Samuti on ööpäev läbi väljakutsevalmiduses labor ja radioloogiatehnikud ning operatsioonibrigaad. Muude erialade spetsialistide ööpäev läbi kehtvat valvet ei ole. Varasematest aastatest regulaarsemalt on valvetegevuses rakendatud ka abiarste.

Erialaarstide puuduse tõttu ei tegele Läänemaa Haigla e-konsultatsioonidega. Läänemaa Haigla ei ole kiirabibrigaadi pidaja. Piirkonda teenindab ühisesse võrgustikku kuuluv PERH.

Järgnevalt on võrdlevalt esitatud põhilised ravinäitajad viimase kolme aasta lõikes. Dünaamikas ei ole arvudes väga suuri erinevusi. Vananevast rahvastikust tingitud vajaduste suurenedes jätkub ka vahepeal langedud ambulatoorsete visiitide arvu tõus. Märkimisväärselt on lisandunud iseseisvaid õendusvisiite. Seda tendentsi tuleks lugeda positiivseks meditsiiniressursi optimaalsema kasutuse näitajaks.

10.2

SA Läänemaa
Haigla

SA Läänemaa Haigla raviteenused

	2017	2018	2019
Statsionaaris ravitud haiged	2427	2367	2349
Sh õendusabis	384	365	353
Erakorraliselt hospitaliseeritud	52,5%	48,1%	51,1%
Voodipäevad	21679	20392	20039
Keskmine ravi kestus päevades	9,1	8,6	8,5
Operatsioonide arv kokku	1105	1146	4859
Sh statsionaarsed	1105	1146	1133
Sh päevastatsionaaris	723	540	547
Sh ambulatoorsed	2885	3572	3179
Ambulatoorsete külastuste arv	27469	29097	37717
Ambulatoorsed õdede vastuvõtud	1384	1596	2093
Koduõendusteenuse visiidid	1995	2194	1857
Haiglas tehtud laboriuuringud	124 254	127 949	129 982
Endoskoopilised uuringud	745	742	676
Funktsionaaldiagnostilised uuringud	4767	4536	4242
Sonograafilised uuringud	6401	7037	7593
Röntgenuuringud	9886	9240	8633
**Mammograafiad	361	486	450
***Kompuutertomograafiad	18 974	19 430	18 545
****Magnetresonantstomograafiad	496	673	635

Tabel 9. ►

SA Läänemaa Haigla
raviteenuste statistika
2017–2019.

**Mammograafilisi sõeluuringuid tehakse PERHile kuuluva meditsiinitehnikaga PERHi ravirahastuslepinguga.

***Kompuutertomograafia tehakse samuti PERHi aparatuuriga, kuid Läänemaa Haigla ruumides ja lepinguga.

****Magnetresonantstomograafia on n-ö väljast osterud uuring, mida osutab AS Mammograaf kohapeal oma diagnostikabussis.

2019. aastal rendib Sihtasutus Läänemaa Haigla endiselt ruume dialüüsifirmale ning vastvalminud tervisekeskusele planeeritud ruumides rendivad pinda neli perearsti ning perearstindusega tegelev firma Terviseagentuur OÜ. Kõik tegutsevad uuringuid ja ravi tehes tihedas koostöös haiglaga. Üks perearstidest käib regulaarselt tegemas EMOvalveid.

Õendus

2019. aastal toimus kuus majasisest koolitust ja infopäeva nii arstidele, õdedele kui ka hooldajatele. Kokku läbiti aasta jooksul 1674 koolitustundi. Osa võeti erinevatest erialastest konverentsidest, teabepäevadest, seminaridest ning EÕLi korraldatud üritustest. Lõppes Läänemaa Haigla ja

Haapsalu Kutsehariduskeskuse vaheline töökohapõhine õpe hooldajatele, mille lõpetas 14 hooldajat.

Läänemaa Haigla oli jätkuvalt Tartu ja Tallinna Tervishoiukõrgkoolidele praktikabaasiks. 2019. aastal käis praktikal neli üliõpilast õenduse ja kaks ämmaemanduse erialalt, lisaks kaks erakorralise meditsiini tehnikut ja üks radioloogiatehnik. Haigla oli jätkuvalt praktikabaasiks ka füsioteraapia tudengitele. Praktikal käis üks välistudeng Hollandist.

Viidi läbi statsionaarsete patsientide rahulolu uuring, mille teostus sisuliselt ebaõnnestus. Küsitluslehti plaaniti välja jagada 60, aga jagati välja 22 ning patsiendid

10.2

SA Läänemaa
Haigla

Töö kompuutertomograafias. Fotod: Silver Raidla.

Töö operatsioonitoas.

Esmatasandi tervisekeskus.

Renoveeritud lastepalat aktiivraviosakonnas.

tagastasid 6. Patsiendid keeldusid ankeeti võtmast, pidasid küsimustele vastamist liiga raskeks, ankeeti pikaks või ei soovinud lihtsalt tagasisidet anda.

2019. aastal lõppes tervisekeskuse ehitus. Naistenõuandla ja füsioteraapia said uued, nüüdisaegsed tööruumid. Ühtlasi uuendati töövahendeid:

- füsioteraapiasse kaks teraapiaaluda ja liikumisteraapia abivahend THERA Trainer mobi 50;
- naistenõuandlasse mobiilsed protseduurilambid, ratastel protseduuride kapid, ultraheli aparaat, instrumentide laud, kaheosaline günekoloogiline tool;
- polikliiniku sidumistuppa laekinnitusega protseduurivalgusti ja elektriline kipsisaag;
- kliiniliste osakondade protseduuride- ja

sidumistuppa Longopac prügikastide süsteem;

- patsiendimonitor aktiivravisse;
- aspiraatorid intensiivi ja õendusabisse;
- arstile juhtmevaba pealamp LOR;
- lukustatav ravimite kapi komplekt intensiivravi palatisse;
- laparoskoopiliste instrumentide komplekt operatsioonituppa;
- siibripesumasinaid aktiivravisse ja hooldekodule;
- uuendatud tekstiilid patsientidele ja tööriietus töötajatele. Igale töötajale osteti töövormi juurde haigla logoga fliis.

Õed tegid jätkuvalt iseseisvaid vastuvõtte Läänemaa Haiglas neljal erialal. Uusi erialasid ei lisandunud.

10.2

SA Läänemaa
Haigla

SIHTASUTUS LÄÄNEMAA

Koduõendusteenust osutasid osalise töökoormusega neli õde ja teenuse maht ei ole võrreldes eelmise aastaga kasvanud.

Haldus

2019. aastal toimusid suuremad ehitustööd seoses esmatasandi tervisekeskuse välja ehitamisega. Ehitustööd lõppesid augusti lõpus ning esmatasandi tervisekeskuse ruumide käiku võtmine toimus järk-järgult 2019. aasta lõpuni. Sihtotstarbelist tegevust apteegi ja labori ruumides aasta lõpuks veel alustatud ei olnud.

Ehitustööde käigus rekonstrueeriti täielikult esmatasandi tervisekeskuse hoone esimene korrus (v.a majandusblokk: haigla apteek, majandusteenistuse ruumid), hoone tehnosüsteemid (tarbevee, olmekanaliseerimise süsteemid, kütte magistraalid), kõik hoone välised trassid (vesi, kanal, sadevesi, küte). Esmatasandi tervisekeskuse juurde rajati parkimisala.

Ehitati ümber haiglahoone peasissepääs, kuhu rajati invaligipääsu võimalus (kaldtee) ning paigaldati uued välisüksed. Hoone ees paiknevat parkimisala laiendati kolme parkimiskoha võrra ning amortiseerunud purskkaevu asemel rajati kõnnitee (mille tulemusena tekkis jalakäijatele ohutu ligipääs tänavalt haiglasse). Ühtlasi paigaldati uued lipumastid. Haigla hoones lõppes elektripaigaldise korrastamise neljas etapp,

mille käigus vahetati välja kõik haiglahoone elektrisüsteemidega varustavad toitekaablid ning paigaldati uued peakilbid. Rekonstrueeriti aktiivravi osakonda: ehitati välja üks õepost, kaks personali puhkeruumi, tualetid ja pesuruum, siibripesu ruum ning kaks palatit eraldi sanitaarruumidega. Põhikorrusel rekonstrueeriti röntgeni ja ultraheli kabinetid ning intensiivravi osakond.

Personal

Läänemaa haiglas oli 31.12.2019 seisuga 171 töötajat. Sealhulgas oli arste 16, õendustöötajaid (sealhulgas laborante, radioloogiatehnikuid, füsioterapeute) 66, hooldatajaid 47 ja mittemeditsiinilisi töötajaid 42. Keskmine täistööajaga töötavate inimeste arv oli 150.

Infotehnoloogia

2019. aastal tehti ettevalmistusi PERHi IT-süsteemidega liidestumiseks. Tütarhaiglate ja PERHi IT-meeskonnad tegid mitmeid ajurünnakuid, mille käigus kaardistati olulisemad üleminekuetapid (digiregistruuri liidestumine koostöös PERHiga. Haigekassa uue partnerinfosüsteemi liidestumise planeerimine ja osaline rakendamine koostöös PERHiga). Toimus üleminek uuele X-tee turvaserveri versioonile, tervisekeskuse IT-süsteemide paigaldamine ja seadistamine.

10.3

Haapsalu Neuroloogiline Rehabilitat- sioonikeskus

KADRI ENGLAS,
Haapsalu Neuroloogilise
Rehabilitatsioonikeskuse
juhataja:

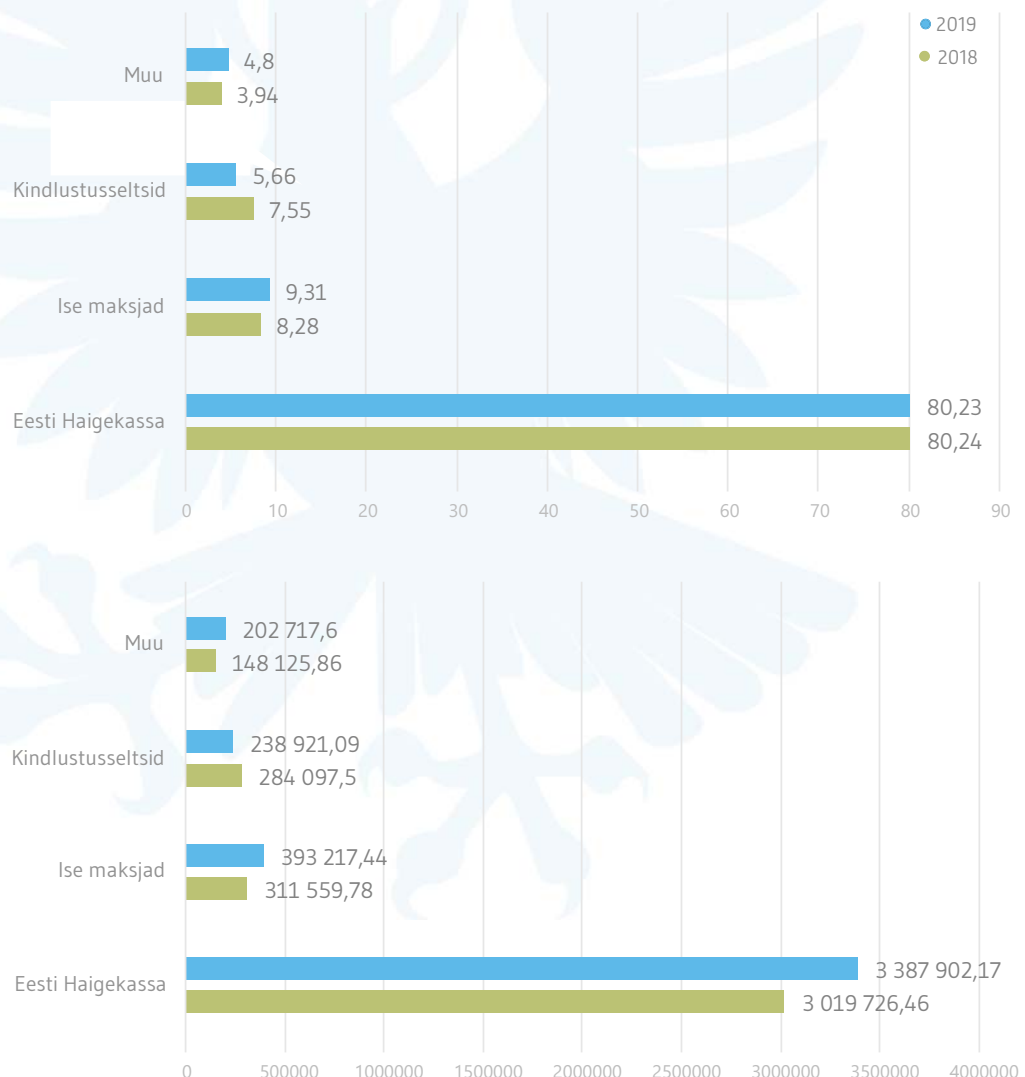
2 019. aasta oli Haapsalu Neuroloogi-
lise Rehabilitatsioonikeskusele
(HNRK) traditsiooniliselt tegus.

HNRK tegevuse eesmärk on toetada pea-
miselt kesknärvisüsteemi kahjustustega
laste ja täiskasvanute taastumist nõnda, et
nende inimeste elud oleksid rahulolu ja
positiivseid väljakutseid pakkuvad. HNRK
peamine partner teenuste osutamisel on
Eesti Haigekassa, kelle poolt ostetud teenu-
sed moodustasid 80% kõigist 2019. aastal
osutatud teenustest.

Statsionaarseid taastusravi- ja rehabilitat-
siooniteenuseid osutati 2019. aastal kokku
29 896 voodipäeva. Eesti Haigekassa finant-
seeritud voodipäevi oli 2019. aastal 26 402
(mis on 88,31% kõigist haigla voodipäeva-
dest). Haigekassa finantseeritud voodipäe-
vadest 39% oli akuutses seisundis patsienti-
dele.

Liikluskindlustuse finantseeritud statsio-
naarseid juhtusid oli 120 (1657 voodipäeva)
ning ambulatoorseid juhtusid 4. Eesti Töö-
tukassa rahastusel osutati statsionaarset
töölalast rehabilitatsiooni 4 juhul (kokku 26

HNRK rahastajad

Joonis 9. ►

Põhitegevuse mahu jaotus
rahastajate lõikes (eurodes)
2018. ja 2019. aastal.

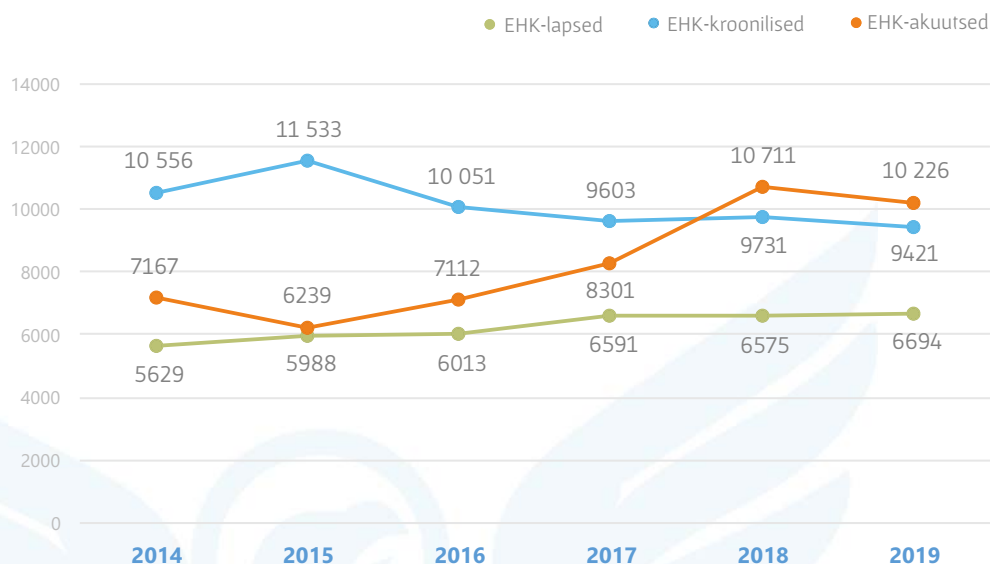

10.3

Haapsalu
Neuroloogiline
Rehabilitat-
sioonikeskus

Joonis 10. ►
Eesti Haigekassa
voodipäevade jaotus
2014–2019.

Voodipäevade jaotus

voodipäeva) ning 75 ambulatoorsel juhul. Teraapiafondi rahastusega osutati taastusraviteenuseid 153 juhul. 2019. aasta veebruari algusest on HNRK taas osutanud sotsiaalse rehabilitatsiooni teenuseid, kokku oli 23 lugu. Kindlustusseltside proportsioon teenuste rahastamisel oli 5,66%. Isemaskjate osakaal oli 2019. aastal 9,31%. Teiste

rahastajate osakaal oli 4,8%. Eesti Haigekassa voodipäevade jaotust ajavahemikus 2014–2019 saab vaadata jooniselt EHK voodipäevade jaotus 2014–2019.

Nõudlus HNRK teenustele, iseäranis statsionaarsetele teenustele on suur. Ravijärjekorras olevate patsientide arv oli 2019. aasta

Väikesed patsiendid abivahendikeskuses. Foto: Silver Raidla.

10.3

Haapsalu Neuroloogiline Rehabilitat- sioonikeskus

HNRK mänguväljak. Foto: Vendo Jugapuu.

alguses ca 1300 inimest. 2019. aastal oli HNRK voodihõive kõrge: 83%. Viimase põhjuseks on täpne järjekorrapidamise praktika, mille jaoks on arendatud eraldi tarkvara.

Seisuga 31.12.2019 oli HNRKs 154 töötajat, kellest 10 oli lapsehooldus- või sünnituspuhkusel ja 21 töötas osalise tööajaga. HNRK töötajatest 6 oli pärit välisriigist. Lisaks panustas 2019. aastal haigla põhi-tegevusse veel 45 inimest, kes tegutsesid töövõtu- või käsunduslepingu alusel. Töötajate arv kasvas 2019. aastal võrreldes sellele eelneva aastaga 1,6%. Töötajate keskmine vanus oli 2019. aastal 46,69 aastat.

Infot HNRK personalist aastal 2019:

- töötajate hulk oli 154, neist 110 olid vahetult seotud haigla põhitegevusega;
- vahetult patsientidega tegelevatest spetsialistidest 43% ei olnud tervishoiutöötajad, kuid olid oma valdkonna tippspetsialistid;
- töötajate keskmine vanus oli 46,69 aastat;
- keskmine palk oli 1225 eurot;
- 2,30% aasta tööjõukuludest suunati koolitustesse;
- koolitustel osales rohkem kui 151 erinevat töötajat;
- osaleti 11 väliskoolitusel ja -konverentsil;

Patsiendi siirdumine. Foto: Veiko Võrklaev.

10.3

Haapsalu Neuroloogiline Rehabilitat- sioonikeskus

Teraapia kõnnirobotil. Foto: Silver Raidla.

- esitati 1 posterettekanne rahvusvahelisel teaduskonverentsil;
- 3 inimest õppis valdkondlikus kraadiõppes;
- 24%-il ravitööga seotud spetsialistidest oli valdkondlik magistri- või doktori-kraad;
- õpetati rohkem kui 76 tudengit ning juhendati praktikaid 13 223 tundi.

HNRK töötajate rahulolu töötamise ja töökohaga oli 4-palli skaalal 3,47, mis on läbi aegade teine tulemus.

Aasta alguses taotles HNRK edukalt EQUASS kvaliteedisertifikaadi. Nimetatud kvaliteedijuhtimise süsteemi kasutab HNRK aastast 2011.

Lisaks igapäevasele ravitööle avaldati kevadel koostöös Liikumistervise innovatsiooni klasteri, Tervisedenduse ja rehabilitatsiooni kompetentsikeskuse, Tartu Ülikooli ja Tartu Ülikooli Kliinikumiga trükis „Seljaajukahjustus – kuidas edasi?“, mis kirjeldab seljaajukahjustusega seotud teemasid.

IT-valdkonnas toimus oluline edasimineku küberturvalisuse vallas: HNRK soetas uue nüüdisaegse funktsionaalsusega tulemüüri *Fortigate* ja segmenteeris arvutivõrgu. Samuti ühines HNRK digiregistratuuriga ning valmistus üleminekuks uuele haigekassa arvete saatmise ja lepinguhalduse süsteemile.

2019. aasta oli heategevuse mõttes edukas. Aasta lõpus jõudis kohale *Tyromotion* üla-jäsemete kõrgtehnoloogiline treeningvahendite komplekt, mille soetamisel olid suurtoetajateks rahvusvaheline Lions klubi 100 000 USA dollariga ning Tartu Ülikooli Kliinikumi lastefond 40 400 euroga. Suvel avati HNRK tegevuspargis laste mängupark, mis on mõeldud mängimiseks nii tervetele kui erivajadustega lastele. Mängupargi loomist toetasid Tartu Ülikooli Kliinikumi lastefond 35 000 euroga, Akadeemiliste Eesti Naiste Klubi Kanadast ja Haapsalu linn 10 000 euroga, heategevuslik Teatejooks ning PZU kindlustus ja sõbrad 3500 euroga.

11.1

Noortetöö Haapsalu linnas

URVE SARAPIK,
Haapsalu Linnavalitsuse
noortetööspsialist:

11. NOORTETÖÖ

Haapsalu linna noortetöö korraldus on jagunenud mitmete noortetöö teenuseid pakkuvate asutuste ja linnavalitsuse vahel. Linnavalitsuse roll on linna noortetöö korraldamine, noortetöö poliitika arendamine, toetused, projektide toetamine, infovahetus, uuringud, noorte tervistav ja arendav puhkus, noortetöö täiendkoolitus, noorte osalus, noorte töökasvatus, rahvusvaheline noortetöö, mobiilne noortetöö, ennetav tegevus jm.

Avatud noortetöö

Avatud noortetöö teenust pakub Haapsalu linna allasutus Haapsalu Noorte Huvikeskus, mille all tegutseb neli avatud noortekeskust (Wiedemanni ANK, Kastani ANK, Panga ANK, Jõõdre noortetuba).

Noorte osalus

Noortevolikogu tööd koordineeris 2019.

aastal Haapsalu linnavalitsus. Tööd alustas uus noortevolikogu koosseis.

Tunnustamine

Aasta noortetöötaja 2019

- **Madli Uuemäe.**

Huviharidus ja huvitegevus

Huvihariduse võimaldamiseks on Haapsalus järgmised munitsipaalasutused: Lääne-maa Spordikool, Haapsalu Noorte Huvikeskus, Haapsalu Muusikakool, Haapsalu Kunstikool. On ka mitmeid mittetuludusühinguid ja üks sihtasutus, kelle tegevust linn toetab. Haapsalu Kultuurikeskuse ja koolide juures tegutsevad mitmed huviringid ja noorte kultuurikollektiivid, nt laulu- ja tantsustuudiod. Venekeelset huvitegevust korraldavad MTÜ Böliina ja MTÜ Eesti-Vene Rahvakultuurikeskus Bereginja.

11.2

Noortetöö Vormsi vallas

Vormsil on olemas noortetuba, mis avati Eesti Haridusministeeriumi ja Eesti Noorsootöö Keskuse toel rahvamaja rõduosas 11. märtsil. Noortetoal pole kindlaid lahtiolekuaegu ega noortetöötajat.

Vallas korraldab noortetööd noortetöö osalise koormusega noortetöö spetsialist. Suur roll on ka koolil ja vabatahtlikel, kes organiseerivad ringe, trenne, laagreid ja üritusi. Lisaks avatud noortetööle, mida noortetoa kaudu teha on püütud, on teiseks tegevussuunaks huviharidus. Vald toetab

oma õpilaste huviharidust nii kohapeal kui ka teistes omavalitsustes. Viimaste aastate suundumuseks on olnud rohkem kohapealset huviharidust ja noortetööd.

Aasta noortetöötajat eraldi ei valita. Viimastel aastatel on toimunud motivatsiooni-päev, kus muu seas tuuakse esile ja tunnustatakse ka noortetöösse panustanud inimesi. Ka Eesti Vabariigi aastapäeva aktustel on vald tunnustanud noortetöösse panustanud inimesi, kes on eelneval aastal silma paistnud.

12.1

Haapsalu Muusikakool

JAAK VASAR,
Haapsalu Muusikakooli
direktor:

12. HUVIKOOLID

Haapsalu Muusikakooli hoone. Fotod: Mart Kuus.

C. Kreegi 130. juubeli kontsert.

Eesti Muusika Festival Haapsalu Muusikakoolis 21.02.2019.

Konkursid

*Vabariiklik noorte pianistide instrumentaal-
kontserdi konkurss 15.02.2019 Narvas*

- **Ilja Romanov**, II laureaat
Õpetaja B. Smagol

Kitarrikonkurss 13.04.2019 Kehras

- **Hendrik Veltri**, III koht
Õpetaja A. Kõrgesaar

Akordionikonkurss 06.04.2019 Jõelähtmel

- **Laas-Joonas Saul**, I koht
- **Martin Märdimäe**, II koht
- **Robin Reimer**, II koht

Ilja Romanov pärast orkestriga esinemist.

- **Kristo Tohter**, diplom
- **Kauri Varbola**, diplom
Õpetaja S. Roogla

12.1

Haapsalu
Muusikakool

Parimad õpilased 21.05.2019.

Kontsert hooldekodus.

Kontsert lasteaias.

Flöödikonkurss 13.02.2019 Haapsalus

- **Anni Hipp Visla**, III koht
- **Loviise Lekarkin**, III koht
- **Kadri Jõgisäär**, diplom

Õpetaja H. Saar

Flöödikonkursi finaal 16.03.2019

- **Loviise Lekarkin**, diplom
- **Anni Hipp Visla**, tänukiri

Õpetaja H. Saar

Pärimusmuusikute 11. üleriigiline võistumängimine Viljandis 03.05.2019

- **Kata Karlis**, aukiri, pilligrupi parim tiitel avatud klass II
- **Mattias Metsalu**, eripreemia rahvaliku pillimängu eest

- **Marjette Andrea Tederov**, tänukiri

- **Remi Reimann**, tänukiri

Õpetaja V. Marleen

*XIX Eesti noorte tšellistide festival
09.–10.02.2019 Tartus*

- **Maria Bratuhhina**, tänukiri

- **Kaur Nellis**, tänukiri

- **Aron Urbas**, tänukiri

Õpetaja I. Arro

Rannalõõts 31.03.2019 Haapsalus

- **Samuel Sert**

- **Mona Pihlakas**, III koht

- **Motren Pirk**

- **Marcus Milinevits**

- **Hugo Õunaid**

12.2

Haapsalu Kunstikool

Kristi ERKMANN,
Haapsalu Kunstikooli
direktor:

Kunstikool KUMUs. Fotod: Haapsalu Kunstikool.

Haapsalu Kunstikoolis oli 2019. aastal õpilaste arv 142. Neist 12 õpilast olid Ridala osakonnas ja 49 õpilast olid täiskasvanud.

Töötasid kaks kunstiringi, kolm ettevalmistusrühma, põhiõppe kursused I–IV ja Ridala osakond. Täiskasvanutel oli võimalus õppida joonistamist, maalimist, metallehistööd ja kahes rühmas keraamikat.

Kunstikooli lõpetas viis noort kunstnikku, neist kaks kiituskirjaga. Haapsalu Kunstikooli 36. lend: **Marie Keldrima** (kiituskirjaga), **Eliise Nikker** (kiituskirjaga), **Egert Heinorg**, **Rahel Aurelia Strauss**, **Artur Reinhold Unt**. Neid juhendasid **Indrek Jets** ja **Elis Saareväli**.

Õppeaastal paistsid Haapsalu Kunstikooli õpilaste tööd mitmel pool silma. Sügisel osales kool suurel üle-eestilisel näitusel

Pärnu Uues Kunstimuuseumis „KooliMood(i)neKUNST”. Aasta lõpus esitleti Haapsalu raamatukogus näitusel „Mina” EV100 kunstiprojekti „Noor, loo, too – kunst raamatu-kokku” jaoks fotorealistlikus stiilis tehtud õlimaale tuntud inimestest. Näitus rändas sealt edasi ka teistesse Läänemaa raamatukogudesse. Lisandusid õpilastööde näitused kunstikooli maja- ja hoovigaleriis, Läänemaa Ühisgümnaasiumiga ühisnäitus „Ba-Bah” Haapsalu Linnagaleriis ja näitused raamatukogudes. Keldrigaleriis sai kevadel külastada õudusteemalist näitust, mille keskmes olid kunstikooli õpilaste HÖFFi plakatikonkursil osalenud plakatid. Osaleti avaliku linnaruumi näitusel „Illus asi”. Toimusid väljasõidud Matsalu Rahvuspargi külastuskeskusesse ja Silma õpikotta, KUMU kunstimuuseumisse, kohalikesse galeriidesse. Iseäranis meeleolukaks kujunesid KunstikooliÕÖ, HÖFFi kevadmarss ja kunstiringide spordipäev. Mitmete töödega

12.2

Haapsalu
Kunstikool

Noored kunstnikud kunstikooli suvelaagris.

võeti osa üle-eestilisest õpilastööde keraamikakonkursist „Savisellid 8”. Nomineeritud said seal oma vanuseastmes: Ridala osakonna II kursuse õpilane **Erik Ulm**, III kursuse õpilane **Pille-Riin Kikas**, IV kursuse õpilane **Marie Keldrima** ja avatud studios õppiv Haapsalu Kunstikooli vilistlane **Aliis Vatu**.

Kiituskirjaga lõpetas õppeaasta 19 õpilast.

Kokku töötas kunstikoolis kaheksa õpetajat. Nad olid väga tublid ja silmapaistvad ka pärast koolitunde – tänu neile sündisid mitmed näitused, kunstikooli üritused, joonistused kunstikooli aknail. Õpetaja **Aide Leit-Lepmets** pälvis auvääarse esimese koha Eesti Kunstikoolide Liidu korraldatud pärimusteemaliste õppeülesannete konkursil kunstiõpetajatele teemal „Eile on täna on homme. Kunst ja pärimus”.

KunstikooliÕÕ ajal tehti kunsti.

Kunstiringide spordipäev.

12.3

Sihtasutus Innovatsiooni- keskus Innokas

ANGELA LEPPIK,
Sihtasutus Innovatsiooni-
keskus Innokas, juhataja:

2019. aasta septembris alustas Innokas loodus- ja täppisteaduste huvikooliga, kus õppetöö toimus õppekava alusel (innokas.ee/info).

23. septembril korraldas Innovatsiooni-keskus Innokas Teadlaste Öö festivali Haapsalu Kultuurikeskuses. Eesti Teadusagen-

tuur tunnustas Innokat Teadlaste Öö festivali korraldamise eest tiitliga *Teaduse populariseerija 2019*. Nimetatud festival toimus viiendat korda.

Ettevõtlusnädalal viis Innokas Saaremaal läbi noortele suunatud ettevõtluse töötod õpilasfirmade näitel ja lisaks ka inseneeria

Vastvalminud robotite võistlus. Fotod: Angela Leppik.

Palivere lasteaia perepäev Innokas.

12.3

Sihtasutus
Innovatsiooni-
keskus Innokas

töötoad neljas koolis: Orissaare Gümnaasiumis, Aste Põhikoolis, Leisi Põhikoolis ja Valjala Põhikoolis.

Traditsioonilise üritusena külastas Innokas sügisel tublimate õpilastega Teaduskeskust AHHA ja Tõravere Observatooriumit. 12. oktoobril osaleti Lasnamäe Centrumis robotikapäeval töötubadega ja 30. novembril viidi läbi leiutamise töötoad Robotexil Saku Suurhallis.

Lisaks osaleti (nagu igal aastal) põnevate tegevustega Tartus Eesti Teadusagentuuri korraldataval Õpilaste Teadusfestivalil, Haapsalus lastekaitsepäeval ja Valge Daami lastealal.

Roboti ehitamine ja programmeerimine.

13.

13. LÄÄNEMAA LASTEAIAD

Lasteaiad

Lasteaia nimi	Lasteaia juht	Laste arv	Lasteaia pidaja
Lasteaed Tareke	Riima Velbre	98	Haapsalu linn
Lasteaed Vikerkaar	Sirje Mänd	110	Haapsalu linn
Lasteaed Pääsupesa	Maarika Aru	81	Haapsalu linn
Lasteaed Tõruke	Triin Treier	97	Haapsalu linn
Lasteaed Päikesejänku	Triin Treier	95	Haapsalu linn
Uuemõisa Lasteaed-Algkool	Maia Tohver	42	Haapsalu linn
Ridala Põhikool-Lasteaed	Milve Viigand	40	Haapsalu linn
Kullamaa Lasteaed	Imbi Post	27	Lääne-Nigula vald
Linnamäe Lasteaed	Marika Prik	56	Lääne-Nigula vald
Martna Lasteaed	Marju Kasterpalu	14	Lääne-Nigula vald
Noarootsi Kooli lasteaiarühmad	Mare Tereping	24	Lääne-Nigula vald
Palivere Lasteaed Piibeleht	Kerda Ledis	49	Lääne-Nigula vald
Risti Lasteaed	Aili Randalu	55	Lääne-Nigula vald
Taebala Lasteaed	Vilja Raamat	73	Lääne-Nigula vald
Nõva Kooli lasteaiarühm	Peeter Kallas	3	Lääne-Nigula vald
Vormsi Lasteaed-Põhikool	Age Hälvin	9	Vormsi vald

Tabel 10. ►
Läänemaa lasteaiad
2018/2019.

13.1

Haapsalu
Lasteaed
Vikerkaar

Haapsalu Lasteaed Vikerkaar. Fotod: Anneli Kõrv.

„Kiusamisest vabaks” projekti maskott Suur Karu külastas Vikerkaare lasteaeda.

Suur Karu ja Suslik Väino Vikerkaare lastega Paralepas sportimas.

13.2

Ridala Põhikool- Lasteaed

Ridala Põhikooli lasteaia hoone. Foto: Ridala Põhikool.

Ridala Põhikool-Lasteaed alustas 2019. aasta septembris 44 lasteaialapsega. Lasteaia meeskonnas oli kuus lasteaiaõpetajat, lasteaiaõpetaja abi, muusikaõpetaja, liikumisõpetaja, lasteaia abitööline (söögitädi, koristaja). Direktor, õppealajuhataja, majandusjuhataja, majahoidja, elektrik ja remondimees on lasteaialkooliga ühised. Vajadusel saavad lapsed logopeedilist õpet – nendega tegeleb Haapsalu Hariduse Tugiteenuste Keskuse logopeed.

Sel õppeaastal said lasteaia rühmad endale järgmised nimed:

- Sõimerühm – Pihlamarjad
- Keskmise rühm – Tammetõrud
- Vanem rühm – Vahtraninad

Ridala Põhikool-Lasteaed on ühinenud MTÜ Lastekaitse Liidu projektiga „Kiusamisest vaba lasteaed“. Tervist Edendava Kooli koosseisus on ka nemad Tervist Edendav Lasteaed. Eesti keelt emakeelena rääkivatele lastele toimus eesti keele õpe. Kord kuus toimus järgmisel õppeaastal kooliteed alustavatele lastele eelkool.

Huviringid

Lastel oli võimalik:

- õppida mängima trommustrumme;
- osaleda tantsuringi töös;
- osaleda rahvatantsuringi töös.

Pihlamarjade rühma eesmärk oli kohanemine lasteaia ja enesega hakkama saamisega ning eakaaslaste ja täiskasvanutega suhtlema õppimine. Kõik oli seotud värvidega.

Tammetõrude rühma aasta teema oli „Eesti rahva vanasõnad. Õppimine ja tegutsemine käis vanasõnade kaudu. Kasutati Eesti rahvapärarimisel põhinevat metoodikat lasteaedadele.

Vahtraninade rühmas rakendati lapsest lähtuvat tegevuskultuuri ja kasvatuse põhimõtteid. Aasta teema oli „Muinasjutu kodu on muinasjutumaal“. Aasta mõttetera oli „Kui sa tahad, et su laps oleks tark, räägi talle lugusid. Kui sa tahad, et ta oleks veel targem, räägi talle veel rohkem lugusid“.

Ridala lasteaias on väga palju õuesõpet. Toimuvad erinevad õppekäigud loodusesse, matkad, uuritakse taimi ja loomi jne.

13.3

Palivere Lasteaed Piibeleht

KERDA LEDIS,
Palivere Lasteaia Piibeleht
direktor.

Lasteaia maja. Foto: Kerda Ledis.

Palivere Lasteaed Piibeleht asub Läänemaal Lääne-Nigula vallas, väga kauni loodusega Palivere alevikus. Lasteaeda ümbritseb männimets, rikalik ja mitmekesine taimestik, jõgi ning suusa- ja kelgumäed.

Lasteaial on oma arengukava ja õppekava, mis lähtub riiklikust õppekavast. Lasteaia õppekava sisaldab ka õppimist robotika-seadmetega, mille eesmärk on muuta õppe-tegevused lasteaias huvitavamaks ja nüüdisaegsemaks. Robotika kaudu lõimitakse kõiki valdkondi.

Lastele õpetatav on seotud kodukoha, ümbritseva looduse ja aastaegade vaheldumisega. Õppe- ja kasvatustegevused korraldatakse integreeritult, vahetu kogemuse ja isetegemise kaudu. Kõik rühmad osalevad Taani meetodikal põhinevas projektis „Kiusamisest vaba lasteaed“. 2019. aasta sügisest hakkas Kimalaste rühm lisaks kasutama õppeprogrammi „Samm-sammult“, mille eesmärk on toetada laste sotsiaalsete oskuste arengut, õpetades

Lasteaia personal. Foto: Kersti Valdmann.

neile empaatiat, tunnetega toimetulekut ja probleemide lahendamise olulisi samme.

Väärtuskasvatusega hakkas Palivere Lasteaed süsteemselt tegelema 2018/2019 õppeaastal. 2018. aasta sügisel lepiti kokku uued põhiväärtused, millest kogu maja personal hakkas oma töös lähtuma. Õppeaasta lõpus kirjutati analüüs Palivere Lasteaia väärtuskasvatusest ja sinna jõudmisest ning lasteaed sai tunnustatud Hea Lasteaia Teerajaja tiitliga.

Palivere Lasteaed tähistas 2019. aastal oma neljakümnnendat juubelit.

14.

14. LÄÄNEMAA KOOLID

Koolid

Kooli nimi	Kooli juht	Õpilaste arv	Kooli pidaja
Haapsalu Põhikool	Anne Mahoni	645	Haapsalu linn
Haapsalu Linna Algkool	Malle Õiglas	303	Haapsalu linn
Uuemõisa Lasteaed-Algkool	Maia Tohver	157	Haapsalu linn
Ridala Põhikool-Lasteaed	Milve Viigand	120	Haapsalu linn
Kullamaa Keskkool	Meelis Välis	124	Lääne-Nigula vald
Noarootsi Kool	Mare Tereping	137	Lääne-Nigula vald
Martna Põhikool	Tiit Aedmäe	50	Lääne-Nigula vald
Palivere Põhikool	Karin Rand	84	Lääne-Nigula vald
Oru Kool	Andres Kampmann	138	Lääne-Nigula vald
Taebla Kool	Jaanus Mägi	126	Lääne-Nigula vald
Nõva Kool	Peeter Kallas	18	Lääne-Nigula vald
Vormsi Lasteaed-Põhikool	Age Hälvin	33	Vormsi vald

Tabel 11. ►
Läänemaa koolid
2018/2019.

14.1

Ridala Põhikool

MILVE VIIGAND,
Ridala Põhikooli direktor.

Ridala põhikooli hoone. Foto: Ridala Põhikool.

Koolis õppis 2019. aastal 125 õpilast ja töötas 22 õpetajat. 1. septembril 2019. sai Ridala Põhikool 60-aastaseks. 19. oktoobril 2019. aastal tähistas Ridala Põhikool oma kuuekümnendat sünnipäeva kontsertaktuse ja vilistlaste kokkutulekuga.

Ridala Põhikool on tugeva spordi-, rahvantsu-, muusika- ja kunstikallakuga kool. Selle kooli eripära on koolis tegutsev Kunstistuudio, kus õpilastel on võimalus nii maalida kui ka tegeleda keraamikaga. Kunstipisiku saanud õpilased saavad jätkata kunstiõpinguid Haapsalu Kunstikooli

Ridala osakonnas, mis avati 30. augustil 2017. aastal. Haapsalu Kunstikooli Ridala osakonnas alustas esimesel aastal kunstiõpinguid 15 õpilast, nendest 13 esimesel ja 2 teisel kursusel.

29.09.2019. avati Panga Spordihoone ning Ridala kooli õpilastel on sellest ajast alates spordiga tegelemiseks väga head tingimused.

Lisaks mudilas-, poiste- ja lastekooris laulmisele on Ridala kooli õpilastel võimalus tänu koostööle Haapsalu Muusikakooliga õppida ka trompeti-, klarneti- ja saksofonimängu.

2018/2019 õppeaastal algas kaheaastane ERASMUS+ projekt „Fit for School – Fit for Life”. Projektis osaleb 4 riiki:

- Austria (*Neue Mittelschule Haiming*);
- Eesti (Ridala Põhikool);
- Itaalia (*Instituto Comprensivo Folgaria Lavarone Luserna*);
- Hispaania (*Instituto Secular Hijas de la Natividad de Maria – Cpr Nuestra Sra del Carmen*).

Projekt eesmärk on:

- propageerida õpilaste seas tervislikke eluviise;
- võimaldada õpilastel kogeda Euroopa Liitu kuulumise tunnet ning saada teadmisi erinevatest kultuuridest;
- teavitada õpilasi võõrkeelte õppimise vajalikkusest, anda neile võimalusi täiendavaks võõrkeeleõppeks ja -praktikaks;
- vahetada õpetajaid lühikesteks ajavahemikeks (üks nädal), et õpetajad saaksid

omavahel jagada tööalaseid kogemusi erivajadustega õpilaste õpetamisel.

Ridala Põhikooli õpilased osalevad õpetajate juhendamisel erinevatel üleriigilistel ja maakondlikel konkurssidel, lõövad aktiivselt kaasa kooliürituste ettevalmistamisel ja läbiviimisel, mis annab neile hea esinemiskogemuse. Nii õpilaste kui ka lapsevanemate seas on väga oodatud järgmised üritused:

- Playback;
- tervisenädal;
- advendikontsert;
- Euroopa spordinädala tähistamine;
- jõuluhommikud;
- Eesti Vabariigi sünnipäeva tähistamine;
- koolisisene etluskonkurss;
- emakeelepäeva tähistamine;
- kevadine matkapäev;
- tänuvastuvõtt.

Ridala koolil on sõpruskoolid Soomes – Hytikallioni ja Mägirinteen koolid Haapavesi linnas. Ridala Põhikooli ja Haapavesi koolide sõprussidemed said alguse 1990. aastal, kui toimus Ridala valla esimene reis Haapavesi linna. Reisi eesmärk oli sõprussidemete loomine. Tihe koostöö on toimunud kõik need aastad: Ridala kooli õpilaste õppereisid Soome ja vastupidi, suhtlemine perekonniti, erinevad loodusprojektid ja õpetajatevaheline koostöö, kirjavahetus, soome keele tunnid Ridala õpilastele jne. Kui Eesti ja Soome riik tähistasid suurt juubelit, toimus 2018. aasta oktoobris Haapavesis kolme kooli ühiskontsert. See kontsert „Eesti 100/Soome 100” oli kingitus Eesti ja Soome riikidele.

14.2

Haapsalu
Põhikool

Krahv ja Krahvinna – Märt Õiglas ja Elisabeth Sild.
Fotod: Haapsalu Põhikool.

Keelte paabel nn lavaaugus.

Kaitseliidu Lääne Maleva poolt korraldatud
seikluslik päev Haapsalu lennuväljal.

Õpetajate ja õpilasesinduse vaheline võrkpallivõistlus.

O 1.09.2019. alustas Haapsalu Põhikoolis 37 klassikomplektis kooliteed 668 õpilast. Väga heade õpitulemustega lõpetas õppeaasta 105 õpilast.

Haapsalu Põhikooli õpilasesindusse kuulsid 2019 aastal:

Patrik Rainer Kaljula, 6A
Laurel Vali, 6A
Kert Pärnapuu, 6B
Raigo Lillepuu, 6B
Tõnu Robert Rand, 6C
Gloria Luisa Eberle, 6C
Katariina Karnau, 7A
Markus Põru, 7A
Lisette Puusepp, 7B
Meribel Lepp, 7C
Mia-Marii Olenko, 7C
Eboni Pärnpuu, 7E
Kaspar Kasvand, 7E
Dastin Khenchel, 7F
Angela Meeles, 7F
Johanna Kaskla, 8A
Berit Raudkats, 8A

Margetta Pajuste, 8B
Miia Krips, 8C
Krisella Aurelia Söderholm, 8C
Alver Järv, 8D
Diana Snigurskaja, 8E
Elise Tilk, 9A
Kert Kallas, 9B
Karolin Aru, 9B
Simonee Tang, 9C
Oliver Metsar-Villakov, 9C
Grethel-Rosiine Simson, 9D
Risto Triik, 9D

Haapsalu Põhikooli hoolekogusse kuulsid 2019 aastal:

- esimees Angeliina Schwindt;
- aseesimees Jaanus Müür;
- lapsevanemad Katrin Reede, Irene Võrklaev, Mariliis Olenko;
- õpetajate esindaja Reet Tuisk;
- Haapsalu linna volikogu esindaja Mati Hunt;
- õpilaste esindajad Elisabeth Sild, Märt Õiglas.

14.2

Haapsalu
Põhikool

Õpetajate ja õpilasesinduse ühispilet pärast korvpallivõistlust.

Juhtkond

Kooli juhtis 2019. aastal direktor Anne Mahoni. Temaga koos olid kooli juhtkonnas õppealajuhatajad Ülle Lobjakas ja Aive Saadjärv, majandusalajuhataja Toivo Birk, juhiabi Ruth Karu, arendusjuht Kristi Karm, huvijuhid Ilona Aasvere ja Siim Birk, info-tehnoloogid Liia Lees ja Mart Pett.

Tugimeeskond

Õpilaste parima igakülgse arengu tagamiseks töötasid käsitletud aastal põhikoolis psühholoogid Liis Toom ja Olga Kuldmeri, sotsiaalpedagoogid Katrin Tiido ja Liidia Taratuhhina, logopeedid Maive Toom ja Irina Sõtnik, HEV-koordinaator Merle Muru, meditsiiniõde Natalja Simm, raamatukoguhoidja Mare Rand, E-kooli administraator Renee Pajuste ja laborant Vilma Lehemaa. Koolisööklaas toimetasid Ülle Kariler, Tatjana Vorobieva, Irina Surova, Rena Ardoja, Kristina Neljas ja Eevi Põldoja. Garderoobis aitas õiget riidenagi leida Õilme Silm. Turvalisuse eest hoolitsesid Liliana Saveljeva, Arnold Juhans, Alvina Naison ja Maria Prokudina.

Kaitseliidu Lääne Maleva poolt korraldatud seikluslik päev Haapsalu lennuväljal.

Maja puhtuse ja korrashoiu eest hoolitsesid Merle Kivilaid, Hellen Petrovitš, Katrin Tšebõkin, Svetlana Tšentšik, Triinu Vainumaa ja Larissa Virki. Majahoidjana töötas Andres Puda ja remonditööd tegi Raivo Melb.

Spordinädala kabeturniir.

Stiilinädala pungipäev.

Matemaatikanädal.

Stiilinädala kadripäev.

Huviringid

2019. aastal oli koolis kõige rohkem rahvatantsu ringe. Neid juhendasid Ruth Kampmann, Liia Lees, Anne Kübarsepp, Grete Grauberg, Ulrika Grauberg ja Malle Õiglas. Muusikaringides tegutsesid ansambel ja mudilaskoor. Neid juhendasid Ilona Aasvere, Lea Semerik ja Karin Lükk-Raudsepp. Näiteringi vedas Siin Birk. Ühtlasi oli mitu käsitööringi. Neid juhendasid Siiri Reimann, Kaido Kivimäe ja Helgi Kulbok. Geograafia ringi juhendas Reet Tuisk. Liiklusingi juhendas Mairon Lepik. Võrkpalli mängisid õpilased Maritta Marki juhendamisel. Robotikaringi juhendas Mart Pett. Kaberingi juhendas Kalev Randlaine. Raamaturingi juhendas Mare Rand.

Õpilastele toimunud sündmused 2019. aastal:

- Läänemaa 8. klasside tervise- ja ohutuspäev;
- koolinoorte tuletõrjespordi mängud Türil;
- üle-euroopaline spordinädal;
- lõimingupäev „Tere, sügis!“;
- erinevad stiilinädalad;
- karjääripäev (kohtumised vilistlastega);
- Kadrilaat;
- 6.–9. klasside jõuluball;
- matemaatikanädal;
- korvpalli- ja võrkpallivõistlused;
- Eesti sünnipäeva tähistamise nädal;
- keelte paabel;
- 9. klasside Kaitseliidu päev.

14.2

Haapsalu
Põhikool

14.3

Läänemaa
Ühisgümnaasium

KARL HEIN,
Läänemaa Ühisgümnaasiumi
ajaloo- ja ühiskonnaõpetuse
õpetaja:

SIHTASUTUS LÄÄNEMAA

Kadrilaat.

Koos Läänemaa Ühisgümnaasiumi, Uuemõisa Lasteaia-Algkooli ja Haapsalu Kutsehariduskeskusega osaleb Haapsalu Põhikool projektis „HAKOLA” (Haapsalu Koolide Kommunikatsioonilabor). Projekti kaudu on loodud Haapsalu Kutsehariduskeskuse ruumidesse uuendusliku seadmepargiga Haapsalu kommunikatsioonilabor. Seal saab anda eesti keele ja kirjanduse, võõrkeelte,

kunstiainete, tehnoloogia ning informaatika tunde ning vajadusel neid omavahel või teiste õppeainetega terviklikeks õppepäevadeks lõimida.

Projekti üldeesmärk on uudsete digitehnoloogiate kasutamise kaudu õppijate suhtlemisoskuse edendamine.

O 1.09.2019. aasta seisuga oli Läänemaa Ühisgümnaasiumis õpilaste arv 240 ja kooli personali arv 31. Direktor oli Ain Iro. Klasse oli 11, õpiti humanitaar-, loodus/reaal-, majandus- ja sotsiaalsuunal.

Traditsioonilised üritused

Olulisimateks Läänemaa Ühisgümnaasiumi sündmusteks võib pidada iga-aastaseid traditsioonilisi üritusi, mille korraldamine on olnud eelkõige LÜGi õpilasomavalitsuse (VÕLVi) ülesandeks. Kuue tegutsemisaasta jooksul on kogu kooliperet liitvaid traditsioonilisi üritusi tekkinud üksjagu.

Üks olulisimaid traditsioonilisi üritusi on *Playback Show* ning see toimus 2019. aastal koguni kahel korral, kuna eelmise õppeaasta *Playback Show* lükkus koolimuusikali

tõttu sügisest kevadesse. Nimetatud üritused toimusid 2019. aastal 7. veebruaril ning 21. novembril.

Olulisteks traditsioonilisteks sündmusteks on kindlasti ka sõbrapäeva tähistamine (14. veebruar), LÜGnessi rekordite nädala tähistamine aprilli alguses (1.–4. aprill), tutipidu (18. aprill), sinilinnu nädal (23.–27. september) ning jõuluball (17. detsember).

Võistlused, konkursid

2019. aastal korraldati Läänemaa Ühisgümnaasiumis õpilastele mitmeid võistlusi ja konkursse.

14. veebruaril 2019 toimus LÜGis Eesti Vabariigi 101. aastapäevale pühendatud kõnevõistlus. Peapreemia pälvis 12H õpilane **Johanna Liiv** kõnega „Minu arm – Eesti”.

27. märtsil 2019 toimus LÜGi Läänemaa kooliteatrite festival. Žürii andis eripreemia LÜGi draamaringile (juhendaja Siim Birk) suurepärase meeskonnatunnetuse eest ja Mattias Metsalule silmapaistva lavaloleku eest.

5.–7. aprillil 2019 toimus Paide kooliteatrite festival, kus LÜGi muusikal „100 aastat koolielu” sai laureaadi tiitli.

Rahvusvahelised projektid

2019. aastal korraldati Läänemaa Ühisgümnaasiumis ka mitmeid rahvusvahelisi projekte. Eriti aktiivne oli koostöö Soomes asuva kooliga *Tampereen Yhteiskoulun Lukio* (TYK). 15.–19. veebruaril käisid seitseteist LÜGi õpilast ja kuus õpetajat Soomes osalemas TYKi teemaprojektis „Liha”.

10.–13. aprillil osalesid kuus 11H õpilast oma draamatükiga TYKi lihafestivalil „Fleshtivaali”.

Lisaks külastasid kuus LÜGi õpilast ning kaks õpetajat 25.11.–1.12. Erasmus+ projektiga Saksamaal asuvat kooli *Ratzgymnasium Wolfsburg*.

Õppekäigud

2019. aastal korraldati õpilastele mitmeid õppekäike. Toimused ekskursioonid Tartusse, Paldisse, Pärnusse, Viljandisse, Loodes-Eestisse ja Lõuna-Läänemaaale. Mitmel korral külastati Tallinna. Erinevad klassid tutvusid suunapäevadel ja õppekäikudel suure hulga Eesti asutuste, ettevõtete, muuseumite, teatrite jt vaatamisväärsustega. Olulisimaks oli gümnasistidele tutvumine Eesti eri ülikoolidega (Tartu Ülikool, Tallinna Ülikool, Eesti Kunstiakadeemia jt).

Õppekäike korraldati ka kodulinnas Haapsalus. Õppetöö raames tutvuti näiteks Maksu- ja Tolliameti Haapsalu bürooga, Haapsalu

LÜGi Playback Show 2019. Foto: Maris Raud.

Tutipidu. Foto: Rasmus Valdmann.

Läänemaa kooliteatrite festival 2019. Foto: erakogu.

Projekt „Liha” koostöös Tampere sõpruskooliga.
Foto: erakogu.

salu Lasteraamatukoguga, külastati mitmel korral Haapsalu Linnagaleriid, tehti koostööd Haapsalu MTÜdega jne.

Sinilinnunädal. Foto: erakogu.

Loodus- ja reaalklassi suunapäev Läänemaal. Foto: erakogu.

Sotsiaalklassi suunapäev Lõuna-Läänemaal. Foto: Kalle Lõuna. Humanitaarklassi suunapäev Tallinnas. Foto: erakogu.

Spordiüritused

2019. aastal korraldati Läänemaa Ühisgümnaasiumis ka mitmeid spordiüritusi. Klasside vahel toimusid traditsioonilised võistlused võrkpallis ja korvpallis ning põnevad spordipäevad – kalgupäev 17. jaanuaril, kevadine spordipäev 24. mail ning olümpia-päev 24. septembril. 2019. aastal toimusid klasside vahel esimest korda ka võistlused mõttespordis (17. oktoobril). Läänemaa Ühisgümnaasiumi õpilased olid edukad ka mitmetel ülemaakondlikel spordivõistlustel.

Mälumängud

2019. aastal jätkati Läänemaa Ühisgümnaasiumis ka traditsiooniliste mälumängude korraldamist. Korraga toimusid eri mälumängusarjad – korraldati koolisisene LÜGi mälumängusari, Läänemaa koolinoorte mälumängusari kõigile Läänemaa koolidele ning individuaalne mälumängusari üksikutele õpilastele.

Õpilasfirmad

2019. aastal toimetasid LÜGi majandussuuna õpilased aktiivselt õpilasfirmadega. Osaleti laatadel Tallinnas, Raplas ja Haapsalus. Käidi ka koolitustel Haapsalu Kutsehariduskeskuses ning Tallinnas EBSis.

Õpilasfirmad pälvisid mitmeid tunnustusi. 9. veebruaril Tallinnas toimunud õpilasfirmade laadal tunnustati LÜGi õpilasfirmat SaddleHat kõige innovaatilisema õpilasfirma tiitliga. LÜGi õpilasfirma TaimTime jõudis võistluse „Eesti parim õpilasfirma 2019“ finaali.

Majandussuuna õpilased osalesid 2019. aasta esimesel poolaastal ka praktilise turunduse kursusel. Põlva Gümnaasiumiga koostöös korraldati videokonverentse, töötubasid, ettekandeid, seminare, praktikaid ja konverentse. Kursuse käigus valminud õpilasprojekt jõudis haridusprogrammi „Ettevõtlik kool“ edulugude konkursi „Õppimine on põnev!“ nominentide hulka.

14.3

Läänemaa
Ühisgümnaasium

Külalisesinejad

2019. aastal kutsuti õppetöö mitmekesistamiseks Läänemaa Ühisgümnaasiumisse mitmeid külalisesinejaid. LÜGi õpilastega käisid kohtumas näiteks soolise võrdõigussuhtluse ja võrdse kohtlemise volinik Liisa-Ly Pakosta, kirjanikud Jim Ashilevi ja Sass Henno, aselinnapea Helen Rammu, poliitik Siim Kallas, advokaat Jaanus Tehver, ettevõtjad Meelis Orgla, Taavi Ilmjärv ning Marju Lauring ning eri asutuste ja ettevõtete esindajad.

Teised üritused

6.–31. märtsil 2019 oli Haapsalu Linnagaleriis üleval Läänemaa Ühisgümnaasiumi ja Haapsalu Kunstikooli õpilaste ühisnäitus „Ba-bah”. Näituse teema oli „Rütm sõna-des, helis, liikumises, maal, skulptuuris”.

3. mail 2019 toimus Läänemaa Ühisgümnaasiumi ajalootunnis ajarännak aastasse 1869. Tegemist oli üleriigilise projektiga, millega meenutati 150 aasta möödumist esimese üldlaulupeo toimumisest.

Eesti keele päeva tähistamiseks korraldati 22. novembril Läänemaa Ühisgümnaasiumis konverents „Alguses oli sõna”. Konverentsil astus üles mitmeid esinejaid Läänemaa Ühisgümnaasiumist, Hiiumaa Gümnaasiumist ja Noarootsi Gümnaasiumist. Esinesid ka Krista Kumberg ja Valdur Mikita. Üritust kajastasid ka Lääne Elu, ERR ja ETV.

Õppetöö mitmekesistamiseks toimus veel suur hulk üritusi, nagu näiteks: rahvusvaheline viktoriin „Noored Euroopa metsades” (20. märts), matamängude päev (30. jaanuar), Euroopa Parlamendi simulatsioonimäng (17. aprill), RMK metsaviktoriin (3. mai), kalapäev (29. oktoober), rahatarkuse tunnid jne.

SIHTASUTUS LÄÄNEMAA

Külalisesineja Liisa-Ly Pakosta. Foto: Karl Hein.

Kevadine spordipäev. Foto: erakogu.

Majandusklassi suunapäev Viljandimaal. Foto: erakogu.

Ajarännak 2019. Foto: Arvo Tarmula.

Euroopa Parlamendi simulatsioonimäng.
Foto: Karl Hein.

14.4

Haapsalu Viigi Kool

EVE URGAS,
Haapsalu Viigi Kooli
õppealajuhataja:

2019. aastal oli Haapsalu Viigi Koolis 90 õpilast, kes omandasid haridust põhikooli riikliku ja lihtsustatud õppekava alusel. Oma kooli üheks tugevuseks peab personal igale õpilasele tingimuste loomist võimetekohaseks hariduseks, arendavaks vaba aja tegevuseks ning jõukohaseks osalemiseks kogukonnas.

2019. aasta augustis toimus meie kooli töötajate juhendamisel juba teist korda Haapsalu linna erivajadustega laste laager, mis sai nimeks Toredate Laste Laager. Osalesid Haapsalu linna ja Viigi kooli viisteist 1.–3. klassi õpilast. Laagri eesmärk oli laste mootorsete, kognitiivsete ja sotsiaalsete oskuste arendamine.

Kahe päeva jooksul oli lastel võimalus tegeleda ratsutamisteraapia, tantsulise liikumise ja meisterdamisega. Lisaks toimusid ühised sportlikud mängud. Laager lõppes ühise tordisöömisega.

Kooli algusaastatest traditsiooniks saanud õpilasteatri etendus oli seekord ühtlasi heategevusüritus. Sel aastal lavastas õpetaja Ülle Ehala Andrus Kivirähki näidendi „Vapper Keefir” ja seda etendati ka Läänemaa koolide õpilastele. Saadud piletitulu (500 eurot) annetati Tallinna Lastehaigla toetusfondile.

Rohkearvulise tegelaskonnaga näidendi lavastamise põhieesmärk oli kaasata võimalikult palju lapsi, et arendada neis loovust, eneseväljendus- ja koostööoskusi, kohusetunnet. Etenduse lavastamine oli suur ettevõtmine, sest kavalehel on kirjas 46 nime, kes lavastuses otse või kaudselt kaasa löid.

Viigi koolis väärtustatakse õpetaja Krista Matsiku eestvedamisel loodusharidust. Selleks osaletakse eri projektides, mis pakuvad

SIHTASUTUS LÄÄNEMAA

Toredate Laste Laager. Fotod: Haapsalu Viigi Kool.

Näidend „Vapper Keefir”.

Jõulukingituseks Vilkla loomade varjupaigale valmisid tööõpetuse tundides õpetaja Villu Baumann juhendamisel kaheksa magamispesa kassidele. Õpilased valmistasid need taaskasutatud materjalist.

huvitavaid teadmisi ja jõukohaseid tegevusi kõigile õpilastele. KIKi projektiga „Loodushariduslikud õppekäigud Haapsalu Viigi Koolis” toimusid mitmed õppepäevad Silma Õpikojas. Koolis üles pandud Keskkonnameti rändnäitus „Hoi, mida armastad” andis võimaluse tutvuda looduskaitsealadega.

Õppepäevad Silma Õpikojas.

Aktiivselt osaleti Eriolümpia Eesti Ühenduse regemistes. Sügisel 2019 toimus meie spordiõpetajate organiseeritud kaheksa erikooli matkapäev Paralepas. Osavõtjaid oli lisaks Viigi kooli õpilastele veel 79. Viigi kooli õpilased osalesid edukalt ka EO teistel üritustel, näiteks jooksukrossil, talimängudel jm.

Osalemine Eesti Tantsu- ja Tsirkuseteraapia Liidu tsirkuseprojekti andis õpilastele võimaluse loovuse ja eneseväljenduse arendamiseks tsirkuseelementide ja teraapilise lähenemise kaudu. Kolmepäevase harjutamise väljundiks oli esinimine lastevanematele ja kooliperele.

Haapsalu Viigi Kooli seitsmenda klassi õpilased osalesid nelja kooli projektis „Õpilaselt õpilasele”. Projekti peamine eesmärk oli õppimine, kus õpilased õpetavad õpilasi. Õpetamise ja õppimise kaudu saadi juurde kogemusi, õpilased said rakendada oma ettevõtlikkust, mõtestatud koostöist õppimist ja arendada enesemääratlus-, suhtlus- ja õpipädevusi. Õpitu oli seotud igapäevaeluga.

15.

15. LÄÄNEMAA AASTA ÕPETAJA 2019

Läänemaa aasta õpetaja tunnustamine toimus Haapsalu Kuursaalis 3. oktoobril 2019. Kokku esitati 35 kandidaati „Eestimaa õpib ja tänab“ konkursile. Maakondlikule aastate õpetaja ja aasta huvikooli/huvihariduse õpetaja tiitlile esitati kokku 10 kandidaati.

Aasta klassiõpetaja

- **Merlin Soomets,**

Haapsalu Linna Algkool.

Nominendid: Piret Pärnapuu, Haapsalu Põhikool; Sirje Sinitskaja, Uuemõisa Algkool; Taimi Sammel, Haapsalu Linna Algkool; Tiia Lehepuu, Haapsalu Linna Algkool; Viive Karnau, Haapsalu Linna Algkool; Lehti Padu, Haapsalu Põhikool.

Aasta lasteaiaõpetaja

- **Liivi Veske,**

Haapsalu Tõrakese Lasteaed.

Nominendid: Maire Suurkask, Ridala Lasteaed; Moonika Nermann, Uuemõisa Lasteaed; Pille Meeles, Uuemõisa Lasteaed; Regina Kleemann, Linnamäe Lasteaed; Vilve Toomikas, Haapsalu Pääsupesa Lasteaed; Irja Pöder, Haapsalu Tõrakese Lasteaed.

Aasta klassijuhataja

- **Anneli Jaaku,**

Taebla Kool, inimeseõpetus.

Nominent: Triinu Suitsberg, Haapsalu Põhikool.

Aasta põhikooliõpetaja

- **Ivi Küla,**

Risti Põhikool.

Nominendid: Piret Silm, Ridala Põhikool; Silvia Ladva, Uuemõisa Algkool; Ulrika Tülp, Haapsalu Linna Algkool; Ülle Lumeste, Haapsalu Põhikool; Triinu Suitsberg, Haapsalu Põhikool.

Aasta gümnaasiumiõpetaja

- **Rea Raus,**

Läänemaa Ühisgümnaasium, majandus ja inglise keel.

Nominent: Tiina Brock, Läänemaa Ühisgümnaasium.

Aasta kutsekooliõpetaja

- **Ivika Raudsepp,**

Haapsalu Kutsehariduskeskus, kodumajandus.

Aasta tugispetsialist

- **Raili Lao,**

Haapsalu Viigi Kool, ravivõimlemine.

Nominent: Tiina Muld, Oru Kool.

Aasta koolijuht

- **Malle Õiglas,** Haapsalu Linna Algkool.

Nominendid: Ain Iro, Läänemaa Ühisgümnaasium; Kersti Arov, Ridala Põhikool; Maia Tohver, Uuemõisa Algkool; Merle Moumets, Haapsalu Linna Algkool.

Aasta tegu

- **Läänemaa Ühisgümnaasiumi muusikal „100 aastat koolielu“.**

Aastate õpetaja

- **Malle Niit,** Taebla Kool, vene keel, klassiõpetaja; **Kaja Avila,** Taebla Kool, muusikaõpetaja; **Tiina Muld,** Oru Kool, loogika ja **Ülle Lumeste,** Haapsalu Põhikool, matemaatikaõpetaja.

Aasta huvitegevuse õpetaja

- **Tiiu Randmann-Mihkla,**

Haapsalu Noorte Huvikeskus, kunstõpetus.

Nominendid: Jüri Ilves, Haapsalu Muusikakool; Indrek Jets, Haapsalu Kunstikool; Jaanus Levkoi, Läänemaa Spordikool, Teele Takjas, OÜ Rõõm Muusikast.

2019. aastal tööle asunud
noored õpetajad:

KAIRO KIVI,

Noarootsi Kool ja Noarootsi
Gümnaasium, matemaatika.

RIVO REINSALU,

Palivere Kool, keheline
kasvatus.

TRIINU LENTSMAN,

Nõva Kool, bioloogia ja
geograafia.

16.

16. PARIMAD KOOLILÕPETAJAD

Kuldmedaliga lõpetajad

Nimi	Klass	Kool
Brita Lubi	12.M	Läänemaa Ühisgümnaasium
Emma Katariina Paajanen	12.M	Läänemaa Ühisgümnaasium
Myrell Kalda	12.LR	Läänemaa Ühisgümnaasium
Laura Lazarev	12.LR	Läänemaa Ühisgümnaasium
Sten Raak	12.LR	Läänemaa Ühisgümnaasium
Tailia Leer	12.LR	Läänemaa Ühisgümnaasium
Annika Oiso	12	Noarootsi Gümnaasium
Kaili Nurk	12	Noarootsi Gümnaasium
Kairit Raudla	12	Noarootsi Gümnaasium
Mark-Kirill Gubal	12	Noarootsi Gümnaasium

Hõbemedaliga lõpetajad

Nimi	Klass	Kool
Viktoria Joonasing	12.M	Läänemaa Ühisgümnaasium
Elery Kallas	12.M	Läänemaa Ühisgümnaasium
Ants Lobjakas	12.M	Läänemaa Ühisgümnaasium
Jarita Maaria Rintamäki	12.M	Läänemaa Ühisgümnaasium
Rauno Tapner	12.M	Läänemaa Ühisgümnaasium
Liisa Truu	12.M	Läänemaa Ühisgümnaasium
Aveli Meeles	12.LR	Läänemaa Ühisgümnaasium
Helery Piir	12.LR	Läänemaa Ühisgümnaasium
Kerli Süster	12.LR	Läänemaa Ühisgümnaasium
Vadim Konov	12.H	Läänemaa Ühisgümnaasium
Laura-Gerda Poolamäe	12.H	Läänemaa Ühisgümnaasium
Anna-Maria Rõbina	12	Noarootsi Gümnaasium
Angelica Tahker	12	Noarootsi Gümnaasium
Gerda Rannala	12	Kullamaa Keskkool

TLÜ Haapsalu Kolledži parimad lõpetajad

Nimi	Erial
Gerth Kuusk	Käsitöötehnoloogiad ja disain
Kairi Luik	Käsitöötehnoloogiad ja disain
Priit Päril	Rakendusinformaatika
Martti Raavel	Rakendusinformaatika
Siiri Oad	Tervisejuht
Ülle Raavel	Tervisejuht

16.

Haapsalu Kutsehariduskeskuse parimad lõpetajad

Nimi	Eriala
Kaisa-Karita Perve	Kokk
Romet Rünne	Kokk
Elika Märtn	Majutusteenindus
Kaisa Ülejõe	Majutusteenindus
Carolina Kuris	Ehitusviimistlus
Eerik Salf	Ehitusviimistlus
Marite Adams	Bürootöö
Kadriina Krüüts	Bürootöö
Helina Mätlik	Bürootöö
Kirill Anohin	IT-süsteemide noorempetsialist
Tanel Liivo	IT-süsteemide noorempetsialist
Erki Pahvoski	IT-süsteemide noorempetsialist
Ramon Engman	Tisler
Kustas Roosileht	Tisler

17.1

Tunnustatud
õpilased
2019

17. PARIMAD AINETUNDJAD

Eliise Veltri	Haapsalu Põhikool	1. koht piirkondlikul keemia-, bioloogia-, matemaatika- ja geograafiaolümpiaadil ning 2. koht piirkondliku emakeeleolümpiaadil 9. klasside arvestuses.
Hendrik Veltri	Haapsalu Põhikool	1. koht piirkondliku emakeele ja geograafia olümpiaadil, 3. koht piirkonnavooru matemaatikaolümpiaadi 7. klasside arvestuses.
Elis Tamm	Haapsalu Põhikool	1. koht piirkonnavooru emakeeleolümpiaadi ja 3. koht piirkonna matemaatikaolümpiaadil 8. klasside arvestuses.
Mattias Kerge	Läänemaa Ühisgümnaasium	1. koht piirkondlikul emakeele-, matemaatika-, geograafia- ja majandusolümpiaadil 10. klasside arvestuses. Vabariigi emakeeleolümpiaadi 10. koht, Vabariigi majandusolümpiaadi 5. koht, 1. koht Läänemaa koolinoorte individuaalses mälumängus gümnaasiumi arvestuses.
Hanna-Liisa Viitmaa	Oru Kool	2. koht piirkondlikul emakeeleolümpiaadil 8. klassi arvestuses ja 3. koht E. Enno omaloomingukonkursi III kooliastmes.
Karel Markus Rääli	Oru Kool	1. koht E. Enno omaloomingukonkursil III kooliastmes ja 2. koht piirkondlikul emakeeleolümpiaadil 7. klasside arvestuses.
Margetta Pajuste	Haapsalu Põhikool	1. koht piirkondlikul bioloogia- ja matemaatikaolümpiaadil 7. klasside arvestuses.
Uku Viispert	Haapsalu Põhikool	matemaatikaolümpiaadi piirkonnavooru 2. koht, 7. klassi „Nuputa” võistluse tiimis 1. koht.
Lisanna Maasikas	Risti Põhikool	1. koht piirkondlikul emakeeleolümpiaadil ja üleriigilise eelvooru 1. koht ühiskonnaõpetuse olümpiaadi 9. klasside arvestuses.
Pärtel Ruut	Haapsalu Põhikool	1. koht piirkondlikul matemaatikaolümpiaadil 8. klasside arvestuses ja vabariiklikul võistlusmängul „Känguru” 1. koht.
Laura Lazarev	Läänemaa Ühisgümnaasium	1. koht piirkondlikul emakeele-, bioloogia ja matemaatikaolümpiaadil 12. klasside arvestuses.
Kert Kallas	Haapsalu Põhikool	1.–2. koht Läänemaa koolinoorte individuaalses mälumängus põhikooli arvestuses ja 1. koht võistkondlikus Läänemaa koolinoorte mälumängusarjas. Vabariiklik 1. koht mälumängusarjas.
Anete Pindmaa	Uuemõisa Lasteaed-Algkool	1. koht 4. klassi kirjanduslikul olümpiaadil ja 2. koht E. Enno omaloomingukonkursil II kooliastmes.
Kaspar Kure	Haapsalu Linna Algkool	1. koht piirkondlikul Nuti-Spordi võistlustel ja vabariigi 4. koht Nuti-Spordis I kooliastmes.
Kendra Kurisman	Läänemaa Ühisgümnaasium	1. koht vabariiklikul vene kirjanduse „Elav klassika” konkursil, rahvusvahelise konkursi poolfinaalist (jõudis 12 finalistit hulka).
Ants Lobjakas	Läänemaa Ühisgümnaasium	rahvusvahelise vene keele olümpiaadi finalist Moskvas (99 finalistit 1,6 miljonist osalejast üle maailma) gümnaasiumi arvestuses.
Jarita Maaria Rintamäki	Läänemaa Ühisgümnaasium	1. koht piirkondlikul inglise keele olümpiaadil ja 5. koht vabariiklikul inglise keele olümpiaadil; 2. koht emakeeleolümpiaadil 12. klasside arvestuses.
Laas-Joonas Saul	Haapsalu Linna Algkool	1. koht piirkondliku inimeseõpetuse ja õpioskuste olümpiaadil 5. klasside arvestuses; 1. koht Loo-Eesti regionaalsel akordionistide konkursil.
Marja Järv	Kullamaa Keskkool	1. koht piirkondlikul inimeseõpetuse olümpiaadil ja 3. koht vabariiklikul inimeseõpetuse olümpiaadil; 3–4 koht piirkondlikul emakeeleolümpiaadil 7. klasside arvestuses.
Jasper Klippberg	Palivere Põhikool	1. koht vabariiklikul ettevõtlusmuinasjutude konkursil; 2. koht vabariiklikul Sten Roosi nimelisel muinasjutukonkursil jutuga „Õised seiklused”.
Markus Roomet	Palivere Põhikool	1. koht piirkondlikul ja vabariigi 3. koht pranglimisvõistlustel II kooliastmes.
Hendrik Rand	Haapsalu Põhikool	1. koht võistkondade piirkondlikul võistlustel „Nuputa” ja 2. koht piirkondlikul matemaatikaolümpiaadil II kooliastmes.
Uku Toomas Rand	Haapsalu Põhikool	1. koht võistkondade piirkondlikul võistlustel „Nuputa” ja 3. koht piirkondlikul matemaatikaolümpiaadil II kooliastmes.
Mart-Jürgen Kukermäe	Haapsalu Põhikool	1. koht piirkondlikul keemia-, bioloogia-, geograafia olümpiaadil; 3. koht Läänemaa koolinoorte individuaalses mälumängus 8. klasside arvestuses.
Iija Romanov	Haapsalu Muusikakool	vabariikliku noorte pianistide instrumentaalkontserdi konkursi 2. koht.

17.2

Olümpiaadide parimad 2019

Olümpiaadide parimad

<i>Vabariiklik vene keele kui võõrkeele olümpiaad</i>		
Viktoria Joonasing	Läänemaa Ühisgümnaasium	1. koht 12. klasside arvestuses, vabariigi 4. koht
Andrei Joonasing	Läänemaa Ühisgümnaasium	1. koht 10. klasside arvestuses, vabariigi 10. koht
<i>Emakeele piirkondlik olümpiaad</i>		
Raian Kleemann	Oru Kool	3–4. koht 7. klasside arvestuses
Rebeka Villakov	Oru Kool	3. koht 8. klasside arvestuses
Brigitta Vare	Haapsalu Põhikool	3. koht 9. klasside arvestuses
Karina Kaur	Noarootsi Gümnaasium	2. koht 10. klasside arvestuses
Karolina Lillemets	Läänemaa Ühisgümnaasium	3. koht 10. klasside arvestuses
Marie Põlluaed	Läänemaa Ühisgümnaasium	1. koht 11. klasside arvestuses
Arlthe Annus	Läänemaa Ühisgümnaasium	2. koht 11. klasside arvestuses
Ilona Falk	Noarootsi Gümnaasium	3. koht 11. klasside arvestuses
Johanna Liiv	Läänemaa Ühisgümnaasium	3. koht 12. klasside arvestuses
<i>Bioloogia piirkondlik olümpiaad</i>		
Mia Aurelia Kokk	Haapsalu Linna Algkool	1. koht 6. klasside arvestuses
<i>3. klasside olümpiaad</i>		
Siie Grete Klemmer	Uuemõisa Lasteaed-Algkool	1. koht
Alexia Klis	Haapsalu Põhikool	2. koht
Maarja Saar	Haapsalu Linna Algkool	3–4. koht
Sofia Lusmägi	Uuemõisa Lasteaed-Algkool	3–4. koht
<i>4–6. klasside matemaatika olümpiaad</i>		
Melanie Möll	Haapsalu Linna Algkool	1–2. koht 4. klasside arvestuses
Kauri Kliss	Uuemõisa Lasteaed-Algkool	1–2. koht 4. klasside arvestuses
Tõnu Robert Rand	Haapsalu Põhikool	1. koht 5. klasside arvestuses
Kaspar Kallau	Palivere Põhikool	2–3. koht 5. klasside arvestuses
Henry Põldver	Haapsalu Põhikool	2–3. koht 5. klasside arvestuses
Rami Sepp	Taebala Kool	1. koht 6. klasside arvestuses
<i>Matemaatikaolümpiaad</i>		
Matteus Kalda	Haapsalu Põhikool	2. koht 8. klasside arvestuses
Kirill Grigorjev	Noarootsi Gümnaasium	2. koht 10. klasside arvestuses
Karl-Alex Sokolov	Läänemaa Ühisgümnaasium	3. koht 10. klasside arvestuses
Maria Allkivi	Noarootsi Gümnaasium	1. koht 11. klasside arvestuses
<i>Inimeseõpetuse olümpiaad</i>		
Mariliis Koplik	Risti Põhikool	1. koht 6. klasside arvestuses
Erik Kuusmann	Haapsalu Põhikool	1. koht 9. klasside arvestuses
<i>Ühiskonnaõpetuse olümpiaad, üleriigiline eelvoor</i>		
Helen Carmel Boyers	Palivere Põhikool	1. koht 6. klasside arvestuses
Kiur Kaljuvee	Läänemaa Ühisgümnaasium	1. koht gümnaasiumi arvestuses
<i>Saksa keele olümpiaad</i>		
Myrell Kalda	Läänemaa Ühisgümnaasium	1. koht gümnaasiumi arvestuses
<i>Inglise keele olümpiaad</i>		
Orm Jondalar Jürgenson	Läänemaa Ühisgümnaasium	2. koht gümnaasiumi arvestuses
Magnus Jakob Epkin	Läänemaa Ühisgümnaasium	3–4. koht gümnaasiumi arvestuses
Robin Pae	Läänemaa Ühisgümnaasium	3–4. koht gümnaasiumi arvestuses
<i>Kunstiõpetuse olümpiaad</i>		
Eliise Nikker	Risti Põhikool	1. koht kolmandas kooliastmes
Elina Ruuse	Taebala Kool	2. koht kolmandas kooliastmes
Romek Heimann	Oru Kool	3. koht kolmandas kooliastmes
Lisel Adelman	Noarootsi Gümnaasium	1. koht gümnaasiumi arvestuses
<i>4. klassi kirjanduslik olümpiaad</i>		
Mari-Kret Silmpärg	Uuemõisa Lasteaed-Algkool	võistkondlik 1. koht
Julia Trynova	Uuemõisa Lasteaed-Algkool	võistkondlik 1. koht
Anete Pindmaa	Uuemõisa Lasteaed-Algkool	võistkondlik 1. koht
<i>5. klassi õpioskuste olümpiaad</i>		
Loora-Lisandra Ender	Haapsalu Linna Algkool	võistkondlik 1. koht
Keilin Paimets	Haapsalu Linna Algkool	võistkondlik 1. koht
Loviise Lekarkin	Haapsalu Linna Algkool	võistkondlik 1. koht
Keven Vuksta	Haapsalu Linna Algkool	võistkondlik 1. koht
Laas-Joonas Saul	Haapsalu Linna Algkool	võistkondlik 1. koht

Tabel 12. ►
Piirkondlike
olümpiaadide parimad.

17.3

Konkursside
parimad
2019

SIHTASUTUS LÄÄNEMAA

Piirkondlik võistkonnavõistlus "Nuputa" 5.–6. klassidele, 1. koht (Haapsalu Põhikooli võistkond)

- **Rasmus Nebokat;**
- **Aron Urbas;**
- **Hendrik Rand;**
- **Uku Toomas Rand.**

Piirkondlik võistkonnavõistlus "Nuputa" 7. klassidele, 1. koht (Haapsalu Põhikool)

- **Alver Järv;**
- **Matis Russi;**
- **Uku Viispert.**

Läänemaa koolinoorte individuaalne mälumäng

- **Elisabeth Sild** (Haapsalu Põhikool) – 1–2. koht põhikooli arvestuses;
- **Anni Kallas** (Läänemaa Ühisgümnaasium) – 2. koht gümnaasiumi arvestuses;
- **Sandra Piir** (Noarootsi Gümnaasium) – 3. koht gümnaasiumi arvestuses.

Võistkondliku koolinoorte mälumängu põhikooliastme 1. koht ja vabariigi 1. koht (Haapsalu Põhikooli võistkond)

- **Karolin Aru;**
- **Ingrika Tuulik;**
- **Henri Suder;**
- **Kert Kallas.**

Võistkondliku mälumängu gümnaasiumiastme 1. koht (Noarootsi Gümnaasiumi võistkond)

- **Laura-Elise Kaevats;**
- **Katariina Kilk;**
- **Ingely Soovik;**
- **Brett Puppart.**

Pranglimise parimad

- **Ringo Rõõmus** (Haapsalu Põhikool) – I kooliastme arvestuses;
- **Kaspar Plaas** (Palivere Põhikool) – III kooliastme arvestuses.

4. klasside ettelugemisvõistlusel 1. koht

- **Kata Karlis** (Haapsalu Põhikool).

Ernst Enno omaloomingukonkurss 2019 I kooliaste

- **Lily Vidrik** (Ridala Põhikool);
- **Mairon Olenko** (Haapsalu Põhikool);
- **Rebecca Riin Laasi** (Haapsalu Linna Algkool).

II kooliaste

- **Kättriin Kurst** (Haapsalu Põhikool) – 1. koht;
- **Kris Oliver Kivimäe** (Ridala Põhikool) – 1. koht.

Ernst Enno omaloomingukonkursi II kooliastme eripreemia

- **Karen Loorens** (Oru Kool).

Ernst Enno omaloomingukonkurss, III kooliaste

- **Marvel Leesment** (Haapsalu Põhikool) – 2. koht.

Ernst Enno omaloomingukonkursi III kooliastme eripreemia

- **Elise Tiik** (Haapsalu Põhikool).

Ernst Enno omaloomingukonkursi IV kooliaste

- **Liisalota Kroon** (Läänemaa Ühisgümnaasium) – IV kooliastme parim.

18.

18. TÄISKASVANUD ÕPPIJA NÄDAL

Täiskasvanud õppija nädal (TÕN) on saanud traditsiooniliseks üle-eestiliseks täiskasvanuharidust populariseerivaks ja õppimisvõimalusi tutvustavaks ürituseks. TÕNi ajal on fookuses inimese õppimine ja enesetäiendamine kogu elu jooksul kui isiksuse ja ühiskonna arengu põhiline eeldus toimetulekuks muutuv maailmas. TÕNi ajal võimendatakse kõike, mis seostub inimese täiskasvanueas õppimise ja arenemisega. Eesti Täiskasvanute Koolitajate Assotsiatsioon Andras (ETKA Andras) koordineerib koostöös Haridus- ja Teadusministeeriumiga TÕNi algusaastatest saadik.

Aasta õppija 2019

- **Inga Pärnaste**

Inga Pärnaste. Foto: Vendo Jugapuu.

Läänemaal esitati aasta õppija tiitlile kaks teist kandidaati, kellest pälvis tiitli Haapsalu Kutsehariduskeskuse vilistlane Inga Pärnaste.

2019. aastal esitati ETKA Andrasele kuus aasta õpiteo ning neli õppijasõbraliku tööandja kandidaati.

Aasta 2019 õpiteo kandidaadid Läänemalt on:

- **Võnnu rahvakool;**
- **Tuuru rahvakool;**
- **Oru rahvaülikool;**
- **Vabaharidusprojekt Asuküla rahva kool;**
- **Väärikate ülikool;**
- **Väikelaevajuhtide koolitus Vormsil.**

Aasta 2019 õppijasõbraliku tööandja nominendid:

- **Haapsalu Lasteaed Tareke;**
- **Haapsalu Neuroloogiline Rehabilitatsioonikeskus;**
- **Lääne Maakonna Keskraamatukogu;**
- **Vormsi Vallavalitsus.**

19.

TIINA ALASOO,
TLÜ Haapsalu kolledži koolitus-
ja arendusspetsialist:

19. TALLINNA ÜLIKOOI HAAPSALU KOLLEDŽ

Projektides osalemine ja saavutused

„Health Promotion Programme” on 2016. aasta sügisel alguse saanud ning 2019. aasta lõpuni kestev tervisejuhi eriala arendusprojekt. Projektiga loodi kümme rakenduskõrghariduse ning kuus kutsehariduse ainekursust. Uued ainekursused tuginevad projekti esimesel aastal läbi viidud uurin-gule, mis kaardistas tervisedenduse tulevi-kusuunad, ning õppekavade analüüsidele ja fookusgrupi kohtumistele. 2018/2019 õppeaastal viidi loodud ainekursused partnerorganisatsioonides ellu, hinnati nende asjakohasust ja tehti täiendusi. 2019. aasta sügisest said loodud õppeained Haapsalu kolledžis tervisejuhi õppekava osaks. Projekti rahastab Euroopa Regio-naalfond *Interreg Central Baltic* 2014–2020 toetusprogrammi kaudu.

Kokku on projektis kolm partnerit: Tallinna Ülikooli Haapsalu Kolledž (juhtpartner), Metropolia Rakendusteaduste Kõrgkool ja Haapsalu Kutsehariduskeskus.

„Terve õpetaja, terve laps” on Haapsalu kolledži täienduskoolitusprojekt kolme re-giooni (Läänemaa, Hiiumaa ja Saaremaa) õpetajatele. Projekt viiakse ellu aastatel 2019–2020. Projekti tulemusena toimub

kolm kolmepäevast koolitust õpetajatele ning selle tulemusel teab õpetaja, kuidas iseennast vaimselt ja füüsiliselt tervena hoida, kuidas luua turvalist õpikeskkonda, kasutades olukorrale sobivaid suhtlusviise ja lahendada distsipliiniprobleeme. Projekt on rahastatud Euroopa Liidu struktuuri-vahenditest Innove 1.2.1 ATV4 õpetajate täiendusõpe taotlusvooru kaudu.

Tallinna Ülikooli Haapsalu Kolledži Tervis-edenduse ja Rehabilitatsiooni Kompetentsi-keskusel (TERE KK) oli ajavahemikul 14.04. 2016 kuni 31.12.2019 projekt „**Terviseden-duse ja Rehabilitatsiooni Kompetentsi-keskus periood 2014–2020**”, millega rahastati kõiki TERE KK valdkonda kuulu-vaid tegevusi.

Ajavahemikul 2016–2019 on TERE KK tege-vused suunatud keskuse jätkuvalle tugevne-misele. TERE KK jätkab kahe peamise tege-vussuunaga, milleks on liikumis- ja tegevus-võime ja ravimuda/mudaravi uurimise vald-konnas erialaste teadmuste jätkuv loomine, koondamine, pooleliolevate arenduste lõ-puleviimine, sh ettevõtete tugevam liitmine keskuse tegevuste juurde ning keskuse potentsiaali parem ära kasutamine.

Õpilaste arv

Eriala	Õppekohtade arv			
	2017	2018	2019	2020
Käsitöötehnoloogiad ja disain	15	15	15	15
Liiklusohutus	22	22	18	18
Rakendusinformaatika	22	22	22	22
Tervisejuht	22	22	22	22

Tabel 13. ►

Erialad ja õpilaste arv
Tallinna Ülikooli Haapsalu
Kolledžis 2017–2020.

19.

Cum Laude lõpetanud

Eriala	2017	2018	2019
Käsitöötehnoloogiad ja disain	0	1	2
Liiklusohutus	2	0	0
Rakendusinformaatika	1	3	2
Tervisejuht	2	3	2

TERE KK roll liikumis- ja tegevusvõime ning mudaravi-ravimuda tegevusvaldkonnas on siseriiklike ja rahvusvaheliste partnervõrgustike koostöö kaudu:

- teadmuse koondamine ja ajakohastamine teaduspõhiste rakendusuuringute kaudu;
- teabe edastamine ja vahendamine teadus- ja uurimisasutuste, riiklike institutsioonide, ülikoolide ja teiste haridusasutuste, ettevõtete ning teemakohaste kolmanda sektori organisatsioonide vahel ning nende huvidest lähtuvalt;

- toodete- ja teenuste arendamine valdkonna vajadustest lähtuvalt.

Projekti tulemusena on tekkinud uus sisend tervisedenduse ja rehabilitatsiooni valdkonnas tegutsevate ettevõtete arenguks ja TERE KK on tugevdanud oma positsiooni arendusüksusena ja usaldusväärse koostööpartnerina nii Eesti- kui rahvusvaheliste organisatsioonidele.

20.

TIIA TIISLER,
Haapsalu Kutseharidus-
keskuse avalike suhete
spetsialist:

20. HAAPSALU KUTSEHARIDUS- KESKUS

Haapsalu Kutsehariduskeskus (HKHK) on riiklik kutseõppeasutus, mida juhtis 2019. aastal direktor Ingrid Danilov. Käsitletud aastal oli töölepinguga töötajaid kokku 108, neist 58 olid õpetajad.

Õpilasi oli seisuga 01.10.2019 kokku 848, neist 36 õppis Astangu Kutserehabilitatsiooni Keskuses. Vastuvõetud õpilasi oli 545, kooli lõpetas 397 õpilast.

Kutsekeskharidust omandavad noored moodustasid õppijaskonnast 30%, täiskasvanud õppijad 70%.

Vastuvõtt

Talvisel täiskasvanud õppijatele suunatud vastuvõtuperioodil avati kolm uut eriala: plaatija, abikokk ning toitlustuskorraldus. Samuti oli võimalus õppima asuda kaldkatuseehitaja, tegevusjuhendaja, kangakuduja, hooldustöötaja ning puhastus-teenindaja erialale. Talvel asus õppima 108 inimest.

Lõpetas tegevusjuhendaja eriala I lend.
Foto: Silver Raidla.

Karl-Kevin Miinpuu koos juhendaja Kersti Õimi ning
ekspert Tiidu Parmuga Kaasanis. Foto: HKHK.

Ungari ja Hollandi õpilased koos HKHK bürootöö
õpilastega Läänemaa loodust avastamas. Foto: HKHK.

Õpetaja ja treener Mehis Ehanurm hõbemärgiga.
Foto: Triin Musting.

Suvisel vastuvõtuperioodil asus õppima
437 inimest. Õpilasi võeti vastu järgmistele
erialadele:

1) kutsekeskharidus põhikooli alusel:

- IT-süsteemide noorempetsialist;
- turismiettevõtte teenindaja;
- üldehitus;
- ehitusviimistlus;
- infospetsialist/bürootöö;
- tislis;
- kokk.

**2) kutseõppe täiskasvanud õppijale tsükli-
õppes:**

- IT-süsteemide spetsialist;
- raamatupidaja;
- hooldustöötaja 3. tase ja 4. tase;
- mööblirestauraator;
- pehmemööblivalmistaja;
- puhastusteenindaja juhendaja;
- kiviehitiste restaauraator;
- ehitusplekksepp 3. tase ja 4. tase;

- tekstiilkäsitöö;
- loodusgiid;
- kokk.

**3) kutseõppe baashariduse nõudeta või liht-
sustatud õppekavaga:**

- abikokk.

Alates 1. septembrist liitus HKHK kooli-
perega endine Haapsalu Täiskasvanute
Gümnaasium, mis moodustab Haapsalu
Kutsehariduskeskuses üldhariduse osakon-
na. Sellest ajast alates on võimalik Haapsalu
Kutsehariduskeskuses lisaks kutseõppele
omandada ka põhikooli- või gümnaasiumi-
haridust.

Lõpetamine

Haapsalu Kutsehariduskeskuse lõpetas
2019. aastal ühtekokku 397 õpilast.

Veebruaris ja märtsis oli täiskasvanute eri-
aladel lõpetajaid 34, kellest 17 olid

tegevusjuhendaja, 7 hooldustöö ning 10 silmuskuduja erialalt. Ühtlasi oli tegemist nii tegevusjuhendaja kui silmuskuduja erialade esimeste lendudega.

Suvistel lõpuaktustel said tunnistuse 191 kutsekeskharidusõppe noort (nende seas 8 lihtsustatud õppekaval õppinud noort) ning 111 kutse omandanud täiskasvanud lõpetajat. Noorte seas oli 14 kiitusega lõpetajat:

- **Kaisa-Karita Perve** – kokk;
- **Romet Rünne** – kokk;
- **Elika Märtn** – majutusteenindus;
- **Kaisa Ülejõe** – majutusteenindus;
- **Carolina Kuris** – ehitusviimistlus;
- **Eerik Salf** – ehitusviimistlus;
- **Marite Adams** – bürootöö;
- **Kadriina Krüüts** – bürootöö;
- **Helina Mätlik** – bürootöö;
- **Kirill Anohin** – IT-süsteemide noorem-spetsialist;
- **Tanel Liivo** – IT-süsteemide noorem-spetsialist;
- **Erki Pahvoski** – IT-süsteemide noorem-spetsialist;
- **Ramon Engman** – tisler;
- **Kustas Roosileht** – tisler.

Kutseõppe täiskasvanud lõpetajatest said lõputunnistused: hooldustöötaja (11 õpilast), IT-süsteemide spetsialist (6 õpilast), tekstiilkäsitöö (12 õpilast), lapsehoidja (18 õpilast), mööblirestauraator (19 õpilast), kiviehitiste restauraator (10 õpilast), kaldkatuseehitaja (9 õpilast), puhastusteenindaja (10 õpilast), raamatupidaja (16 õpilast).

Sügisel lõpuaktusel said tunnistused 61 lõpetajat: 12 loodusgiidi erialalt, 12 koka erialalt, 10 pehme mööbli valmistaja erialalt; 11 hooldustöötaja erialalt; 10 IT-tugiisiku erialalt, 6 plaatija erialalt.

SIHTASUTUS LÄÄNEMAA

RED digiteemaline projektkohtumine Eestis. Fotod: HKHK.

Majutusteeninduse ja koka eriala õpilased koos õpetajaga Itaalias praktikal.

Tähtsamad saavutused:

- veebruaris toimunud plaatimisvõistlusel „Särku 2019“ saavutas ehitusviimistluse eriala kolmanda kursuse õpilane **Loree Roots** II koha;
- HKHK kokaõpilased valmistasid EV101 presidendi vastuvõtu suupisteid;
- 26.–27. veebruaril toimunud ehitusviimistlejate võistlustel saavutas ehitusviimistluse eriala kolmanda kursuse õpilane **Carolina Kuris** III koha;
- 2.–4. aprillil toimunud noorte mööblitiserite kutsevõistlusel saavutas tislari eriala kolmanda kursuse õpilane **Ramon Engman** III koha;
- 3.–4. mail 2019 Eesti kutsemeistrivõistlustel „Noor Meister“ saavutas restoranteeninduses I koha teise kursuse õpilane **Karl-Kevin Miinpuu** ning plaatimises III koha ehitusviimistluse eriala kolmanda kursuse õpilane **Loree Roots**;

- 22.–27. augustil Venemaal Kaasanis toimunud kutsemeisterlikkuse maailma-meistrivõistlustel *Worldskills* 2019 sai teise kursuse õpilane **Karl-Kevin Miinpuu** meisterlikkuse medali;
- Läänemaa aasta õppijaks valiti HKHK mööblirestauraatori eriala õpilane **Inga Pärnaste**;
- Läänemaa aasta kutseõpetajaks valiti HKHK kutseõpetaja **Ivika Raudsepp**;
- treener ja kehalise kasvatuse õpetaja **Mehis Ehanurm** pälvis eriolümpia hõbemärgi.

Projektid

HKHK aktiivse rahvusvahelise töö tulemusena 2016. aastal saadud Erasmus+ kutsehariduse harta on toonud koolile palju uusi koostööpartnereid ning seetõttu on suurenenud ka kutsehariduskeskust külastavate väliskülaliste arv.

2019. aasta jooksul viibis HKHKs 96 väliskülalist, kes olid tulnud Hollandist, Horvaatiast, Itaaliast, Kreekast, Türgist, Iirimaa, Saksamaalt, Rumeeniast, Portugalist, Ungarist, Soomest, Islandilt, Lätist, Prantsusmaalt ja Austriast. Nende hulgas oli 52 õpetajat ning 48 õpilast, kes osalesid koostööprojektide tegevustes või praktiseerisid Läänemaa ettevõtetes.

2019. aastal käisid rahvusvaheliste projektide ja muude õpikäikude raames Euroopa riikides praktilisel, projektikohtumistel, õpilähetustes, võistlustel ja õppekäikudel 66 õpilast ja 67 õpetajat. Projektipartnerid olid kutseõppeasutused ja koostööpartnerid Soomest, Prantsusmaalt, Inglismaalt, Portugalist, Itaaliast, Austriast, Slovakiast, Taanist, Islandilt, Rootsist, Poolast, Saksamaalt, Iirimaa, Suurbritanniast, Hispaaniast, Kreekast ja Horvaatiast.

Sügisel algas Erasmus+ programmi rahastamisel õpilaste ja töötajate kaheaastane õpirändeprojekt „Head oskused annavad ameti“. Selle projektiga on planeeritud 103 õpilaste praktikat ning 42 töötajate õpirännet, mille hulgas on ka kuue töötaja kahenädalane erialane stažeerimine välispartneri koolis või -partnerettevõttes. Projekti on 20 partnerkooli ja -ettevõtet 20st Euroopa riigist.

Samuti algas sügisel NordPlus Juniori programmi rahastatud projekt „*Improving digital competences and computational thinking of SEN students in VET*“, mille eesmärk oli kaasata hariduslike erivajadustega õpilasi rahvusvahelisse projekti, parandada õpilaste digioskusi ning arendada pidevalt muutuv internetimaailmas kriitilist mõtlemist.

Jätkusid ka kaks 2018. aastal alanud Erasmus+ programmi rahastatud kaheaastast rahvusvahelist koostööprojekti. Täiskasvanuhariduse teemasid käsitlevas projektis oli kutsehariduskeskus ise koordineeriv kool, sest täiskasvanuhariduse osatähtsus HKHK õppekavades on viimastel aastatel olnud tõusuteel. Projektis „*Adult Education – It's Never too Late to Learn*“ (AdEle) osalesid täiskasvanuharidust pakkuvad koolid ja ettevõtted Itaaliast, Kreekast, Horvaatiast ja Hollandist.

Erasmus+ teises koostööprojektis – „*Re-Evaluating Digital Technology to Enhance Learning*“ (RED) – osaleb HKHK partnerina. Selle projekti töös tegeletakse parimate digivõimaluste otsimisega, et parandada õppetööd. Nimetatud projektis osalevad koos õpetajatega ka HKHK õpilased. Projekti juhib kutsehariduskeskus Iirimaa ning teised osalevad partnerkoolid asuvad Saksamaal, Rumeenias, Hispaanias ja Türgis.

Kutseõpetaja Maarja Koppelmaa õpetab TÕN töötoas kuningketti valmistama. Forod: HKHK.

Tänukirja said kutseõpetaja Epp Klimenko ning finantsjuht Kaja Kaus.

Täiendkoolitused

Töölaseid täiendkoolitusi toimus 2019. aastal 59, lisaks korraldati mitmeid lühemaajalisi töötube. Koolitustel osales ja lõpetas kokku 629 õppijat. Koolitatavate arv on võrreldes eelmise aastaga muutunud vähe. Eraldi on hakatud arvestama lühemaajalisi koolitusi ja töötubasid, mida ei arvestata täienduskoolituse statistikasse (kursused, mis kestavad kaheksa tundi ja vähem). Haridus- ja Teadusministeerium finantseerib tasuta tööalaste koolituste toimumist Euroopa Sotsiaalfondi programmist „Täiskasvanuhariduse edendamine ja õppimisvõimaluste avardamine”. Selliseid täienduskoolitusi viidi Haapsalu Kutsehariduskeskuses ellu 43.

Populaarsed õppekavarühmad olid 2019. aastal majutamine ja toitlustamine, tarbekunst ja oskuskäsitöö, materjalitöötlus, isikuareng ning arvutiõpe.

Aastast 2018 on Haapsalu Kutsehariduskeskus ka maakondliku täiskasvanuhariduse koordinaator ja koostööpartner Eesti Täiskasvanute Koolitajate Assotsiatsioonile, aidates levitada Täiskasvanud Õppija Nädalat (TÕN) infot ning korraldades aasta õppija valimist koostöös Läänemaa täiskasvanuhariduse võrgustikuga, kuhu kuuluvad olulised koostööpartnerid koos teiste koolitajate ning võtmeisikutega.

Aasta töötajad

- aasta töötaja – **Marek Seil**;
- aasta kolleeg – **Ingrit Kera**;
- aasta digimeister – **Eneli Uibo**;
- aasta õpetajad – **Ivika Raudsepp, Janne Muuli ja Valdo Nõlvak**;
- aasta õppijad – **Marelle Möll, Airi Aavik ja Taavi Kuusik**;
- aasta õpetaja gala „Eestimaa õpib ja tunnustab” – **Ivika Raudsepp**;
- Haridus- ja Teadusministeeriumi tänukiri – **Kaja Kaus, Epp Klimenko**.

21.

GÜLNAR MURUMÄGI,
Haapsalu kultuurikeskuse
direktor:

21. KULTUURIELU

Nagu kogu Haapsalu jaoks, oli ka Haapsalu Kultuurikeskuse jaoks 2019. aasta oluline seetõttu, et oli linna sünnipäeva aasta. Haapsalu tähistas oma 740. aastapäeva sünnipäevapeoga Valge Daami päevade ajal. Linn täitis kireva kultuuriprogrammiga, mis oli mõeldud igale sihtgrupile, lastest eakateni. Linna külastasid sõpruslinnade esindajad, keda tervitati Valge Daami päevade avaüritusel nende rahvamuusika etteastetega. Esitleti uut Haapsalu raamatut ning toimus mitmeid põnevaid retki mööda kultuuriloolisi paiku. Linna sünnipäevaaastal tõi Valge Daami suveteater taas välja Paul Kilgase näitemängu „Haapsalu legend”. Seda Gennadi Tanieli lauludega näidendit mängiti 1979–1990, etendusi saatis tohutu menu ja lavastust mäletatakse kui erakordset.

2019. aastat võib kokkuvõtvalt nimetada Eesti filmide aastaks. Kui vaadata Haapsalu kino esiviisikut, siis võib sealt leida tervelt neli Eesti filmi ning külastajate arvud on väga muljet avaldavad. „Tõe ja õiguse” film saavutas Haapsalu kino külastatavuse rekordi. 2019. aastal külastati kino 28 675 korral, korraldati 639 seanssi ning kinolinale jõudis 176 filmi. Lisaks toimus kultuurikeskuses Haapsalu Õudus- ja Fantaasiafilmide festival, kus toimus 69 filmi- ja eriüritust ning külastusnumber oli sellel 5541. Kevadel mindi üle uuele piletimüügisüsteemile ning sellest ajast alates sai pileteid osta ka eelmüügist.

Esiviisik:

1. „Tõe ja õigus” – 3598 külastajat;
2. „Klassikokkutulek 3: Ristiisad” – 2090 külastajat;
3. „Lumekuninganna 2: Elsa ja Anna uued seiklused” – 1380 külastajat;

4. „Vanamehe film” – 1210 külastajat;
5. „Ott Tänak – The Movie” – 1137 külastajat.

Ka teatrietenduste külastatavus oli 2019. aastal erakordselt edukas, külastajate arv küündis ligemale 12 000 inimeseni. Kokku anti 39 etendust, millest 27 oli täiskasvanutele ja 12 lastele/noortele. Võimalus oli külastada ka venekeelseid etendusi ja neid oli kultuurikeskuses 2019. aastal 5.

Menukaimad teatritükid olid:

- Teater Point „**The Kid**”, (3 etendust täismajale);
- Teater Ugala „**Meistrite liiga**”;
- dokumentaalprojekt „**Südames sündinud**”;
- Rahvuskooper Estonia „**Uinuv kaunitar**”;
- Kuressaare Linnateater „**Sipsik**”, (2 etendust);
- Endla Teater „**Windsori lõbusad naised**”;
- VAT Teater „**Müller peab lahkuma**”;
- Rakvere Teater „**Onu Vanja**”.

Lisaks teatrietendustele anti kultuurikeskuses veel hulgaliselt kontserte, mille külastatavus ulatus 4500 inimeseni. Nendest menukaimad olid „Elina Netšajeva pühadeturnee üle Eesti”, „Koit Toome & Liis Lemsalu jõulukontsert” ning loomulikult täismajale antud ansambli Noorkuu jõulukontsert eakatele.

Edukalt toimus 2019. aastal Haapsalu Jazziklubi, kontsertide külastushuvi suurenes märgatavalt. Näha sai järgmisi koosseise: Sooäär-Yaralyan-Ounaskari, Susanna Aleksandra Trio, MaiGroup feat Greg Leisz (Eesti-USA-Rootsi), Kadri Voorand ja Mihkel

Mälgand, SaISaller ja Raivo Tafenau band, Jaak Sooääre bänd kavaga „Jeff Beck 75“, Raul Vaigla feat Marie Vaigla, Joel Rummeli Trio, Toomas Rulli projekt ÖÖTÖÖ, Riho Sibul ning Raivo Tafenau bänd projektiga „Sügise sosinad“, Jõulujazzi raames Haapsalus Petros Klampanis Trio feat Kristjan Randalu & Bodek Janke (Kreeka-Eesti-Poola). Kokku esines 2019. aastal jazziklubis 11 koosseisu.

Haapsalu Kultuurikeskuse aasta ringi tegutses linnagaleriis eksponeeritakse professionaalset kunsti. Tegemist on nonprofit galeriaga, mis ei tegele aktiivselt kunsti müügiga, vaid on suunatud nüüdisaegse kunsti ja disaini eksponeerimisele ja tutvustamisele. Galeris on korraldatud katkematult näitusi 1991. aastast alates, sealhulgas välisnäitusi ja ka rahvusvahelisi festivale. Aastas toimub 12 ühe kalendrikuise pikkusega näitust. Eesmärk on nüüdisaegse visualiseeritud mõtlemise arengu ja muutuste tutvustamine ja propageerimine. Linnagalerii teeb koostööd EKA erinevate õppetoolidega, pakkudes neile iga-aastasest võimalust eksponeerida oma üliõpilaste töid. Samuti on galeriil koostöö Läänemaa Ühisgümnaasiumiga, kel on ka võimalus korraldada igal aastal näitus, et harjutada noori saama erinevat infot ka mujalt, kui tavaks saanud allikatest ja osaleda ise kunstinäituse tekkeprotsessis. Korraldatakse ka kunstnikutunde, et noored saaksid kuulata kunstnike endi kommentaare ja arvamust. Võimaluse ja soovi korral kaasatakse näituseprogrammi ka kohaliku kunstiklubi. Ülejäänud näitusegraafik pannakse kokku Eesti kaasaegse kunsti paremikust

vastavalt võimalustele ning kunstnike ja kuraatorite aktiivsusele. Pikemaajalistest projektidest väärib esile tõstmist rahvusvahelise Haapsalu Graafilise Disaini festival, mis on selleks ajahetkeks toimunud juba 14 aastat järjest. Haapsalu Linnagalerii on Haapsalu kultuurikeskuse, kohaliku omavalitsuse kultuuriasutuse osa. Galeriipind on kunstnikele ja publikule tasuta. Puuduvad nii rent kui ka pilet. 2019 näitused leiab: <http://galerii.kultuurimaja.ee/>.

Näitused:

- Noolegrupp „**Sogases vees**“;
- „**Sensuaalne fotopuhkus**“ Haapsalu fotoklubi ja külalised;
- Läänemaa Ühisgümnaasiumi ja Haapsalu Kunstikooli ühisnäitus „**Ba-bah**“;
- Liisa Kruusmägi „**Limonaad asfaldil**“;
- „**Ühine mõõt**“ Eesti Kunstiakadeemia maali õppetooli teise kursuse tudengid;
- Haapsalu Graafilise Disaini festival 2019;
- Urmas Pedanik „**Tehismaastikud**“;
- Euroopa Akvarelliühenduste Assotsiatsiooni 22. rahvusvaheline ühisnäitus;
- Tiiu Randmann-Mihkla „**Sprotid õlis**“;
- Cloe Jancis „**Sinu ja Selle vahel**“;
- Imbi Kruuv „**Vaatlejad**“;
- Kristi Kongi „**Inimene on taim / Human as a plant**“.

Haapsalu Kultuurikeskuse fuajee on populaarne näituste eksponeerimise koht. Haapsalu kultuurikeskusest kasutas püsivalt ringitegevuseks kokku 15 kollektiivi. Haapsalu kultuurikeskuse töötajad on väga tänulikud nii publikule kui ka küllastajatele.

21.1

Rahvakultuur ja Läänemaa Kultuuripärl 2019

MARJU VIITMAA,

Eesti Rahvakultuuri Keskus
Läänemaa rahvakultuuri-
spetsialist:

Läänemaal on 2195 rahvakultuuri harrastajat. Rahvakultuuri kollektiive on 134, juhendajaid 105. Kõige populaarsem osalejate arvu järgi on rahvatants, kus on 871 harrastajat. Tantsurühmi on maakonnas 59. Läänemaa on tantsiva maakond. Maakonnas on 40 koori ja 833 koorilauljat.

Läänemaa kultuuripärl

- **Mairi Grossfeldt**

Mairi Grossfeldt. Foto: Arvo Tarmula.

Eesti Kultuurkapitali Läänemaa ekspertgrupp koostöös Sihtasutusega Läänemaa valis Läänemaa kultuuripärliks 2019 Mairi Grossfeldi.

Mairi Grossfeldt on T-Stuudio tantsukooli süda ja südametunnistus, hing ja vaim. Kõik kontserdid on tema lavastatud ja väga kõrgetasemelised. Kevadel sai tantsukool 20aastaseks, mida tähistati uhke kontserdiga kultuurikeskuses. Mairi on alati oma tantsukooliga olnud valmis esinema suurematel ja väiksematel linna või maakonna üritustel.

Piire ületav oli ka 2018. aasta Hoog festivali koostöö projekt, kus T-studio ja rehabilitatsioonikeskuse ratastooli lapsed ning Marco Bonissimo töid ühiselt lavale etenduse. Kooliaasta alguse kontserdiks valmistab T-Stuudio Mairi juhendamisel juba aastaid

ette esineva bändi hittloost ühe tantsu. Sel aastal esineti taas Hõffi avamiseks korraldatud kevadparaadil, samuti esineti Valge Daami üritusel. T-Studio esines ka Eesti Rahvamajade Ühingu XIII suvekooli avamisel Haapsalus, seda ajal, kui väga raske on lapsi kokku saada, aga Mairi suudab seda alati. Vajadusel käiakse linna või maakonda esindamas kaugemalgi, näiteks esineti oktoobris Pärnu kontserdimajas tantsuhuvihariduse galal „Läbi lapse silmade“. Loomulikult esineti sel aastal ka Koolitantsul ja Kuldsel Karikal ning mõlemal konkursil oldi edukad.

Tantsukool ei oleks nii silmapaistev, kui Mairi ei suudaks leida ja hoida seal nimekaid tantsuõpetajaid – see, et nad ikka ja jälle Haapsalus tunde annavad, on suuresti Mairi teene, mistõttu on Haapsalu lastel ühed parimad koreograafid ja tantsuõpetajad Eestis.

Ka oma põhitöökohas, Läänemaa Ühisgümnaasiumis huvijuhuna tegutsedes on ta linna kultuuripilti rikastanud. Sel aastal sai linnarahvas veel kord näha LÜGi muusikali „100 aastat koolielu“, mille produtsent ta oli.

Ta leiab ka suvel õpilasi, kui ootamatult tekkib vajadus mingi kultuurisündmuse rikastamiseks. Näiteks septembri algul toimunud Tiiu Randmann-Mihkla juubeli näituse avamise *performance*-programm toimus ainult tänu Mairile, kes palus taas appi LÜGi õpilased ja lavastas selle esinemise.

LÜGi lavakunstiõpetajana on tema õpilased aastast aastasse esinenud nii kooliteatrite festivalidel kui muudel üritustel. Samuti on Mairi alati leidnud LÜGist õpilasi linna üritustele nii päevajuhiks kui õhtujuhiks, nii laulma kui kõnesid pidama. Neid pisiasju ei

21.1

Rahvakultuur
ja Läänemaa
Kultuuripärl
2019

jõuagi kokku lugeda, ega mäletagi täpselt, millisel aastal keegi kuskil esines, aga tema postkasti läheb pidevalt kirju, et „leia meile keegi esinema“ vms ja Mairi leiab alati.

Ta mõtleb ja aitab kaasa ning teeb oma tööd südamega. Ja mis põhiline, ta teeb koostööd ja arvestab teistega. Tänu sellele on Mairi pälvunud kolleegide ja koostööpartnerite

austuse ja lugupidamise, nad tõstavad teda esile kui inimest, kes suudab suure hulga rahvast mingi eesmärgi nimel koos tegutseda.

Sellist pühendumist, põhjalikkust, viimistlust ja samal ajal loomingulisust ei kohta tihti. Ta on inspireeriv ja motiveeriv.

21.2

Kultuuri-
preemiad
2019

MARJU VIITMAA,
Eesti Rahvakultuuri Keskus
Läänemaa rahvakultuuri-
spetsialist:

Eesti Kultuurkapitali Läänemaa ekspertgrupp tunnustas 2019. aasta tublisid maakonna kultuuritegijaid.

Elutööpreemia

- **Villu Baumann**

Villu Baumann.
Foto: Arvo Tarmula.

Elutööpreemia sai Villu Baumann pikaajalise panuse eest käsitöö- ja tehnoloogia- valdkonna õpetaja ja mentorina.

Villu Baumann töötab Haapsalu Viigi Koolis (endine Haapsalu Sanatoorne Internaatkool) 1968. aastast, on õpetaja-metoodik. Tal on väga pikaajaline kogemus erivajadustega lastega töötamisel ning oskus arvestada hariduslike erivajadustega laste võimeid, eripära ja huvisid.

Villu Baumann juhendamisel valminud õpilastööd on loomingulised, esteetiliselt nauditavad ning õpilasi arendavad. Tema juhendatud töödele on iseloomulik ideede originaalsus, materjalide taaskasutus ja hea disain. Villu Baumann on innovaatiline, uusi tööliike, materjale ning ideid rakendav õpetaja. Õpilaste valmistatud ning näitustel auhinnatud tööd tõstavad erivajadustega õpilaste enesehinnangut, usku endasse ja oskust hinnata ilu enda ümber.

Villu Baumann on korraldanud palju näitusi ja seisnud hea poiste tööõpetuse tööde väljapaistva esitlemise eest. Näitustel on eksponeeritud kooli programmipõhiseid töid, mida on võimaluse korral kohandatud.

Tal on arvukalt ette näidata edukaid osalemisi õpilastööde näitustel kodu- ja välismaal, sealhulgas Soomes, Prantsusmaal, Hongkongis, Indias ja Saksamaal.

Villu on mitu korda saavutanud konkursil „Hea Eesti idee“ esimese koha. Ühtlasi on ta osalenud Paunvere väljanäitusel ja teda on seal kuldrahaga auhinnatud.

Matsalu filmifestivali raames korraldatud õpilastööde näitusel osalesid nahast dino-saurused, millest üks valiti välja festivali filmiauhinnaks.

21.2

Kultuuri-
preemiad
2019

Aastatel 2008–2015 on Villu korraldanud õpilaste töödest näituseid Majandusministeeriumis ja Inglise Kolledžis.

Palju näitusi toimus Kuke galeriis: portselani maal, puidust vormid, nahast seinapannood, suveniirvõtmed, kellad, klaas-ehistööd, sirmid, vineerist kassid.

Villu Baumann on õpetanud õpilasi laagrites nii Haapsalus kui ka Helsingis ning juhendanud üliõpilasi Tallinna Ülikooli Haapsalu Kolledžis.

Ta on aastaid olnud poiste tööõpetuse õpetajate aineseksiooni juht maakonnas ning üleriigilise ainenõukogu liige. Ta on korraldanud maakonna õpilastööde näitusi, muu hulgas maakonna näitust "Poiste tööd". Ühtlasi on ta osalenud vabariiklikel õpilastööde näitustel ning neile eelnenud maakondlikel näitustel.

2018. aastal toimus kunstikoolis näitus „100 võetatud vakka“. Ajal, mil teda tunnustamiseks esitati, valmistas mees ette näitust „Imelised kalad“.

Enda teadmisi ja oskusi on Villu Baumann aktiivselt jaganud Maalehe nõuandelisas „Targu Talita“ ja ajakirjas Maakodu (kirjutanud 150 artiklit), peab blogi „Villu Baumann meisterdab“ jms.

Villu Baumann on autasustatud Valgetähe V klassi teenetemärgiga.

Aastapreemia

- **Heli Reichardt** – lasteraamatu „Liisu, Leenu ja Kuuks“ koostamise ja väljaandmise eest;
- **Sihtasutus Haapsalu ja Läänemaa Muuseumid** – renoveeritud Haapsalu piiskopilinnuse püsiekspositsiooni loomise eest;

- **Tiiu Randmann-Mihkla** – installatsiooni-, foto- ja maalinäituse ning raamatu „Sprotid ölis“ koostamise eest;
- **Talharpa duo** – eestirootsi kultuurielu hoidmise, edasikandmise ja edendamise eest;
- **Ülla Paras** – raamatu „Haapsalu. Aeg. Inimesed.“ koostamise eest;
- **Ülle Lass** – projekti „Läänela 90 – Läänemaa spordi lugu“ eestvedamise eest.

Tunnustuspreemia

- **Danguole Tamberg** – muusikaelu edendamise eest;
- **Eleri-Kristel Kuimet** – koorilaulu traditsioonide hoidmise ja arendamise eest;
- **Renek Loorens** – laste ja noorte sportimisvõimaluste arendamise eest Oru piirkonnas;
- **Haapsalu kunstiklubi** – kohaliku kunsti elavdamise ja näituste korraldamise eest;
- **Kalli Pets** – Läänemaa kultuuriruumi eripära säilitamise ja kaitsmise eest;
- **Karin Mägi** – pühendunud töö eest Läänemaa kultuuripärandi hoidmisel ja tutvustamisel;
- **Silja Silver** – kohaliku kultuuriloo ja kultuuripärandi hoidmise eest;
- **Tia-Helina Kaukes** – muusikaelu edendamise eest;
- **Kevin Sakson** – aasta noorsportlane;
- **Kauri Adman** – saalihoki arendamise ja populariseerimise eest.

Heljo Talmeti preemia

Läänemaa tantsujuhtide ühendus annab Läänemaa nimelist preemiat välja koostöös kultuurkapitali Läänemaa ekspertgrupiga. Preemiat antakse välja igal sügisel Haapsalu tantsujuhi Heljo Talmeti mälestuseks. Aastatepikkuse töö eest rahvatantsurühmadega pälvis tantsupreemia **Eha Toomsar**.

21.2

Kultuuri-
preemiad
2019

Poistesolistide võistlus

Poistesolistide võistlust korraldas Eesti Meestelaulu Selts poistelaulu edendamiseks 11. korda. Iga vanuserühma parimad esindasid Läänemaad piirkonlikus voorus Tallinnas. Läänemaad esindasid **Juhan Karlis, Sverre Post, Rasmus Ulm, Mattias Metsalu, Erik Mihkel Pukk ja Viktor Romanov.**

Läänemaa kooliteatrid

Traditsiooniline Läänemaa kooliteatrite päev toimus 27. märtsil Läänemaa Ühis-

gümnaasiumis. Iga vanuserühma parim esindas maakonda kooliteatrite üleriigilistel festivalidel. Haapsalu huvikeskuse näitering tuli etendusega „Telefonilood“ üleriigilisel algklasside festivalil laureaadiks. Etenduse juhendajad olid **Anne Suislep ja Triin Reemann.** Läänemaad esindas gümnaasiumide osas Läänemaa Ühisgümnaasium muusikaliga „Sada aastat koolielu“ ja tuldi laureaadiks. Põhikoolide festivalil osales Haapsalu põhikooli näitering lavas-tusega „Minu väike maailm“, mille lavastaja oli **Siim Birk.**

22.

ILME SEPP,
Lääne Maakonna
Keskraamatukogu direktor:

22. RAAMATUKOGUD

Lääne maakonnas oli 2019. aastal 16 rahvaraamatukogu, sealhulgas oli põhikogusid 3 ja harukogusid 13 ning väliteeninduspunkte Haapsalus üks.

Rahvaraamatukogude põhiteenused olid teavikute kohapeal kasutamine ja koju laenutamine ning avalikule teabele üldkasutatava andmesidevõrgu kaudu juurdepääsu võimaldamine. Rahvaraamatukogu põhiteenused on tasuta. Keskraamatukogu pakub lisaks tasuta teenustele laenutatud raamatute pakiautomaadiga koju saatmist, mis on tasuline ja tasu sõltub pakiautomaadi hinnakirjast.

Raamatukogude tähelepanuväärivamad tegevused olid:

- 17. mail tähistati Liivi (olnud ka Jõgisoo) raamatukogu 100. juubelit.
- 27. juulil tähistati Vormsi (olnud ka Vormsi I, Hullo) raamatukogu 100. juubelit.
- 21. veebruaril tähistati EV 101. aastapäeva Lääne Maakonna Keskraamatu-

kogus ajaloopäevaga, mis keskendus Eesti lähiajaloo ja mälu temaatikale. Esinejad olid sellel üritusel Meelis Maripuu ning kirjanik ja režissöör Imbi Paju. Vaadati palju rahvusvahelist tähelepanu pälvinud filmi „Tõrjutud mälestused“. Filmis on näha ka Haapsalu aukodanik, arst, psühholoog ja endine Gulagi vang Heino Noor. Üritus toimus koostöös Läänemaa Vabadusvõitlejate Ühendusega ning õhtut aitas läbi viia H. Magnus. Eksponeeriti raamatu- ja esemenäitust „Isamaa mustrid“.

- Keskraamatukogus toimus 24. mail kuuendat korda muinasjutukonverents „Muinasjutuvägi“, alapealkirjaga „Muinasjuttude salakeel“, pühendatud 2019. aastal eesti keele aastale. Konverentsil esinesid muinasjuttude, pärimuskultuuri ja eesti keele spetsialistid Marju Kõivupuu, Piret Päär, Valdur Mikita, Kärri Toomeos-Orglaan, Ilmar Tomusk, Krista Kumberg. Esimesed muinasjutukonverentsid olid rahvusvahelised ning said alguse 2009. aastal, seega oli 2019.

22. RAAMATUKOGUD

22.

Tabel 14. ►

Lugejad 2018 ja 2019.

Lugejad, kes on laenutanud rohkem kui üks kord

Raamatukogu	2018	2019	Muutus (+/-)
Lääne maakond	5834	5892	+58
Sh Haapsalu koos harukogudega	3949	4032	+83
Ainult Haapsalu	3346	3354	+8

Tabel 15. ►

Raamatukogude
külased 2018 ja 2019.

Külased

Raamatukogu	2018	2019	Muutus (+/-)	Virtuaalsed 2018	Virtuaalsed 2019	Muutus (+/-)
Lääne maakond	112 939	111 334	-1605	17 181	25 526	+8345
Sh Haapsalu koos harukogudega	97 897	99 515	+1618	15 584	23 646	+8062
Ainult Haapsalu	59 482	60 236	+754	9106	13 030	+3924

Tabel 16. ►

Laenutused 2018 ja 2019.

Laenutused ja päringud

Raamatukogu	Laenutused 2018	Laenutused 2019	Muutus (+/-)	Päringud 2018	Päringud 2019	Muutus (+/-)
Lääne maakond	156 388	164 072	+7684	2335	2796	+461
Sh Haapsalu koos harukogudega	115 193	125 743	+10 550	1809	2546	+737
Ainult Haapsalu	93 840	96 980	+3140	1547	1911	+364

aastal möödunud 10 aastat esimesest konverentsist.

- Keskraamatukogu avas Haapsalu linna 740. juubeliaastale pühendatud kirjan-
dus- ja kultuuriloolise veebilehe „Haap-
salu kirjasõnas” aadressil [https://haap-
salukirjasonas.blogspot.com](https://haap-
salukirjasonas.blogspot.com). Andme-
baasi koostamise mõte tekkis Haapsalu
Linnavalitsuse poolt välja antud raama-
tu „Haapsalu. Aeg. Inimesed” aruteludel
osaledes, sest raamatusse mahtusid
vähesed välja otsitud tekstid. Andme-
baas koondab kokku Haapsalust inspi-
reeritud ilukirjanduslikud lood ja tekstid,
kus on juttu Haapsalu inimestest ning
sündmustest. Haapsalu vaimsust ja mul-
jeid Haapsalust annavad edasi raama-
tukogu külalisteraamatusse kirjutatud
pühendused. Kokku on kogutud luuletu-
si, mälestusi, katkendeid ilukirjandu-
sest ja perioodilistes väljaannetes ilmu-
nud lugudest. Digiteeritud tekstidele on
lisatud veebilink. Tekste illustreerivad

fotod raamatukogu kroonikast. Andme-
baasi koostamise eesmärk on innustada
lugejaid tundma meie kultuurimälu,
tutvustada linna ajaloolist keskkonda ja
abistada kodulooliste andmete ja allika-
te leidmisel. Andmebaasi täiendatakse
järjepidevalt. Lisaks avati noortele suu-
natud raamatublogi Raamatureporter,
mida saab jälgida Instagramis ja Face-
bookis.

- 2019. aastal hakkas keskraamatukogu
koos harukogudega reklaamima tasuta
koduteenindust Haapsalu linna elanike-
le, kelle jaoks on raamatukogu külasta-
mine kas ajutiselt või alaliselt füüsiliselt
raskendatud. Koduteenindust kasutasid
aktiivselt kuus lugejat.
- Teise uue teenusena hakati suvest pak-
kuma Omniva pakiautomaadiga teavi-
kute saatmist. See võimaldab lugejal
laenutatud raamatud kätte saada sobi-
vast pakiautomaadist talle sobival ajal.

22. RAAMATUKOGUD

22.

Tabel 17. ►

Laste lugejateeninduse
kokkuvõte 2018 ja 2019.

Laste lugejateeninduse statistika

Raamatukogu	Lugejad 2018	Lugejad 2019	Muutus (+/-)	Külastused 2018	Külastused 2019	Muutus (+/-)	Laenutused 2018	Laenutused 2019	Muutus (+/-)
Lääne maakond	1958	2055	+97	36 565	36 516	-49	26 655	29 181	+2526
Sh Haapsalu koos harukogudega	1621	1747	+126	32 131	32 247	+116	24 150	26 817	+2667
Ainult Haapsalu	1024	1256	+232	16 395	16 087	-308	19 908	20 376	+468

Lääne maakonnas oli 21 053 elanikku (statistika 01.12.2018. a), neist raamatukogust koju laenutajaid 6750, seega hõlve 32,1%, keskraamatukogul koos harukogudega hõlve 33,2%. Kõige kõrgem hõlve oli 42,4%ga Lääne-Nigula vallas asuval Kullamaa raamatukogul. Maakonna raamatukogudes oli neid lugejaid, kes olid laenutamise eesmärgil külastanud raamatukogu rohkem kui üks kord, kokku 5892. Laenutusi elaniku kohta maakonnas oli keskmiselt 7,8, keskraamatukogus koos harukogudega 9,3 laenutust laenutaja/lugeja kohta.

Vestlustes vallaraamatukogude töötajatega selgus, et mitte alati ei takista lugemist kättesaadavus, vaid ka eaga seotult halvenenud nägemine. On eakaid, kes loevad seetõttu suurema kirjaga lasteraamatuid. Palju loetakse ajakirju. Näiteks Oru raamatukogus on kultuuriajakirjadest loetavaim Loomingu Raamatukogu ja Looming. Oru raamatukoguhoidja tegi vanast postkastikapist raamatute tagastuskasti, mis leidis kohe kasutamist.

Eesti rahvaraamatukogude laenutuste populaarsuse esikolmikusse kuulusid V. Afanasjevi „Serafima ja Bogdan“, (Eestis kokku 6636 laenutust); K. Pautsi „Öömees“, (Eestis kokku 5462 laenutust) ja K. Pautsi „Hull hobune“ (Eestis kokku 5194 laenutust). Näiteks Lääne Maakonna Keskraamatukogu teenindusosakonnas olid esikohal V. Afanasjevi „Serafima ja Bogdan“ (52 laenutust), K. Pautsi neli raamatut: „Öömees“ (42 laenutust), „Politseiniku tütar“ (41 laenu-

tust), „Tulekandja“ (38 laenutust), „Minu Muhumaa“ (37 laenutust). A. Jõe „...kes pole kunagi söönud homaari“ (36), J. Moyesi „Kui kõik kokku liita“ (35 laenutust), S. Anniko „Rusikad“ (34 laenutust). Edetabeli põhjal eelistavad lugejad eesti autoreid. T. Önnepalu ja M. Kadastik pole edetabelis esimeste hulgas, aga teoste ilmudes olid need alati järjekorras. Loetumad välisautorid olid C. Läckberg, R. Carr, S. Montefiore, L. Riley, M. Hjorth, R. Galbraith, R. Bryndza, T. Wood, L. Child, W. Graham (Poldarki sari). Jätakuvalt oli nõutud Minu-sarja ja muud reisiraamatud. Elulooraamatutest olid populaarsed M. Obama „Minu lugu“, P. Kooli „Raivo Järvi. Kõike muud kui kukupai“, A. Beljakovi „Alla Pugatšova elu ja imelised seiklused“, K. Helend-Aaviku „Epp Maria Kokamägi ja Jaak Arro: kokku maalitud“. Ajalooramatutest tunti kõige suuremat huvi V. Pooli „Minu elu ja teenistus KGBs“ ja V. Suvorovi „Spetsnaz: Vene eriteenistuste ajaloost“ vastu.

Statistiliste aruannete järgi oli laste tehtud laenutuste protsent kogu laenutuste hulgast Läänemaal 20,6%. Suurim Vormsil ja väike-Haapsalus, vähim Liivil, kus ongi lapsi arvuliselt vähe. Maal kasutatakse raamatukogu ajaveetmise, bussi ootamise, meisterdamise, arvutimängude mängimise kohana. Ridala raamatukoguhoidja püüdis juurutada kommet, et nutitelefoni jäädav ootele laenutuslehtil olevasse korvi. Põhikooliealistele see ei meeldinud ja nad jätsid raamatukogu pigem külastamata.

Suvel korraldas keskraamatukogu lasteosakond teist korda programmi „Suvelugemine“, milles osalesid veel seitse vallaraamatukogu. Novembrist viidi raamatukastid lasteaedadesse ja tagasiside on olnud positiivne. Analüüsi registreeritud lugejate osakaalu klassides ning tegeleti esmajärjekorras just nende klassidega, kus oli kõige vähem lasteosakonna lugejaid. Osakonna töötajad täiendasid end lastekirjanduse ja -teeninduse alastel seminaridel.

Keskraamatukogu teenindusosakond pööras suurt tähelepanu noortekirjanduse komplekteerimisele, kuna üks sihtgrupp on põhikooli, gümnaasiumi ja Haapsalu Kutsehariduskeskuse õpilased. Noortekirjandust osteti valdavalt kahes eksemplaris, neist üks viidi teenindus- ja teine lasteosakonda. Teenindajate sõnul loevad noorteromaane meeleldi ka täiskasvanud ja isegi eakamad lugejad. Kuna noortele ilmub palju fantaasiakirjandust, leiavad sealt endale meelepärast ka täiskasvanud fantaasiakirjanduse lugejad. Asuküla harukogus loeti põhiliselt soovituslikku koolikirjandust, väga palju Tomuskit, Kivirähki ja Keräneni.

Lääne-Nigula valla raamatukogus Kullamaal olid uuemad lasteraamatud hästi eksponeeritud. Lugemisel huvid vahelduvad teemade kaupa, mõni kuu on popid õudusjutud, teisel kuul loomaliikid jne. Varasematel aastatel oli koolivaheaegadel raamatukogus palju lapsi aega veetmas, aga paar viimast aastat vähem.

Risti raamatukogus käivad kohapeal lasteaiarühmad ja klassid, tutvustatakse uudiskirjandust, toimuvad ettelugemised.

Vormsi raamatukogus toimusid selleks, et tekitada lastes suuremat huvi raamatute vastu, muinasjutuhommikud, kus tutvustati uusi raamatuid ja loeti ette vanemaid. Ema-

keeleõpetajaga oli hea koostöö, tänu sellele hakkas laste lugemus suurenema, ei laenuetatud pelgalt kohustuslikku kirjandust. Emakeelepäeval anti aktiivseimale lugejale tänukiri ja kingituseks raamat. Populaarseim autor oli M. Keränen.

Kogude komplekteerimise ülevaade

Riigieelarveline teavikute komplekteerimise ostutoetus vähenes võrreldes 2018. aastaga, mis oli tingitud elanikkonna vähenemisest maakonnas. Omavalitsused eraldasid komplekteerimisraha 2018 aastaga võrreldes samas suurusjärgus.

Maakonna raamatukogudesse komplekteeriti 2019. aastal raamatuid 6623 nimekost 7008 eksemplaris. Uusi raamatuid osteti kokku 2489 nimekost 6909 eksemplariga. Riigipoolne toetus oli 39 598 eurot ja omavalitsustelt 80 076 eurot, sealhulgas 17 915 eurot perioodika soetamiseks.

Jätakuvalt oli nõudlus ilukirjanduse järele suur. 2019. aasta vallaraamatukogudesse saabunud uutest teavikutest hõlmas ilu- ja lastekirjandus 74%, 2018. aastal oli sama näitaja 79%.

Lääne Maakonna Keskraamatukogu kogudes on ilu- ja lastekirjanduse osakaal jäänud stabiilseks. Nii 2018. kui ka 2019. aastal oli see 60%. Keskraamatukogu ostis 2019. aastal teavikuid 2489 eksemplari kokku 32 897 euro eest. Soodsateks hinnamõjuriteks olid ostud portaali Raamatuvahetus kaudu, aga ka järelkomplekteerimine. Kirjastuste sooduskampaaniad viisid raamatute hinna alla kuni 80%.

Lasteosakonda saabunud teavikutest 64% on ostetud rohkem kui ühes eksemplaris, 2018. aastal oli sama näitaja 84%. 2019. aasta tagasihoidlikumaid näitajaid selgitavad asjaolud, et 2018. aasta oli pühendatud

laste- ja noortekirjandusele, võimalusi suurendada kogudest puuduvate või väikese eksemplaarsusega teavikute hulka oli rohkem, sest komplekteeriti Haapsalu linna lasteaedade jaoks nn lasteraamatukohvid. 2019. aastal eelnimetatud vajadus puudus. Lasteraamatute eksemplaarsust vähendati eelkõige sisult vähemväärtuslike ja sarnase teemakäsitlusega pappraamatute arvelt.

Avaliku teabe kättesaadavaks tegemine

Maakonna raamatukogudes on avalikuks kasutamiseks 31 arvutit ning paljudes ka tasuta WiFi. Kasutajate soovi korral juhendavad ja abistavad neid raamatukoguhoidjad. Raamatukogudes on võimalus printida ja skannida. Lisaks on lugejate käsutuses paberkandjal nn kesk- ja kohalikud ajalehed.

Keskraamatukogus ja haruraamatukogudes on 16 arvutit avalikuks kasutamiseks (AIP), lisaks on riiklikud ja kohalikud ajalehed. 2019. aastal registreeriti AIPis kasutuskordi kokku 5660, millest 4660 ehk 82,3% olid keskkogu teenindusosakonnas. Inimesed kasutasid tasuta WiFi-t aktiivselt ka oma nutiseadmetes, sülearvutites. Selle teenuse kasutajaid statistikas ei registreerita.

Töötajate abi vajavad arvutite kasutamisel eelkõige vanemad inimesed ja need, kes iga-päevaselt ei pea kasutama infotehnoloogilisi vahendeid. Individuaalkoolitust vajati kõige rohkem e-teenuste kasutamisel, tuluga tervisedeklaratsioonide täitmisel, inter-

netipanga ja paberivaba ARKi kasutamisel, laenude vormistamisel (v.a kiirlaenud), väljatrükkide tegemisel, ID-kaardi kasutamisel ja digiallkirjastamisel, e-piletite ostmisel, sõiduplaanide vaatamisel ja trükiste tellimisel e-keskkonnast. Õpetati ka tekstitöötlusprogrammi kasutamist ja failide lisamist kirjadele, raamatukogude avalike kataloogide www.lugeja.ee ja

<https://laanemaa.webriks.ee/> kasutamist, sotsiaalmeedias fotode laadimist, Maameti kaardirakenduse kasutamist. Koostöös Haapsalu Kutsehariduskeskuse büroo-töö eriala õpilastega toimusid huvilistele nõuande-pooltunnid nutiseadmete kasutamise kohta. Keskraamatukogu peamaja võttis osa 20. novembri küberturvalisuse päevast „IT-vaatlik“.

Raamatukogu lahtiolekuaegadest ning raamatukogus toimuvatest sündmustest antakse teada keskraamatukogu veebilehel www.lib.haapsalu.ee, Facebooki kontodel, kultuurikava.ee Haapsalu ja Läänemaa sündmustelehel

www.midateha.visithaapsalu.com, ajalehes „Lääne Elu“ ja selle tasuta kaasaandes „Täna“ ning portaalis www.laanlane.ee.

Raamatukogu on kohalikku pärandit jäädvustav, elukestvat õpet toetav ja vabaaja võimalusi pakkuv kultuurikeskkond: maakonnas korraldati 347 üritust, millel osales 6477 inimest. Sealhulgas Haapsalu linna kogudes vastavalt 157 ja 4120. Maakonnas toimus registreeritud näitusi ja väljapanekuid 302, Haapsalus 172.

23.

ANNIKA MÄNDLA,
SA Läänemaa turismijuht:

23. TURISM

Turismialaseid turundus- ja arendustegevusi koordineeris maakonnas SA Läänemaa. Kuni 2018. aasta lõpuni tegutses eraldiseisev katusorganisatsioon MTÜ Läänemaa Turism, mis koondas liikmetena Läänemaa turismiettevõtjad ja omavalitsused. 2019. aasta algusest liitus turismiorganisatsioon SA Läänemaaga. Turismiettevõtted on endiselt kaasatud infovahetusse ning vähemalt kaks korda aastas toimuvad turismiasjaliste seminarid. Lisaks koguneb vähemalt kaks korda aastas turismi nõukoda, mis koosneb suuresti endisest MTÜ nõukogust.

Lisaks turismialastele turundus- ja arendustegevustele koordineeris SA Läänemaa ka Haapsalu Turismiinfokeskuse tööd. Turismialaseid tegevusi viisid aasta läbi ellu kaks inimest: turismijuht ja turismi projekti-juht-infokonsultant. Hooajaliselt võeti turismiinfokeskusesse tööle ka kolmas töötaja – infokonsultant.

Haapsalu Turismiinfokeskust külastas 2019. aastal 7529 inimest, neist 1849 olid eestlased ning 5680 olid välismaalased. Välismaalastest külastasid turismiinfokeskust kõige rohkem Soomest pärit turistid (1451), Saksamaalt pärit turistid (1410) ja Venemaalt pärit turistid (554).

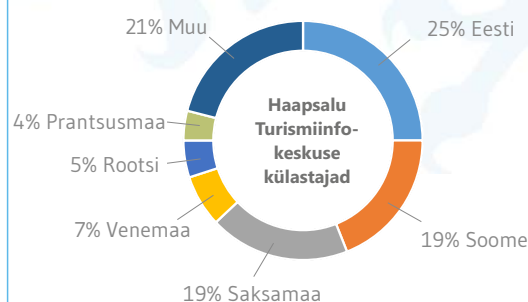
Võrreldes 2018. aasta külastajatega oli turismiinfokeskuse külastajate arv tõusnud 424 külastaja võrra. Külastajate arv oli kõige rohkem tõusnud juulis (534 võrra) ning augustis (706 võrra). Suurim langus oli toimunud juunis (258 külastaja võrra). Võrreldes 2018. aastaga külastas 2019. aastal turismiinfokeskust 395 Eesti elanikku vähem kui aasta varem ning välituristide arv kasvas 819 külastaja võrra. Kõige suurem oli kasv Saksamaalt pärit turistide numbris: 722 turisti rohkem kui aasta varem. Suur kasv oli ka Soome turistide hulgas: 534 turisti enam kui 2018. aastal. Võrreldes 2017. aasta ja 2016. aasta turismiinfokeskuse külastuse statistikaga oli turismiinfokeskuse külastajate arv langenud paarituhande külastaja võrra. Selle peamiseks põhjuseks peetakse info head kättesaadavust internetist ja vähenevat vajadust paberkaartide järele.

Majutuse statistika järgi suurenes Läänemaal nii majutatute arv kui ka ööbimiste arv. 2019. aastal majutati Läänemaal 83 252 turisti ning kokku ööbisid nad 178 494 ööd, mis teeb keskmiseks peatumise pikkuseks 2,14 ööd. Võrreldes 2018. aastaga oli majutatute arv kasvanud 6% ning ööbimiste arv 7%.

Majutatud välituristide arv oli jäänud 2018. aastaga võrreldes suhteliselt samale tasemele. Seega on majutatute ja ööbimiste arvu tõusu taga eelkõige siseturistid. Läänemaal majutatud välituristidest 57% olid Soomest pärit turistid ning ööbimistest lausa 67% oli tehtud Soome turistide poolt. Seega ööbisid Soome turistid võrreldes teiste välituristidega sihtkohas pikemalt.

Maakonna ametlik turismiportaali oli

Joonis 11. ▶
Haapsalu
Turismiinfokeskuse
külastajad 2019. aastal
elukohariigi järgi.
Allikas: Statistikaamet.

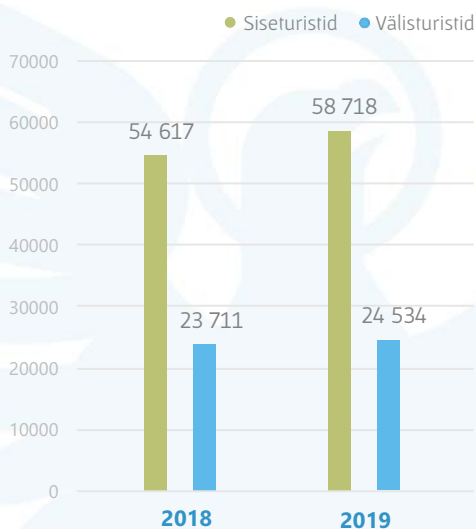

Läänemaa turismiasjaliste õppereis
Soome Hankosse. Fotod: erakogu.

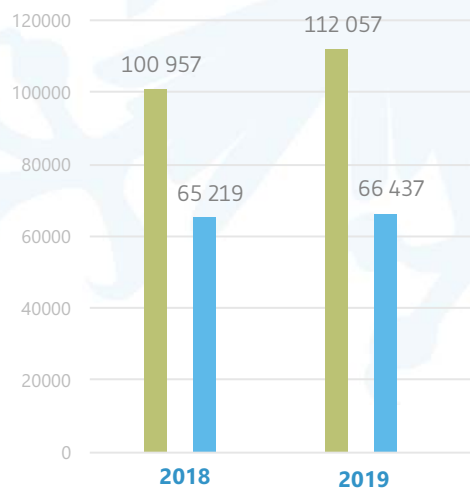
Läänemaa 2019. aastal turismimessil Tourest.

Majutatud turistid

Joonis 12.
Läänemaal majutatud
turistide arvu võrdlus
2018. ja 2019. aastal.
Allikas: Statistikaamet.

Ööbimised

Joonis 13.
Läänemaal majutatute
ööbimiste arvu võrdlus
2018. ja 2019. aastal.
Allikas: Statistikaamet.

www.visithaapsalu.com ning kõik maa-
konna sündmused olid koondatud
midateha.visithaapsalu.com portaali.

2019. aastal külastas maakonna turismi-
portaali 68 470 inimest 97 279 korral. Keskmise
külastaja külastas lehel olles kolme
lehte ning veetis lehel 1 minuti ja 55 sekun-
dit. 77% külastajatest olid eestlased, 8%
soomlased ning 2% venelased. Võrreldes
2018. aastaga oli veebilehe külastajate arv
kasvanud 119%.

Maakonna sündmusteportaali külastas
2019. aastal 27 246 inimest 51 121 korral.
Keskmise külastaja külastas lehel olles
kahte lehte ning veetis lehel 1 minuti ja 39
sekundit. 91% külastajatest oli pärit Eestist,
4% oli Soomest. Portaali loodi 2018. aastal ja
võrreldes esimese aastaga oli lehe külasta-
jate arv tõusnud 152%.

Maakonna turundustegevustest jätkati
2019. aastal sotsiaalmeedia turundustege-
vustega Facebookis ja Instagramis, sihtkoh-
ta kutsuti ajakirjanikke ja blogijaid ning
osaleti turismimessil Tourest. Lisaks oldi
kaasatud mitmesse rahvusvaheliste projek-
tide tegevusse ning tehti koostööd Visit
Estoniaga. MTÜ Lääne-Eesti Turismi kaudu
oli Läänemaa esindatud turismiprofessio-
naalidele mõeldud kontaktüritustel.

Turismiasjalistele suunatud võrgustiku-tegevustest toimus kevadel turismiasjaliste hooaja alustamise infopäev ning sügisel turismiasjaliste sügisseminar. Septembris toimus turismiasjalistele õppereis Soome Hankosse, kus tekkis võimalus kohtuda sealsete turismiettevõtjate ja turismiarendajatega ning seeläbi saada inspiratsiooni ning kogemusi vahetada. Novembris korraldati turismiasjalistele sotsiaalmeedia turunduse koolitus.

Koostöös Visit Estonia ja MTÜ Lääne-Eesti Turismiga korraldati Haapsalus riiklik turismikonverents, kus osales üle 300 turismiasjalise üle Eesti. Turismikonverentsil

Haapsalu linnapea Urmas Sukles ja EASi turismiarenduskeskuse direktor Margus Sameli Lääne-Eesti aasta turismiteo auhinda üle andmas Haapsalu Piiskopilinnuse juhatajale Kaire Toomingale.
Foto: erakogu.

anti üle ka Lääne-Eesti aasta turismiteo auhind, milleks oli Haapsalu Piiskopilinnuse uue muuseumi avamine.

24.

ÜLLE LASS,
Lääne Maakonna
Spordiliit Läänela
tegevjuht:

24. SPORDIELU

Sõprade liigas osales ka linnapea Urmas Sukles. Foto: Ülle Lass.

Astale tagasi vaadates on näha väga ilusaid tulemusi, harrastajate entusiasmist ja tippspordlaste inspireerivaid lugusid.

Spordiliit Läänela suurima ettevõtmisena jõudis lõpule kaheaastane projekt „Läänela

90 – Läänemaa spordi lugu”, mille käigus jäädvustati nii video kui kirjasõna abil maakonna spordilugu.

Läänlastele meeldib koos liikuda. Aasta esimesel poolel näitas seda Läänemaa Sõprade Liiga, kus 11 tiimi võistles 15

spordialal. Aasta teisel poolel alustati uue liikumisprojektiga "Läänemaa seiklus-orienteerumine 2019". 420 huvilist käisid orienteerumisradadel Martnas, Linnamäel, Pullapääl ja Haapsalus, kus lisaks liikumisele tutvuti ka kohaliku eluga.

Võeti ette ka maakonna spordistrateegia uuendamine. Spordiliidu korraldatud seminaril „Kuhu liigud, Läänemaa?“ kuulati esinejaid riiklikult tasandilt ning arutleti neljas teemalauas maakonna spordi tuleviku üle.

Spordirajatised uuenevad pidevalt. Palivere Turismi- ja Tervisespordikeskuses käis aastavahetuseni hoogsalt lumetootmissüsteemi ehitus, sügisel sai valmis Linnamäe staadion.

Maakonna meistri- ja karikavõistlusi korraldati enamusel spordialadest, mida harrastatakse. Aasta üllatus oli Katrina Lehis treenerivahetus.

Rõõmustati heade sportlike tulemuste üle – **Keiro Raudkats** (sumo, Läänemaa aasta meessportlane), **Sten Priinits** (vehklemine), **Nelli Differt** (vehklemine, Läänemaa aasta naissportlane), **Katrina Lehis** (vehklemine). Parimateks noorsportlasteks tunnustati **Maily Märss** ja **Kevin Sakson** (kergejõustik). Au sees oli ka seniorsport ning kohaliku spordielu edendamine.

Urmet Uusorg (vasakul) raamatu esitlusel.
Foto: Arvo Tarmula.

Läänemaa aasta meessportlane Keiro Raudkats.
Foto: Arvo Tarmula.

Nelli Differt (paremal) ja Carmen-Lii Targamaa töid Haapsallu Läänemaa meistrivõistluste kaksikvõidu.
Foto: Lemmi Kann.

25.1

Linnakeskkond

- Rekonstrueeriti 800 jm pikkune Tallinna mnt lõik koos kõnnitee rekonstrueerimise ja kergliiklustee rajamisega.
- Rajati 220 jm pikkune Kuuse tänava kergliiklustee lõik, 100 jm pikkune Lihula mnt kõnnitee lõik; rekonstrueeriti 200 jm pikkune Suur-Lossi tn kõnnitee lõik.
- Linna tee – Oja tänava piirkonda rajati tänavavalgustus.
- Linnapiirkonda paigaldati seitse turvakaamerat.
- Piirkondade konkurentsivõime arendamise meetme abil viidi lõpule kaks tööstus-ala arendamise projekti: 1) Holmide tööstusalal rekonstrueeriti Holmi kallas, Westmeri tänav ja nendevaheline Kaluri tänava lõik ning paigaldati tänavavalgustus; 2) Uuemõisa tööstusala Masti tee kruntidele ehitati kaugküttetorustik ja elektrivarustus koos alajaamaga.

25.2

Maakeskkond

- Asuküla raamatukogusse-seltsimajja paigaldati maaküte, rajati nüüdisaegsed hügieeniruumid ja uuendati hoone fassaad. Pärast remonti kasvas külastajate arv 60%. Asuküla seltsimajas oli vaadeldud ajahetkeks 10 huviringi.
- Võnnu seltsimajja paigaldati maaküte.
- Parila seltsimajja paigaldati maaküte, vesi- ja kanalisatsioon.
- Haapsalu turul avati OTTi (otse tootjalt tarbijale) talupood.
- Maaelu ja kogukonnaelu arendamiseks alustati koostööprojektiga "Noored maale", mille partnerid on kogukonnad, majandusõppe noored, väikeettevõtjad ja linnavalitsus. Eesmärk on ettevõtluse arendamine maapiirkonnas.
- Hajaasustuse programmi abil toetati 14 majapidamist: 1 juurdepääsutee, 6 veesüsteemi, 7 kanalisatsioonisüsteemi projekti.
- Puise sadamas rajati kaldakindlustus, jahutushoonele paigaldati päikesepaneelid, osteti kalade lossimiseks ja jahutamiseks vajalikud seadmed ja vahendid.
- Puise, Haeska ja Kiideva sissesõidu-kanalite puhastamise, samuti Kiideva sadama akvatooriumi suurendamise ettevalmistamine. Tööd teostati 2020. aasta esimeses kvartalis.
- Endise Ridala valla territooriumil 600st valgustist 320 asendati LED-tehnoloogial baseeruva tänavavalgustusega.
- 4 maapiirkonna bussipeatust varustati autonoomsete päikeseenergial töötavate valgustitega.
- Renoveeriti vabatahtlike päästjate Parila depoo katus.
- Valmis Panga küla mänguväljak.
- 2019. aastal kogunes 24 külakogukonda. 21 külakogukonnas valiti 12 külavanemat ja 8 külavanema asetäitjat.
- Üle-eestilise külastussündmuse „Maal elamise päev“ ajal tutvustasid seltsimajad oma tegevusi, vabaharidusprojekte, huviringe ja traditsioone. Seltsimajade ja külakeskustega tutvus ligi 800 külast.

25.3

Haridus

- Haapsalu suurprojekt on uue põhikooli hoone rajamine. 2019. aastal algasid Haapsalu Põhikooli uue hoone ehitustööd.
- Algas Haapsalu Linna Algkooli restaupeerimise ja juurdeehituse jaoks vajaliku ehitusprojekti koostamine.
- Haapsalu Noorte Huvikeskuse hoone (Fr.J.Wiedemanni tn 4) fassaad restaupeeriti ja laiendati siseruumide võimalusi.
- Alates 1. septembrist 2019. lõpetas tegevuse Haapsalu Täiskasvanute Gümnaasium. Üldharidus (8.–12. klass) on võimalik omandada Haapsalu Kutsehariduskeskuses.
- 2018. aastal valminud Panga spordi-

hoones alustas tegevust Läänemaa Spordikooli korvpalli treeningrühm.

- Haapsalu Noorte Huvikeskus korraldas vanematele lastele õpilasmaleva ja noorematele lastele töölaagri, kus osales kokku 71 noort.
- Loodi Haapsalu Hariduse Tugiteenuste Keskus. Tugiteenuste keskkuses töötavad spetsialistid pakuvad nõustamist lastele, õpetajatele, tugispetsialistidele ja ka lastevanematele.
- „Noorte tugila” spetsialist tegeles eri-noortetöö ja riskinoorte NEET noortega, huvikeskuse juures töötasid ka mobiilsed noortetöötajad, samuti kasutati juhtumipõhist noorte garantii programmi „Star”.

25.4

Kultuur ja turism

- Haapsalu osales laulu- ja tantsupeo tuleteekonna sündmuste korraldamisel. Üleriigilisest laulu- ja tantsupeost võttis osa 17 Haapsalu tantsu- ja laulukollektiivi. Samuti toimus maakondlik rahvapidu.
- Lõpule viidi piiskopilinnuse muuseumi mitmeaastane arendusprojekt. 28. juunil 2019 avati põhjalikult uuenenud Haapsalu Piiskopilinnuse pealinnuses aasta läbi kasutatav keskaja ajalugu käsitlev muuseum-külastuskeskus.
- Tiheda ja kireva kultuurikalendriga Haapsalus toimusid traditsioonilised suursündmused: HÖFF (Haapsalu Õudusfilmide festival), Itaalia veinipidu, Haapsalu Tšaikovski festival, Cyrillus Kreegi päevad, Haapsalu vanamuusikafestival, American Beauty Car Show, rokifestival „Rock in Haapsalu”, Jooga festival, Augustibluus, Valge Daami Aeg, Rannalõõts, tänavatoidufestival „Maitsete promenaad”, Nostalgiapäevad. Madalhooaeg täienes uute sündmusega: oktoobris Porikuu festival ja novembris

Läänemaa Toidunädal ja Porikuufestival. Üritus „Talveõhtu Haapsalu Vanalinnas” ühildati adventiaja avamisega.

- Korraldati „Haapsalu linn 740” juubeliüritusi ja anti välja juubeliraamat „Haapsalu. Aeg. Inimesed”, mille puhuks organiseeriti ka välinäitus. Haapsalu 740. juubeli puhul külastasid Haapsalu linna sõpruslinnade delegatsioonid Saksa- maalt Rendsburgist, Lätist Ikšķile'ist, Ukrainast Umanist ja Soomest Haapsavesist ning Hanko linnast. Toimus Hanko-Haapsalu regatt, kus osales 12 alust.
- Haapsalu lõi ametlikud sõprusuhted Jaapani linnaga Kaga. Haapsalu delegatsioonid külastasid oma sõpruslinna Rendsburgi Saksamaal, Umanit Ukrainas ja Petlemma Palestiinas.
- Viidi lõpule rahvusvaheline „Ranniku matkaraja” väljaarendamise projekt.
- Algas Paralepa metsa kõrgseikluspargi raja ja Uuemõisa kettagolfi raja ettevalmistamine.
- Haapsalu linn osales partnerina ligipäätava loodusturismi projektis

25. HAAPSALU LINN

25.4

Kultuur ja
turism

- „Nature Access to All”, mille eesmärk on luua erivajadustega inimestele paremaid võimalusi loodusturismist osa saamiseks.
- Rekonstrueeriti Metsakalmistu kabel.
- Eesmärk on liita kalmistute registriga Haudi lisaks Haapsalu Vanale kalmistule

ja Metsakalmistule endise Ridala valla kalmistud. Sel eesmärgil mõõdistati

- 2019. aastal Ridala Vana kalmistu maa-ala ja alustati Ridala Uue kalmistu inventariseerimist.

25.5

Sotsiaal-
valdkond

- Algas üürimaja (kaasa arvatud kohandatud eluruumidega korterid aadressil Niine tn 49) projektdokumentatsiooni koostamine ja ehitamise ettevalmistustööd.
- Viidi ellu 2018. aastal alustatud projekti „Puuetega inimeste eluaseme kohandamine Haapsalu linnas” kohandused.
- Soodustamaks isikute iseseisvat toimetulekut, võimalust osaleda ühiskonna- ja tööelus, hooldajate ja pereliikmete hoolduskoormuse vähendamiseks ning nende tööturule naasmise võimaldamiseks pakuti päevahoiuteenust sotsiaalmajas, intervallhooldusteenust, tugiisikuid, isiklike abistajaid. Kogukonnateenusel olevad kliendid said toetatud töötamise teenust. 2019. aastal teostati ka projekt „Haapsalu hoolekandeteenuste juurutamine ja arendamine” ning esitati uus

taotlus analoogse projekti elluviimiseks, mis sai ka rahastuse.

- Haapsalu osales isikukeskse erihooldekande teenusmudeli (ISTE) rakendamise pilootprojekti.
- Nõustamis- ja rehabilitatsiooniteenuste osutamise võimaluste laiendamiseks ja kättesaadavuse tagamiseks on saanud stabiilseteks koostööpartneriteks MTÜ „Papaver”, EELK perekeskus ja Läänemaa Kriisiabikeskus.
- Erivajadustega lastele integreeritud teenuste osutamiseks osaleti pilootprojekti.
- Noorte hõivatuseks tööturul või hariduses ja noorte ühiskonnaelus osalemist toetas „Noorte tugila” tegevus ja kriminaalpoliitika ennetusprogramm „Puhastulevik”.

25.6

Haapsalu
tunnustab
2019

Haapsalu vapimärk

- **Ingrid Danilov;**

Haapsalu aasta lasteaiaõpetaja

- **Jane Möll;**

Haapsalu aasta õpetaja

- **Jaana Maripuu;**

Haapsalu hariduselu edendaja

- **Triin Treier;**

Haapsalu kultuuritegija

- **Julia Prokoptšuk;**

Haapsalu kultuurielu edendaja

- **Mariliis Olenko:** laulukonkurss „Pitsilised laulud”;

Haapsalu säravaim kultuurisündmus

- **SA Haapsalu ja Läänemaa Muuseumid:** Haapsalu linnuse muuseumi uuenemine.

25.6

Haapsalu
tunnustab
2019

Lisaks otsustas komisjon anda välja 2 eripreemiat:

Haapsalu linna kultuurisündmus

- Eripreemia „Läänemaa toidunädal“, korraldaja **Kodukant Läänemaa MTÜ**;
- eripreemia **Remo Sirila** „Taustajõud“.

2019. aasta parimate sportlike saavutuste eest

- **Sten Priinits** ja treenerid **Helen Nelis-Naukas, Peeter Nelis**. Parim tulemus: Euroopa meistrivõistluste 4. koht;
- avamere purjetamise Euroopa meistrivõistlused väiksemate jahtide C klassis saavutas I koha jaht Matilda 4. Meeskonnaliikmed: **Arne Veske, Koit Pauts, Joonas Kiisler**;

Haapsalu aasta noor

- **Annabel Triebstock**;

Haapsalu noortetöö tegija

- **Madli Uuemäe**;

Haapsalu noortesõbralik tegu

- **Haapsalu Noorte Huvikeskuse** sünnipäevakontserdi lavastus „Kokkusaamine“;

Haapsalu aasta sotsiaaltöö tegija

- **Sirli Olgo**;

Haapsalu aasta sotsiaalvaldkonna edendaja

- **Haapsalu Linna Pensionäride Ühendus MTÜ**;

Haapsalu aasta ehitis

- Üksikelamu Piiu kinnistul, Mäekülas. Omanik **Indrek Orro**. Tunnustati projekti, mis on välja töötatud Happy Home majade ja Foon Arhitektide koostöös. Projekt kuulus ettevõttele HH Prefab OÜ;

Haapsalu parim ehitis

- **Indrek Orrole** kuuluv eramu Mäekülas Piiu kinnistul.

Hans Alveri preemia

- **Kooli tn 1 korteriühistu** – Kooli tn 1 korterelamu fassaadide rekonstrueerimise eest;
- **F.J. Wiedemanni tn 13 korteriühistu** – F.J. Wiedemanni tn 13 korterelamu fassaadide rekonstrueerimise eest.

Kogukondade preemiad

Haapsalu kogukondade tänupeol tunnustati külakogukondi lokulaudadega:

- **Kiideva külakogukond**;
- **Kiviküla kogukond**;
- **Haeska külakogukond**;
- **Asuküla külakogukond**;
- **Võnnu külakogukond**.

26.1

Üldinfo

26. VORMSI VALD

Vormsi vald paikneb Lääne-Eesti saarestikus Lääne maakonna loodes osas. Saare pindala on 93 km² ning see on Eestis suuruselt neljas saar Saaremaa, Hiiumaa ja Muhu järel. Lääne maakonna maavaldadest on Vormsi vald väikseim. Saar on välja venitatud ida-lääne suunas, suurim laius ulatub 16 ja pikkus 10 kilomeetrit. Saarel on 14 küla, millel on säilinud rootsipäraseid nimesid. Keskasula Hullo küla kaugus maakonna keskusest

Haapsalus on linnulennult 18 km. Vormsi valla territooriumil on keskmine rahvastiku tihedus 4,3 elanikku km², mis on väikesaarte võrdluses väikseim (Kihnu vallas 40,7 in/km², Ruhnu vallas 12,5 in/km²).

Vormsi saarel on riigi maanteid kokku 36 kilomeetrit ning riigimaanteed tihedus (0,39 km/ km²) võrdub Eesti keskmise riigimaanteed tihedusega (0,36 km/km²). Maanteed pikkus saarel on 87 kilomeetrit,

26.1

Üldinfo

sellest 37 kilomeetrit on kohalikud maanteed, 9 kilomeetrit metskonna teed ja 42 kilomeetrit erateed. Remontimist vajasisid 2019. aastal nii riigiteed, kohalikud vallateed, külateed kui ka erateed. 2019. aastal teostati valla poolt Kärre tee remont.

Vormsi vallas elas seisuga 31.12.2019 rahvastikuregistri andmetel 400 inimest. See arv ei anna siiski ülevaadet tegelikust püsielanikkonna hulgast, kuna Vormsi saar on populaarne suvituspiirkond ning saarele registreeritud elanike hulgas on märkimisväärt osa suvemajade omanikke, kes saarel aasta läbi ei ela. Aasta ringi Vormsil elavaid inimesi on hinnanguliselt 150–200.

Suurim tööandja on vald oma hallatavate asutustega. Peale Vormsi vallavalitsuse ja allasutuste suuremaid domineerivaid tööandjaid vallas ei ole. Teised tööandjad kokku pakuvad Vormsil üle 30 töökoha.

Vormsi valla ülesanneteks on korraldada Vormsi vallas sotsiaalabi ja -teenuseid, vanurite hoolekannet, noortetööd, elamu- ja kommunaalmajandust, veevarustust ja kanalisatsiooni, heakorda, jäätmehooldust, ruumilist planeerimist ning valla teede korrashoidu. Samuti korraldada valla hoonete, sealhulgas põhikooli-lasteaia, raamatukogu, seltsimaja ja Hullo külakeskuse ülalpidamist.

26.2

Vormsi Lasteaed- Põhikool

Vormsi Lasteaia-Põhikoolis on lastel võimalik omandada alusharidus ja põhiharidus.

2018/19 õppeaastal lõpetas Vormsi põhikooli 3 õpilast ning 2019. aasta sügisel alustas õppetööd kokku 28 õpilast, esimesse klassi tuli 1 õpilane. Lasteaia töötab üks liitühm ja lasteaia nimekirjas oli 2019/20 õppeaastal 8 last.

2019/20 õppeaasta olulisemateks teemadeks olid nii kooli kui lasteaia õppekava uuendamine, Vormsi teemade suurem lõimimine õppekavades, loovtöö korralduse kohandamine, sisehindamise jaoks küsimustike väljatöötamine ja läbiviimine. Fookuses oli hindamise ja tagasisidestamise teema. Õpilaste paremaks toetamiseks viidi läbi kolmepäevased sessioonid eripedagoogiga, toimusid loeng-vestlusringid lapsevanematele, vestlused õpetajatega, õpilaste jälgimine õppeprotsessis, õnnetunnid.

Töös oli arengukava koostamine. Jätkus kaugõppe meetodite arendamine.

Sügiseks sai renoveeritud koolimaja fassaad, välja vahetati aknad. Suurematest remonttöödest võeti plaani lasteaia fassadi renoveerimine ja lasteaia õueala järk-järguline renoveerimine ning ventilatsioonisüsteemide osaline väljaehitamine koolimajas.

Septembrist töötas põhikoolis kaheksa õpetajat, kellest kuus töötas täiskohaga ning koolijuht, kes andis ka füüsika ning 7. klassi loodusõpetuse tunde. Lasteaia oli üks õpetaja ja kaks õpetaja abi. Huvitegevusest jätkus koostöös valla huvitegevusega keramika ja Hiiu kandle õpe nii kooli- kui lasteaialastele. Kooli huvitegevusest toimusid judo, tantsuring, rahvatantsuring, matkarüü; lasteaialastele judo ja rahvatantsuring. Õpilaste osalemine huvitegevustes oli aktiivne.

26.3

Vormsi raamatukogu

Teeninduspiirkonnas elas 404 inimest, neist kasutas raamatukogu 112, lastest 34. Lahtiolekupäevi oli 223, külastusi 1307 (laste külastusi 575). Lastele toimus 6 muinasjutuhommikut. Septembri esimesel nädalal korraldas raamatukogu õpitoa „Kaitse sõpra!“, kus pärast tunde said kõik soovijad õppida õpikutele kaitsepaberi panemist. Seda võimalust kasutas 18 õpilasest 12.

Esimene, rootsikeelne raamatukogu Vormsil avati aastal 1919. Suvel, 27. juulil korraldati raamatukogu avamise 100. juubeli tähistamiseks juubeli seminar, vaadates minevikku ja seades plaane tulevikku.

Raamatukogu kasutab raamatukoguprogrammi URRAM. Raamatukogus on avalik internetipunkt ja tasuline paljundusvõimalus. Seisuga 31.12.2019 on Vormsi raamatukogus 9687 raamatut ja 30 nimetust muid teavikuid (ajalehed, ajakirjad).

26.4

Kultuuri- tegevus, turismiteavitus ja noortetöö

2018. aastast alates on Vormsi valla struktuuris kultuuri- ja noortetöö spetsialist, kes koordineerib kultuuri- ja noortetööd ning teavitustegevusi turismi, kultuuri ja noortetöö vallas. Aktiivne oli MtÜ Püha Olavi Gild, mis korraldas traditsiooniks kujunenud laste kultuurilaagrit ja taotles lisaks Vormsi valla toetusele lisarahastust ka muudest allikatest. Üheks suuremaks juba traditsiooniliseks saanud ürituseks oli kalapäev.

Traditsioonilistest üritustest toimusid Vormsil motivatsioonipäev, Eesti Vabariigi aastapäeva tähistamine, kultuuripäev „Naised“, emadepäev, lastekaitsepäev, kalapäev, jaanilaupäeva simman, Rälby laadad, Vormsi avatud hoovide ja kohvikute päev, Olavipäeva sündmused, *Surströmmings Fest*, isadepäev ja vana aasta pidu „Särav ja sätendav“.

Uued suuremad sündmused olid „Volbrisõit“ autoorienteerumised retrosõidukitega aprilli lõpus ja Olavipäeva autoorienteerumine ning jõulude eel kodanike algatatud Vormsi päkapikumaa. Kontserdiga tähistati ja esitleti ka vormsiteemalise juturaamatu

„Vormsi detektiivid ja Ruhnu karu“ ilmumist, mille autor on Sven Kullerkupp.

Laagritest toimusid traditsiooniline jalgpallilaager, kultuurilaager pealkirjaga „Läki külla!“ ja Hiiu kandle laager. Ära jäid rahalistel põhjustel Vormsi Surfipäevad ja PAF Rattamaratoni Vormsi etapp.

Võisteldi jalgpallis noarootslaste ja teiste läänlastega ning saalihokis saarlaste ja tallinlastega.

Olavipäev oli 2019. aastal eriliselt suurejooneline, kuna samal ajal tähistati koos Eesti rootslaste Kultuuriomavalitsusega Eesti Rootslaste päevi. Rootsi päevad on igal aastal eri koha peal ja 2019. aastal otsustati need Vormsil korraldada. Kokku toimus eri sündmuse kolme päeva jooksul, 27.–29. juulil. Kohale tuli peaminister Jüri Ratas ning mitmeid kõrgeid kirikuga seotud külalisi, sealhulgas EELKi peapiiskop Urmas Viilmaa. Kokku tulid nii Vormsi kogukond kui ka külalised, vormsirootslased ja eestirootslased. Arutleti metsa teemadel, uuriti Vormsi kiriku ajalugu, peeti jumalateenistusi Vormsi kiriku arvatava 800 aasta taguse algse

26.4

Kultuuri-
tegevus,
turismiteavitus
ja noortetöö

asutamise tähistamiseks, peeti laata, tantsiti, lauldi, söödi koos suppi ja kooki ning jagati tunnustust.

11. märtsil avati pikema ettevalmistustöö tulemusena (alates 2017. aastast) Vormsi noortetuba rahvamaja rõduruumis (Eesti Noorsootöö Keskuse ja Haridusministeeriumi ning Euroopa Sotsiaalfondi toel kohalike omavalitsuste koostöörühmade programmi raames). Noortetoas toimub nii avatud noorsootöö, ehk et noored saavad niisama mängimas ja kohtumas käia, kui ka üritused ning Vormsi noortel on koht, kus sünnipäevi pidada.

Huvihariduses jätkusid judo ja saalihoki trennid, rahvatantsuringid nii lastele kui ka täiskasvanutele, Hiiu kandle õpe, keramikastuudio, meisterdusring. Uuteks põnevateks tulijateks olid matkaring ja nüüdisaegse tantsu ring.

Noored said osaleda Eesti Noorteühenduste Liidu toetatavas projektis kodanikuaktiivsuse teemadel – löödi kaasa valla arengukava koostamisel, tutvuti valla volikogu ja riigikogu töödega, käidi Pääsküla noortekeskuses, Ajaloomuuseumis, nutiorienteeruti töömaailma teemadel ja tehti läbi sallivuse teemalisi arutelusid noorte abiga.

26.5

Vormsi
tunnustab
2019

Eesti Vabariigi 102. aastapäeval tunnustati 2019. aasta tegevuse eest tänukirjaga järgmisi vormsilasi:

- **Algor Streng** – Vormsi käsitöö traditsioonide hoidmise, paadiehituse ja sepatöö eest;
- **Liina Jutt** – lastele öömatka ja Uunikumi klubi orienteerumise ürituse korraldamise eest Vormsil;

- **Karl Kermes** – lastele jalgpallilaagrite korraldamise eest;
- **Elle Palmpuu** – lastele matkaringi ja mõtterallide korraldamise eest;
- **Ada Ojasaar** – on alati vormsilaste jaoks olemas;
- **Arvo Allik** – abivalmis ja tähelepanelik kaaslane.

26.6

Sotsiaaltöö

Alates 2018. aasta algusest töötab Vormsi valla hariduse- ja sotsiaaltöö spetsialist 0,75 koormusega. Valla sotsiaalpoliitika on laiemas plaanis välja kujunenud ja toimub koostöös vallavalitsuse, volikogu ja sotsiaalkomisjoniga. Väikeses vallas on sotsiaaltöötajal iga inimeseni jõudmine kergem ja probleemide lahendamine toimub juhtumipõhiselt. Saarel toimib ka nn mitteametlik naabrivalve, mis omakorda tagab järelevalve ja annab ülevaate igast abivajajast. Vallas on tööl ka üks koduhooldaja,

kes hooldab nelja abivajajat nende kodudes. Vormsi valla sotsiaalelamispinnal elab neli inimest.

Sotsiaaltöö Vormsi vallas on suuresti suunatud ennetustööle. Suurpered on enamuses hästi hakkama saavad.

Eakate arv vallaelanike seas on üsna suur, kuid eakad on loonud oma seltsingu ning on selle kaudu kaasatud valla sotsiaaltöö paremasse organiseerimisse.

26.6

Sotsiaaltöö

Elektriauto on valla sotsiaaltöös tähtsal kohal ja toimib hästi väikesaarte tingimustes, kus vahemaad on lühikesed.

Elektriauto on valdavalt hooldaja sõiduvahend.

Kuna sotsiaaltoetuste arv on üsna suur ning on olemas ka kõik hetkel vajalikud teenused, siis suuri muudatusi selles plaanis tulemas ei ole. Pigem suunatakse tähelepanu olemasoleva kvaliteedi hoidmisele ja tõstmisele.

26.7

Investeeringud, parendustööd, planeeringud

2019. aasta investeeringutest, parendustöödest ja planeeringutest olulisimad olid järgmised:

- teostati töid karjääri haldamisel;
- koolihoone sai uue soojustuse koos välisvoodri ja akende vahetusega;

- toetati majapidamisi hajaasustusprogrammi abil;
- teostati Hullo katlamaja remonti;
- alustati Sireli talu renoveerimise töödega.

26.8

Infotehnoloogilised vahendid

Elektroniline andmeside mandriga baseerub raadiolingil, millega on tagatud interneti püsühendus valla asutustele ja küladele. Külade internetiga varustamine toimub läbi tugipunktide koostöös Prodigil OÜga. Vormsi vallas on juurutatud dokumendihalduse programm „Amphora”.

27.1

Elamu- ja kommunaal- majandus

27. LÄÄNE-NIGULA VALD

Lääne-Nigula vald osales 2019. aastal hajaasustuse programmis, mille eesmärk on hajaasustusega maapiirkondades elavatele peredele heade elutingimuste tagamine ning seeläbi kaasa aitamine elanike arvu püsimisele hajaasustusega maapiirkondades. Toetust saab taotleda vee- ja kanalisatsioonisüsteemide, juurdepääsuteede ja autonoomsete elektrisüsteemide rajamiseks. Lääne-Nigula vallas on toetuse taotlejate eelistatud sihtrühm vähemalt ühe alaealise lapsega perekond ning puudega isikud. Hajaasustuse meetmest said toetust 22 taotlejat, kes peavad oma projektid lõpetama hiljemalt 31.10.2020.

Lääne-Nigula Varahaldus AS renoveeris ajavahemikul 2018–2019 Palivere kaugküttevõrgu. Täiendavalt automatiseeriti Martna katlamaja ning Nõva katlamajade haldajaks sai Lääne-Nigula Varahaldus AS.

On võetud eesmärk tänavavalgustuse rekonstrueerimisel energiasäästlike lahenduste kasutuselevõtt (LED-lambid, nn „tar-

gad lahendused”, kaasaegsed juhtimis-süsteemid jms). 2019. aastal paigaldati kuus autonoomset valgustit. Rahastusotsuse sai projekt „Palivere aleviku tänavavalgustuse renoveerimine” eelarvega 354 207,37 eurot. 2019. aastal tehti projekteerimise riigihange ja projekteerimine.

2018. aastal rahuldab SA KredEx OÜ Maali Üürimaja (Lääne-Nigula valla valitseva mõju all olev äriühing) taotluse Linnamäele Maali kinnistule 12 korteriga üürimaja ehitamiseks. Projekti kogumaksumuseks oli 1 358 560 eurot, sealhulgas toetus 50%, ehk 678 280 eurot. 2019. aastal tehti ehitushange ning algasid ehitustööd.

Linnamäe multifunktsionaalse kultuurisaali ehituse hangete tegemiseks ning edasiseks haldamiseks loodi osaühing ning 2019. aastal algasid ka ehitustööd. Samuti tehti jooksvalt suuremaid ja väiksemaid remondi- ja parendustöid teistes valla allasutustes (nt Risti lasteaiahoones soojustati põrandad, projekteeriti uus küttesüsteem, alustati Martna vallamaja akende vahetust jne).

hekk aiamaade maanteepoolsesse külge. Projektitegevused viiakse ellu 2020. aastal.

28. septembril 2019. aastal avati Linnamäe jalgpalliväljak. Spordiplatsi arendab MTÜ Oru Spordiklubi.

Kaasava eelarve raames parendati valla erinevate piirkondade elukeskkonda ning loodi täiendavaid võimalusi piirkonna elanike vaba aja sisustamiseks.

27.2

Keskkond

LÄÄNE-NIGULA EADERi meetmest rahuldati 2019. aastal Lääne-Nigula Vallavalitsuse taotlus Taebla aiamaade atraktiivsemaks muutmiseks. Projekti raames on planeeritud rekonstrueerida Taebla aiamaade teed, rajada prügiplats, vahetada veepump ja selle elektrisüsteem, korras- tada kaks aiamaalappi ning valmistada need ette kooli ja lasteaia kasutusse andmiseks. Selleks paigaldatakse mõlemale ka kasvuhoone, tööriistakuur ning kompostrid, istutatakse marjapõõsad. Lisaks rajatakse

Kaasava eelarvega tehti järgmised tegevused:

- Kullamaa osavalla piirkond – Kullamaa järve-puhkealale Discgolfi rada.
- Martna osavalla piirkond – Martna Põhikooli mänguväljaku kiiged ja ronila.
- Noarootsi osavalla piirkond – Pürksi küla mänguväljak.
- Nõva osavalla piirkond – Nõva sadama ujuvkai.
- Oru piirkond – Linnamäe staadionile kastmissüsteemi rajamine.
- Palivere piirkond – Palivere Lasteaia õuesõppe maja.
- Risti piirkond – noortele välitrenaažööride rajamine Risti kooli juurde.
- Taebla piirkond – füüsilise aktiivsuse atribuutika asendamine Taebla Kooli alal.

Kaasava eelarve hääletus toimus Infosüsteemis VOLIS algusega 29. aprill 2019 kell 00.00 kuni 12. mai 2019 kell 23.59. Rahvahääletusel sai osaleda iga vähemalt 16aastane isik, kelle elukoht oli rahvastikuregistri andmetel Lääne-Nigula vallas. Iga rahvahääletusel osalev isik sai hääletada kuni kolme ettepaneku poolt. Infosüsteemis VOLIS hääletas 741 isikut.

19.03.2019 korraldusega nr 2-4/19-136 eraldatud mittetulundusühingute ja sihtasutuste investeeringutoetused:

- Noarootsi Loometare MTÜ-le 301 eurot triikimissüsteemi soetamiseks tekstiilkäsitöö klassi.
- Suitsusauna Selts Suss MTÜ-le 5603,24 eurot suitsusauna vundamendi ehitamiseks ja LEADERi projekti omaosade luseks.
- Spordiklubi Martna MTÜ-le 1000 eurot PVC-katte paigaldamiseks Martna kaarhalli soojustamiseks.
- Rõude Külaselts MTÜ-le 2493,41 eurot Rõude külamaja akende vahetuseks.
- Risti Huvi MTÜ-le 3900 eurot LEADERi

projekti omafinantseering käsitöömaja sisekliima parandamiseks ja energia-tõhususe tõstmiseks.

- Priitahtlikud Pritsumehed MTÜ-le 932,50 eurot Palivere pritsikuuri remondiks.
- Semmi Kodu MTÜ-le 319,20 eurot Pürksi küla mänguväljaku tarvis.

Lääne-Nigula Vallavolikogu 16.05.2019. aasta otsusega nr 29 eraldati toetust Sihtasutusele Eesti Teatri Festival 9000 euro ulatuses PRIA poolt rahastatud projekti Saueaugu teatritalu rekonstrueerimise II etapp omaosaluse osaliseks katmiseks.

2018. aastal tegi EAS otsuse rahastada piirkondade konkurentsivõime suurendamise meetmest Taebla tööstusala arendamise projekti, mille käigus rekonstrueeriti Veo ja Nurme tänav, rajati tänavavalgustus Tööstuse ja Nurme tänavale ning Nurme tänav aärde ehitati kergliiklustee, mis muudab alevikus liiklemise turvalisemaks ning tagab parema juurdepääsu tööstusala. Projekti kogumaksumuseks oli 356 556,77 eurot, millest toetus oli 303 073,25 eurot ning omafinantseering oli suuruses 53 483,52 eurot. Projekt lõppes 31.10.2019.

2019. aastal omandas Lääne-Nigula vald AS Kekkila Eestilt Nõva sadama. Rahalised kohustused 175 000 euro ulatuses on võetud eelarveaastateks 2019–2021. Sadama omandamine võimaldab esitada võimaluse tekkimisel rahastustaotlusi eri meetmetesse sadama rekonstrueerimiseks.

2020. aastal esitatakse taotlus Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi meetmesse „Kogukondlikult juhitava kohaliku arengu strateegia rakendamine“ (tuntud kui nn kalaLEADER). Kaasava eelarve raames soetatati ja paigaldati Nõva sadamasse ujuvkai.

Keskkond

Kultuur ja
turism

2019. aastal jätkas vald panustamist ka valla teede parendamisse ja turvalisemaks muutmisesse. Pindamiste ja mustkatete ehitamise maht 2019. aastal oli 0,5 miljonit eurot. Valmis Martna keskuse ristmik.

2019. oli laulu- ja tantsupeoaasta ning seda igas Eestimaa paigas

Lääne-Nigula vallas liikus laulupeotuli kolmel päeval, alustades Martnast ja lõpetades Koluveres, kokku 200 km ning peatus kõikides suuremates valla keskustes. Tuli jäi 5. juunil ööbima Martna kirikusse ja seal oli koguduse ning Martna kogukonna korraldanud suurejooneline kirikukontsert. Teisel päeval läbis laulupeotuli kõik valla suuremad keskused ja iga kogukonna tuletervitus tseremooniad olid ääretult meeliülendavad. Kolmanda päeva hommikul, 7. juunil andis Lääne maakond laulupeotule üle Raplamaale Koluvere lossi sisehoovis. See oli ülev sündmus erakordselt kaunis keskkonnas ja eriline tänu võlgnetakse selle eest Koluvere lossi pererahvale ning Kullamaa noortele rahvatantsijatele.

Soolu Põllugalerii näitus „Elu. Ilu. Rõõm.”

Oru–Soolu–Jalukse tee ääres heinamaal avati rahvusvahelisel tantsupäeval (29. aprillil) fotonäitus „Elu. Ilu. Rõõm.”. Näituse tegi eriliseks asjaolu, et suurtele fotodele oli jäädvustatud killuke piirkonna elavat ajalugu. Kolmeteistkümne kohaliku kogukonna kõrges vanuses inimese portreed olid kujutatud koos mõtetega, mille inimesed ise olid pildistamise käigus rääkinud.

Näituse avamine oli omaette etendus, väike Soolu küla teeäärsele põllule saabusid fotodel poseerivad eakad spetsiaalselt Tallinnast tellitud kahe valge limusiiniga ning rahvatantsijad tulid pikas rongkäigus koos

uhke hobuse ja ratsanikuga. Et nii väärivad inimesed ei peaks autost porisele kruusateele astuma, paigaldasid selleks päevaks rahvatantsijad teele „liba asfaldi” musta peenrakatte näol.

Kohale oli saabunud hulgaliselt publikut. Ka sellisena saab teha kultuuri, teistmoodi kultuuri, mis inspireerib ja kõnetab. Suurem eesmärk oli aga tõmmata otsustajate ja üldsuse tähelepanu, kui oluline on, et ka väikestes Eestimaa küladest viiks lähitulevikus mustkattega teed.

Läänemaa maakaitsepäev Lääne-Nigulas

Mitmel järjestikusel aastal oli maakaitsepäeva tähistatud Haapsalus. 2019. aastal oli aga teisiti, maakaitse- ja ohutuspäev kolis linnast maale, Lääne-Nigula valda, Nigula külla.

Maakaitse- ja ohutuspäev oli mitmekesise kavaga. Lääne-Nigula kiriku pastoraadihoone ümbrusesse olid ennast üles seadnud päästjad, politseinikud, kaitseliitlased, naiskodukaitse, naiste varjupaiga ja vallavalitsuse töötajad, igaühel oli külastajatele jagada õpetlikku teavet oma valdkonna kohta.

Kella 14 ajal aga hakkas pastoraadi ümbruses rahvas sagima, vaadati ootusärevalt ringi ja kuulatati teraselt, kas juba on kuulda, kas juba on midagi näha? Natuke müra ja tugevat tuult ning kohal ta oligi – Nigulas maandus liitlasvägede sõjaväekopter

SIHTASUTUS LÄÄNEMAA

Apache, seesama millega on lennanud ka prints Harry. Uudistamist jätkus nii vanaisadele, isadele kui ka poegadele ja ega vanad, emad ja tütreddki kõrvale jäänud, ikkagi erakordne võimalus oma koduõuel.

Võidutuli saabus 2019. aastal Tartust ja selle tõid Lääne-Nigula vabadussamba jalamile Kaitseliidu Lääne Maleva silmapaistvad sportlased – **Mati Kallemets** ja **Gertu Küttmann**.

23. juuni oli 2019. aastal soe ja päikesepaisteline – inimesed läksid maakaitsepäevalt koju ülevas ja pidulikus meeleolus, kaasas võidutulega latern, et õhtul oma külas või oma kodus süüdata kaua oodatud jaanilõke!

Üle-eestiline maal elamise päev Lääne-Nigula vallas

Lääne-Nigulast osalesid sellel esmakordsel ettevõtmisel neli kogukonda: Risti, Palivere, Martna ja Oru.

Laupäeval, 28. septembril ajavahemikus kell 11–16 oli neljas piirkonnas võimalik külastada kokku 53 eri paika ja leida palju huvitavaid tegevusi.

Külastajaid jagus terveks päevaks, korraldajatel oli aega inimestega suhelda, oma kandi elu tutvustada ja infot jagada.

Iga külastuskoht pidas arvestust oma külastuste kohta ja päeva lõpuks saadi teada, et Lääne-Nigula vallas oli kokku 2460 külastust. Tõsi, mitte küll inimest, sest üks inimene käis enamasti mitmes kohas. Üle-eestilises arvestuses edestas neid ainult Nõo vald Tartumaal, nendel oli 500 külastust enam.

Tähtis ei ole arvuline näitaja, vaid see, et inimesed said kasulikku teadmist piirkonna ettevõtete ja asutuste kohta, löid uusi kon-

takte, uurisid nii kinnisvara kui kaugtöö võimalusi. Nii mõnelgi linnainimesel hakkas mõtte liikuma – võib-olla siiski...?!

Oli tore kogeda, et kogukondades on innustunud ja ettevõtlikud inimesed, kes koos tegutsedes muudavad maaelu paremaks ja huvitavamaks.

2019. aastal sai rahastuse SA Põhja-Lääne-maa Turismi- ja Spordiobjektide Halduskeskuse kaudu Kultuuriministeeriumi regionaalsete sportimiskeskuste programmi esitatud projekt „Palivere Turismi- ja Tervise-sportikeskuse teenuste arendamine, suusaradade- ja mäekeskuse lumetussüsteemide rajamine”. Toetuse kogusumma on 160 000 eurot, mis jagatakse ära ajavahemiku 2019–2022 peale (40 000 eurot aastas). Vald tagab projekti 50% omafinantseeringu. Projekti kogumaksumus on 397 367 eurot ning selle raames tehakse eri arendustöid.

Tööstuspärandi turismiprojektiga

(originaalnimi *Revival of Industrial heritage for tourism development*, ingliskeelne lühend *Industrial Heritage*) arendati välja tööstuspärandil põhinev turismimarsruut. Turismiobjektiks arendatakse näiteks veskid, tootmishooned, tuletornid, raudteeobjektid ja veetornid Eestis ja Lätis. Lääne-Nigula vald osales projektis Risti veetorniga. Projekti abil renoveeriti veetorn, muudeti see visuaalselt atraktiivsemaks ning tagati võimalus huvilistele mööda ajaloolist keerdtreppi torni ronida. Torni esimesel korrusel on võimalik tutvuda tolaaegsete töövahenditega ning näitusega eri ajastutest jaamahoonega. Paigaldatud on ka veetorni makett, mis tutvustab veetorni toimimist ning vee liikumist. Torni juurde on paigaldatud infostend, mis tutvustab raudtee ja veevarustuse detaile ja ajalugu, lisatud on ka

helifunktsioon, kust on võimalik kuulda erinevaid raudtee, rongide ja jaamaga seonduvaid iseloomulikke helisid. Turunduslikul eesmärgil on paigaldatud ka *selfi* koht koos juhendiga, kuidas endast torni taustal pilti teha. Lääne-Nigula Vallavalitsuse projekti-tegevuste eelarve oli 12 000 eurot. Projekti rahastas Interregi Eesti-Läti programm. Projekt lõppes 2019. aastal.

2019. aastal lõppes **Ranniku matkaraja projekt**. Matkarada ulatub Läti ja Leedu piirist Tallinnani ning on osa Euroopa pikamaarajast E9, mis algab São Vicente neemel Portugalis. Lätis on ta tuntud kui Jūrtaka ehk mereäärne rada, Eestisse jõudes saab nimeks Ranniku matkarada. Marsruudi kogupikkus on 1200 km, millest 580 km on Lätis ja 620 km Eestis ning see on läbitav mõlemas suunas. Lääne-Nigula vallas on projekti toel märgistatud rada looduses valge-sinine-valge markeeringuga, rajatud puhkekohad (2) koos tualetiga ning paigaldatud infotahvlid (6: Linnamäe teeristis, RMK Lepaaugu parkimistasku, Nõva endise vallamaja vastas parklas, Spithami külas, Hara sadamas, Österby sadamas). Projekti rahastas Interregi Eesti-Läti programm.

2019. aastal on ellu viimisel **Kättesaadava loodusturismi projekt** (inglise keeles *Nature Accesss to All*). Projekti eesmärk on loodusturismi objektide ligipääsetavuse hõlbustamine Lätis, Eestis ja Soomes. Korrastatakse looduspärandi objekte ja vaatamisväärsusi, et muuta need erivajadustega inimestele kättesaadavamaks (sh ratastoolis, lapsekärudega, pimedatele, kuulmispuuetega inimestele jne). Lääne-Nigula vallas muudetakse projekti abil kättesaadavamaks Palivere Turismi- ja Tervisespordikeskus, kus

korrastatakse loodusrada, paigaldatakse viidad, infotahvlid (sh helisüsteemiga), pingid, prügikastid ning invatualett. Lääne-Nigula valla eelarve on projektis 30 000 eurot. Projekti rahastab Interreg Central Baltic programm.

2019. aasta lõpus sai rahastusotsuse **Militaarturismi tutvustav projekt**. Projekti eesmärk on miliraarobjektide kättesaadavamaks muutmine, külastajate turvalisuse tagamine ning militaarpärandi tutvustamine. Projekti raames on osalevad objektid Lätist ja Eestist grupeeritud nelja ajavahe-mikku: I maailmasõda, II maailmasõda, Rahvuslik vabadusliikumine Lätis ja Eestis (1945–1956), Nõukogude võimu periood (1944–1991), teel iseseisvuse taastamisele: Läti 04.05.1990 ja Eesti 20.08.1991. Lääne-Nigula vallas olid projektitaotluses esindatud järgmised objektid: Osmussaare 180 mm rannapatarei tulejuhtimistorn ja kaks soomustorni (viidad, infotahvlid, piirded), 130 mm rannapatarei 3 soomustorni; Spithami radarijaam (viit ja infotahvel, puhkekoht, parkimistasku); Kudani piiripunkt (tõkkepuu, infotahvel ja parkimistasku). Lääne-Nigula valla investeeringute maht projektis oli planeeritud 24 000 eurot. Projekti rahastab Interregi Eesti-Läti programm.

2019. aasta turismihoojaks avati Osmussaare tuletorn ning valmistati ette Osmussaare meened. Esimene hooaeg ostus objektile väga edukaks.

Lääne-Nigula vald osales ka maakonna turundusprojektis, mille abil valmisid erinevatest piirkondades fotod, mida on võimalik kohaturunduseks kasutada.

27.4

Lääne-Nigula tunnustab 2019

Tunnustused anti üle Vabariigi aastapäeva pidulikul vastuvõtul, 23. veebruaril 2020.

Lääne-Nigula valla auhind „aasta tegu”

- Lääne-Nigula valla aasta kultuuritegu – Soolu Põllugalerii näituste korraldamise eest, **MTÜ Lugu ja Viivika Orula**.

Lääne-Nigula valla aasta haridustegu

- Raamatu „Meie maitsete Noarootsi” väljaandmise eest, **Peeter Lepik**.

Lääne-Nigula valla aasta noor

- Noore dirigendina sütitava eeskuju eest koorilaulu ja Eesti laulupidude traditsiooni jätkumisel, **Eleri-Kristel Kuimet**.

Lääne-Nigula valla aasta sporditegu

- Linnamäe jalgpalliväljaku rajamise eest, **MTÜ Oru Spordiklubi** ja **Renek Loorens**.

Lääne-Nigula valla aasta ettevõtja

- Innovaatilise teenuse, mesilasteraapia toa rajamise eest, **OÜ EMESI** ja **Andres Tamla**.

Lääne-Nigula valla aasta tegu

- Osmussaare tuleorni külastajatele avamise eest, saarevaht **Rita Koppel**.

Valla teenetemärgid

- **Tiit Seiton**, noorte huvitegevuse ja maadlusspordi arendamise ning Martna piirkonna positiivse maine kujundamise eest.
- **Küllike Valk**, Martna koguduse ja kogukonna ühistegevuste korraldamise ning piirkonna positiivse maine kujundamise eest.
- **Teet Kuusemaa**, ettevõtluse arendamise ja Martna piirkonna positiivse maine kujundamise eest.
- **Aili Ansel**, Kullamaa raamatukogu tegevuse arendamise ja pikaajalise kohaliku kultuuripärandi tutvustamise eest.
- **Ivika Eller**, mittetulundusliku tegevuse edendamise, Noarootsi käsitöökoja ja tekstiilkäsitööklassi rajamise, rannarootsi kultuuripärandi väärtustamise ning piirkonna positiivse maine kujundamise eest.
- **Marika Adman**, mittetulundusliku tegevuse edendamise, Noarootsi käsitöökoja ja tekstiilkäsitööklassi rajamise, rannarootsi kultuuripärandi väärtustamise ning piirkonna positiivse maine kujundamise eest.
- **Erlend Kotkas**, ettevõtluse edendamise, töökohtade loomise ning Noarootsi haridus- ja kultuuritegevuse toetamise eest.
- **Lea Lai**, pikaajalise kodanikuühiskonna arendamise eest Läänemaal ja Piirsalus.
- **Anne Heimann**, piirkonna koduloo uurimise, Risti ajalooramu koostamise ja pikaajalise pedagoogilise töö eest Risti põhikoolis.
- **Urmas Sepp**, ettevõtluse arendamise ning Rehemäe ja Kuke külade sihikindla omaalgatuse eestvedamise eest.
- **Koit Uus**, Oru vana koolihoone renoveerimise ja Oru piirkonna arengut toetavate tegevuste eest.
- **Tarmo Küla**, valla positiivse maine kujundamise ning pikaajalise ettevõtluse arendamise eest Oru piirkonnas.
- **Reet Kaar**, pikaajalise tegevuse eest omavalitsuse- ja raamatukogutöös ning olulise panuse eest Palivere kogukonna ühistegevustesse.
- **Urmas Tingas**, valla positiivse maine kujundamise ning pikaajalise ettevõtluse arendamise eest Palivere piirkonnas.
- **Kaido Sasse**, valla positiivse maine kujundamise ning pikaajalise ettevõtluse arendamise eest Taebla piirkonnas.
- **Asta Kõlamets**, Taebla piirkonna eakate ühistegevuste korraldamise ning Taebla

ajalugu käsitleva raamatu koostamise eest.

- **Arne Kivistik**, pikaajalise tegevuse eest Nõva piirkonna maastikuväärtuste tutvustamisel ning olulise panuse eest Nõva kogukonna ühistegevustesse.

Lääne-Nigula valla aukodanikud

- **Hedvig Kokk**, elutöö eest Nõva kandi haridus- ja kultuurielu kujundamisel.
- **Juhan Lukk**, pikaajaliselt spordi- ja liikumisharrastuse valdkonnas osutatud väljapaistvate teenete eest.

Lääne-Nigula tänukirjad said 2019. aastal:

- **Riina Veske** – Taebla Kooli õpetajale ja sekretärile, pühendumuse ja hoolega tehtud suurepärase töö eest hariduspõllul.
- Taebla Kooli raamatukoguhoidja ja pikaajavaõpetaja **Anneli Jaaku**, pühendumise, hoole ja suurepärase töö eest seoses juubelisünnipäevaga.
- Palivere Põhikooli õpetaja **Väino Muns-kind**, kauaaegse südamega tehtud töö eest Lääne-Nigula vallas. Väino Muns-kind on töötanud Palivere Põhikoolis kehalise kasvatuse õpetajana alates 1993. aastast.
- Taebla Lasteaia õpetajale **Enda Bogdanov** pikaajase ja südamega tehtud töö eest ning olulise panuse andmise eest alushariduse valdkonnas.

2019. aastal tunnustati järgnevaid õpilasi:

Hõbemedaliga lõpetaja

Gerda Rannala, Kullamaa Keskkool.

Edukad esinejad (I-III koht) üleriigilisel olümpiaadil või konkursil

- **Marja Järv**, Kullamaa Keskkool.

Põhikooli lõpetajad vabariigi kiitusega

- **Maria Seppi**, Oru Kool;
- **Lisanna Maasikas**, Risti Põhikool;
- **Saara Jaanisk**, Risti Põhikool.

Põhikooli lõpetajad kooli kiituskirjaga

- **Elise Pihlakas**, Oru Kool;
- **Kadri Kaus**, Taebla Kool;
- **Karl Raudsepp**, Risti Põhikool.

Edukad esinejad vabariiklikel ja rahvusvahelistel olümpiaadidel, konkurssidel ja spordi lõppvõistlustel (I-III koht):

- **Triin Kahn**, Oru Kool;
- **Lisete Lääts**, Oru Kool;
- **Elise Pihlakas**, Oru Kool.

Edukad esinejad maakondlikel olümpiaadidel, konkurssidel ja spordi lõppvõistlustel (I-III koht):

- **Romek Heimann**, Oru Kool;
- **Triin Kahn**, Oru Kool;
- **Markkus Kõre**, Oru Kool;
- **Markus Laksberg**, Oru Kool;
- **Lisete Lääts**, Oru Kool;
- **Risto Ollema**, Oru Kool;
- **Aimar Ormus**, Oru Kool;
- **Elise Pihlakas**, Oru Kool;
- **Mona Pihlakas**, Oru Kool;
- **Marek Rakul**, Oru Kool;
- **Robin Rohilaid**, Oru Kool;
- **Roger Rohilaid**, Oru Kool;
- **Maria Seppi**, Oru Kool;
- **Kevin-Anders Aus**, Taebla Kool;
- **Jekaterina Jermolina**, Taebla Kool;
- **Mariliisa Murumäe**, Taebla Kool;
- **Martin Pärna**, Taebla Kool;
- **Karl Raadla**, Taebla Kool;
- **Lisanna Maasikas**, Risti Põhikool;
- **Eliise Nikker**, Risti Põhikool;
- **Kätlin Kärp**, Noarootsi Kool.

Lääne-Nigula Vallavolikogu 29.03.2018

27.4

Lääne-Nigula
tunnustab
2019

SIHTASUTUS LÄÄNEMAA

määruse nr 18 „Lääne-Nigula valla haridusstipendiumi statuut” kohaselt kehtib ühtne haridusstipendiumi maksmise kord terves ühinenud Lääne-Nigula vallas. Stipendiumi eesmärk on toetada stipendiaadi enesetäiendust ja arengut ning tunnustada Lääne-Nigula valla noorte haridusteed. 2019. aastal eraldati stipendium 13 stipendiaadile kokku 5000 euro ulatuses.

2019. aastal toimus ka tavaks saanud uue

vallaelaniku kampaania. Loosis osales 170 uut vallaelanikku, kelle seast sai üks õnnelik iPadi omanikuks ning 8 õnnelikku said Dirhami Kalakohviku kinkekaardi. Lisaks loositi välja üks pereauhind ning selle võitja valis endale kingituseks külmkapi.

28.

28. LÄÄNEMAA TUNNUSTATUD ETTEVÕTJAD 2019

Haapsalu Tarbijate Ühistu nimel võitis auhinna vastu ühistu juht Raimond Lunev. Fotod: Silver Raidla.

Läänemaa OTTi talupoe eestvedaja Karin Tiit.

Alates 2019. aastast korraldab Sihtasutus Läänemaa koostöös maakonnalehe „Lääne Elu” ja läänlane.ee portaali konkursse, et selgitada välja Läänemaa parimad kahes järgnevas kategoorias: Läänemaa parim toode või teenus ning Läänemaa aasta tegu.

Konkursi eesmärk on:

- tutvustada Läänemaa kohalikke tooteid ja teenuseid ning nende tootjaid ja pakkujaid, valides esitatud kandidaatide seast välja parima;

- tunnustada silmapaistvat aasta tegu, millele on korda saanud Läänemaa ettevõtja;
- innustada ettevõtjaid tegelema tootearenduse ning uute teenuste loomisega;
- soodustada positiivset suhtumist ettevõtlusesse ja innustada ettevõtlikku elulaadi.

Konkurss „Läänemaa parim toode või teenus” ning „aasta tegu” toimus ajavahemikus 15.08–15.09.2019.

28.

Läänemaa parim toode

- Helkiv pross, **Catree OÜ**.

Läänemaa aasta tegu

- Haapsalu Vanalinna Coopi kaupluse renoveerimine, **Haapsalu Tarbijate Ühistu**.

Läänemaa parim teenus

- Dirhami sadama kompleks, **Mellson Grupp OÜ**.

Läänemaa aasta tegu

- **OTTi** talupoe avamine Haapsalus.

Dirhami sadama omanik Mart Vahtel.

Võitjad kuulutati välja Läänemaa ettevõtjate tänuõhtul 7.10.19 Haapsalu Kuursaal. S.

29.

KRISTIINA ASE,
EMTA teenuste osakonna
teenindusjuht:

29. EESTI MAKSU- JA TOLLIAMETI HAAPSALU TEENINDUSBÜROO

2019. aastal töötas Haapsalu büroos kokku 13 ametnikku – teenuste osakonna teenindusjuht, kellele allub kohapeal 5 teenindusbüroo konsultanti. Lisaks teenuste osakonnale töötab büroos 1 erimenetluse jurist ning 2 juriidilise osakonna juristi, kelle tööülesanne on juriidiline nõustamine, pankrotimenetlused, vaide- menetlused ja kohtumenetlused. Samuti töötasid tollijärevalve valdkonna ametnik ning maksuaudiitorid, kelle põhiülesanne on tegeleda maksu- ja tollialaste nõustamiste, analüüsi ja kontrollidega. Lapsehool- duspukusel viibis 1 ametnik.

Kohapeal büroos teenindasid ja nõustasid teenindajad klientide nii teenindusletis kui ka telefoni-, e-posti- ja kirja teel.

Peamised teenindusbüroo külastamise põhjused 2019 aastal:

- klientide kontaktandmete teavitamine

ja uuendamine;

- tõendite taotlemine ja väljastamine;
- võlgade ja ettemaksuga seotud küsimused ja tõendite väljastamine;
- võlgade ja maksude tasumise ning ajatamisega seotud küsimused;
- töötamise registriga seotud küsimused;
- residendist füüsilise isiku tuludeklaratsioonide esitamine;
- tulumaksualased küsimused;
- pääsuõiguste administreerimine;
- juriidilise isiku maksudeklaratsioonide esitamine;
- maamaksu küsimused;
- käibemaksukohustuslaste registreerimine ja registrist kustutamine;
- mitteresidentide maksuküsimused ja maksudeklaratsioonide esitamine;
- tollialased küsimused;
- postipaki deklareerimise küsimused ja deklaratsioonide vormistamine.

Kliendikülastuste arv Haapsalu teenindusbüroos oli 2019. aastal 1617 klienti. Klientide arvu tõus 2019. aastal võrreldes varasemate aastatega on tingitud eelkõige uue e-MTA töölaua kasutuselevõtuga, mis tõi kaasa plaanilisi katkestusi süsteemides ning küsimusi seoses selle kasutamisega. Samuti oli klientide pöördumisi rohkem tuludeklaratsioonide esitamise perioodil, seoses 2018. aastal toimunud muudatusega maksuvaba tulu kasutamise ja selle rakendamisega.

Kliendikülastuse arv 2018. aastal oli 1515 klienti, 2017. aastal 1557 klienti ja 2016. aastal 1844 klienti. Kohapealsete bürookülastuste vähenemine aastatega näitab seda, et amet on järjepidevalt arendanud oma elektroonseid teenuseid ja kanaleid, mistõttu inimesed eelistavad neid ise rohkem julgelt ja iseseisvalt kasutada. Samuti kirjutavad kliendid aina rohkem Maksu- ja Tolliameti elektroonilistesse suhtluskanalitesse, kontaktkeskuse e-posti kontaktidele, helistavad infotelefonidele ja saavad niiviisi kompetentsetelt teenindajatelt ja maksukonsultantidelt küsimustele vastused.

Tihedam klientide külastatavus on veebruaris, märtsis ja aprillis, kui on residendist

füüsilise isiku tuludeklaratsioonide esitamise periood. 2019. aastal külastas bürood nimetatud ajavahemikul kokku 1085 klienti.

Läänemaal esitati 2019. aastal kokku 11 593 füüsilise isiku 2018. aasta tuludeklaratsiooni, millest tagastamisele kuuluv tulumaks summas 2 582 297 eurot ja juurdemaksmisele 683 684 eurot.

Tuludega deklaratsioone esitati Läänemaal kokku 11 232, kogutulu kokku oli 138 808 648 eurot.

Keskmine brutopalk Läänemaal 2019. aastal oli 1189 eurot ja mediaanpalk 1014 eurot.

Juriidiliste isikute arv Läänemaal registreeritud seisuga 1. jaanuar 2020 oli kokku 3648, nendest FIEd 613.

2019. aastal toimusid ka mitmed koolitused ja infopäevad Lääne maakonna ettevõtjatele koostöös Töötukassaga, kus jagati infot ettevõtluse alustamise, maksuseaduste täitmise ning ümbrikupalgast hoidumise kohta.

IMBI KAUNISMAA,
EMTA teabeosakonna
peaspetsialist:

Registreeritud FIEd

01.01.2019 seisuga oli Läänemaal registreeritud 616 FIEt, 01.01.2020 seisuga oli vastav arv aga 606.

Registreeritud juriidilised isikud, v.a FIEd

01.01.2019 seisuga oli Läänemaal registreeritud 2942 juriidilist isikut (v.a FIEd), 01.01.2020 seisuga oli vastav arv 3038.

Tuludeklaratsioonid

	Esitajate arv	Summa
Esitatud deklaratsioonide arv	10 817	
Tulud kokku	10 468	138 853 680
Tagastatud tulumaks	8621	2 559 510
Juurde määratud tulumaks	817	534 251

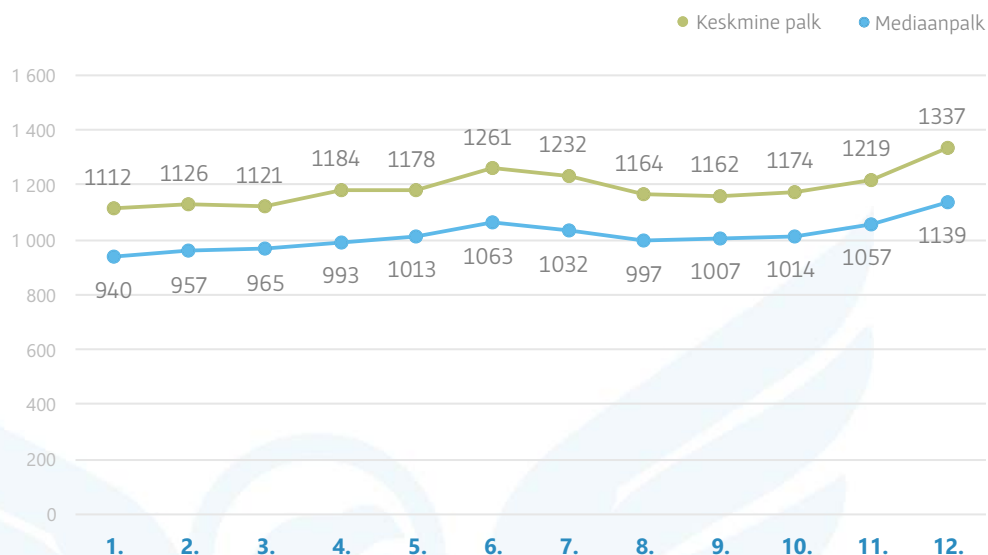
<https://www.emta.ee/et/uudised/tana-tuludeklaratsioonide-esitamise-ametlik-tahtaeg-kuid-paberil-deklaratsioone-saab-esitada>

Tabel 18. ►

Füüsiliste isikute tuludeklaratsioonide (FIDEK) statistika 2019. Esitamise tähtaeg oli 30.04. 2020, kuid pikendati juuni lõpuni. Andmed on 12.05.2020 seisuga.

Keskmine palk

Joonis 14. ►
Keskmine palk ja
mediaanpalk Läänemaal
2019.

Mediaanpalga arvestamisel on kasutatud Maksu- ja Tolliameti kodulehel välja toodud mediaanpalga metoodikat: <https://www.emta.ee/et/kontaktid-ja-ametist/avaandmed-maksulaekumine-statistika/mediaanvaljamakse>.

LIIVI OLLINO,
Töötukassa Läänemaa
esinduse teenusekonsultant:

30. EESTI TÖÖTUKASSA LÄÄNEMAA OSAKOND

Seisuga 31.12.2019 oli Eestis töötuna registreeritud 34 399 inimest, mis moodustas kogu tööealisest elanikkonnast (16aastasest kuni pensioniealisteni) 5,3%. Võrreldes aasta varasema ajaga kasvas töötute arv enam kui 2000 inimese võrra. Detsembris 2019. registreeriti uusi töötuid üle Eesti 5341.

Vähenenud töövõimega töötuid oli detsembri lõpu seisuga ligi 10 751, mis moodustab registreeritud töötutest ca kolmandiku.

Aasta keskmiseks registreeritud töötuse määraks kujunes 5,3%, mis võrreldes 2018. aastaga tõusis 0,5%.

Detsembri lõpus oli registreeritud töötuse määr kõrgeim Ida-Virumaal (10,2%) ja madalaim Hiiumaal (3,1%). Ida-Virumaa oli kõrgeima määraga ka aasta varasemalt, madalaim töötuse määr oli 2018. aastal aga Harjumaal.

Lääne maakonnas oli detsembri seisuga registreeritud töötuid 471 ja töötuse määr oli 5,4%.

Vähenenud töövõimega registreeritud töötuid oli 164, mis moodustas 33,3% maakonna registreeritud töötutest.

30.

Tabel 19. ▶
Registreeritud töötud
seisuga 31.12.2019.

Töötud

Maakond	Registreeritud töötuid	Registreeritud töötuse määr
Ida-Virumaa	6184	10,2%
Valgamaa	1008	7,8%
Põlvamaa	792	7,6%
Võrumaa	1051	6,8%
Pärnumaa	2493	6,6%
Järvamaa	833	6,2%
Lääne-Virumaa	1475	5,8%
Läänemaa	471	5,4%
Raplamaa	780	5,0%
Viljandimaa	930	4,6%
Tartumaa	3377	4,5%
Harjumaa	13 641	4,3%
Saaremaa	662	4,2%
Jõgeva	550	4,2%
Hiiumaa	138	3,1%
Välismaa või täpsustamata	14	-
KOKKU	34 399	5,3%

Tabel 20. ▶
Vähenenud töövõimega
registreeritud töötud
seisuga 31.12.2019.

Vähenenud töövõimega töötud

Töötukassa maakondlik osakond	Vähenenud töövõimega registreeritud töötuid	Registreeritud töötuid	Osakaal kõigist registreeritud töötutest
Põlvamaa	357	825	43,3%
Jõgevamaa	201	496	40,5%
Valgamaa	386	954	40,5%
Võrumaa	378	991	38,1%
Tartumaa	1334	3525	37,8%
Ida-Virumaa	2189	6244	35,1%
Viljandimaa	309	904	34,2%
Pärnumaa	849	2509	33,8%
Läänemaa	164	471	33,3%
Lääne-Virumaa	480	1442	33,3%
Hiiumaa	43	135	31,9%
Saaremaa	202	646	31,3%
Raplamaa	225	720	31,3%
Järvamaa	255	856	29,8%
Harjumaa	2925	13 727	21,3%
KOKKU	10 751	34 399	29,9%

30.

Tabel 21. ►

Läänemaa registreeritud
töötud kohalike omavalit-
suste, soo ja vanuse lõikes,
31.12.2019 seisuga.

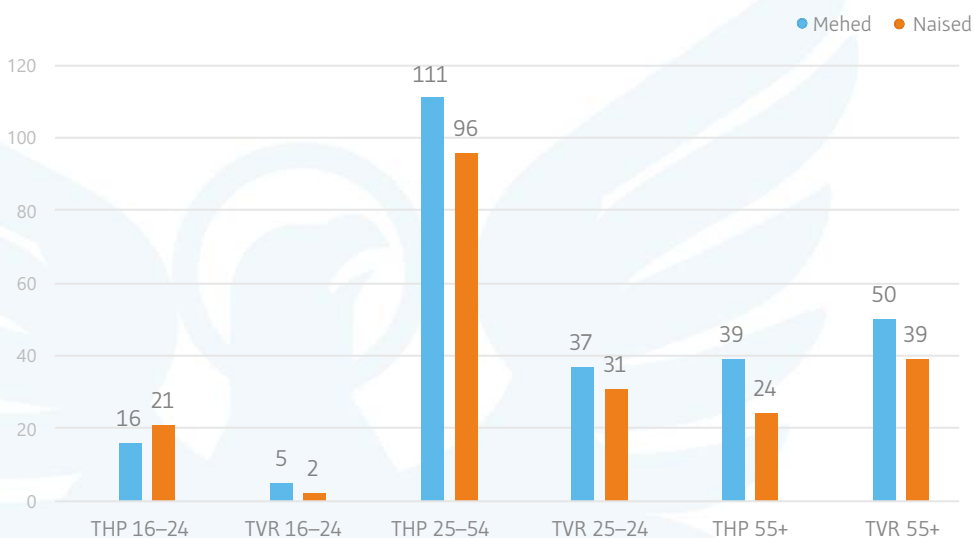
Töötud soo ja vanuse lõikes

KOV	Kokku mehed naised	Sugu		Vanus			Mehed			Naised		
		mehed	naised	16–24	25–54	55+	16–24	25–54	55+	16–24	25–54	55+
Haapsalu linn	305	170	135	28	181	96	16	102	52	12	79	44
Lääne-Nigula vald	158	83	75	15	89	54	5	43	35	10	46	19
Vormsi vald	8	5	3	1	5	2	0	3	2	1	2	0

Töötud ja vähenenud töövõimega töötud

Joonis 15. ►

Läänemaa registreeritud
töötud (THP) ja vähenenud
töövõimega (TVR) töötud.

Eelnev amet

Tabel 22. ►

Läänemaa osakonna
statistika järgi töötuna
arvele võtmisele eelnenud
amet 2019. aastal.

	Töötute arv
Lihttööline	129
Oskus- ja käsitöölised	94
Teenindus- ja müügitöötajad	74
Seadme- ja masinoperaatorid ning koostajad	55
Juhid	34
Tehnikud ja keskastme spetsialistid	27
Tippspetsialistid	22
Kontoritöötajad ja klienditeenindajad	14
Põllumajanduse, metsanduse, kalanduse ja jahinduse oskustöölised	13
Puudub eelnev töösuhe	8
Muu	188

30.

Tabel 23. ►

Läänemaa osakonna statistika järgi töötuna arvele võtmisele eelnenud töösuhete lõppemise põhjus 2019. aastal.

Töösuhete lõppemise põhjus

	Töötute arv
VÕSi lepingu lõppemine	157
Töötaja algatusel	154
Tähtajalise lepingu lõppemine	152
Muud põhjused	122
Poolte kokkuleppel	119
Põhjus pole teada	108
Koondamine	99
Puudub eelnev töösuhe	26
KOKKU	937

Tabel 24. ►

Läänemaa registreeritud töötute hariduslik jaotus 31.12.2019 seisuga.

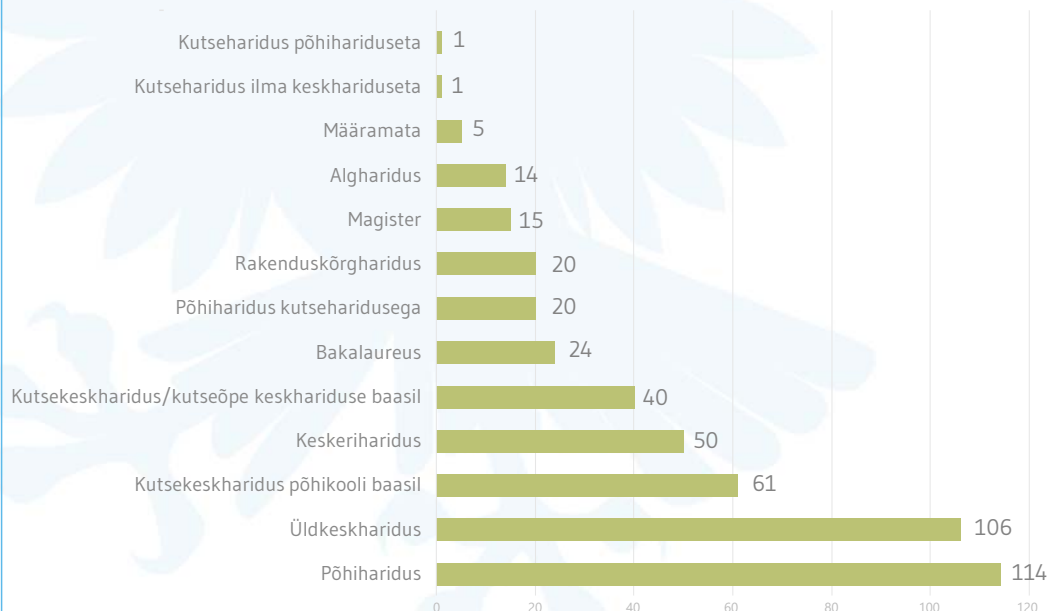
Töötute haridus

	I TASE*	II TASE**	III TASE***	Määramata
Lääne maakond	150	207	109	5

I TASE* – algharidus; kutseharidus põhihariduseta; põhiharidus.

II TASE** – põhiharidus kutseharidusega; kutsekeskharidus põhikooli alusel; üldkeskharidus; kutsekeskharidus keskkooli alusel.

III TASE*** – keskeriharidus; rakenduskõrgharidus (kutsekõrgharidus); bakalaureuseõpe; magistriõpe; doktoriõpe.

Joonis 16. ►

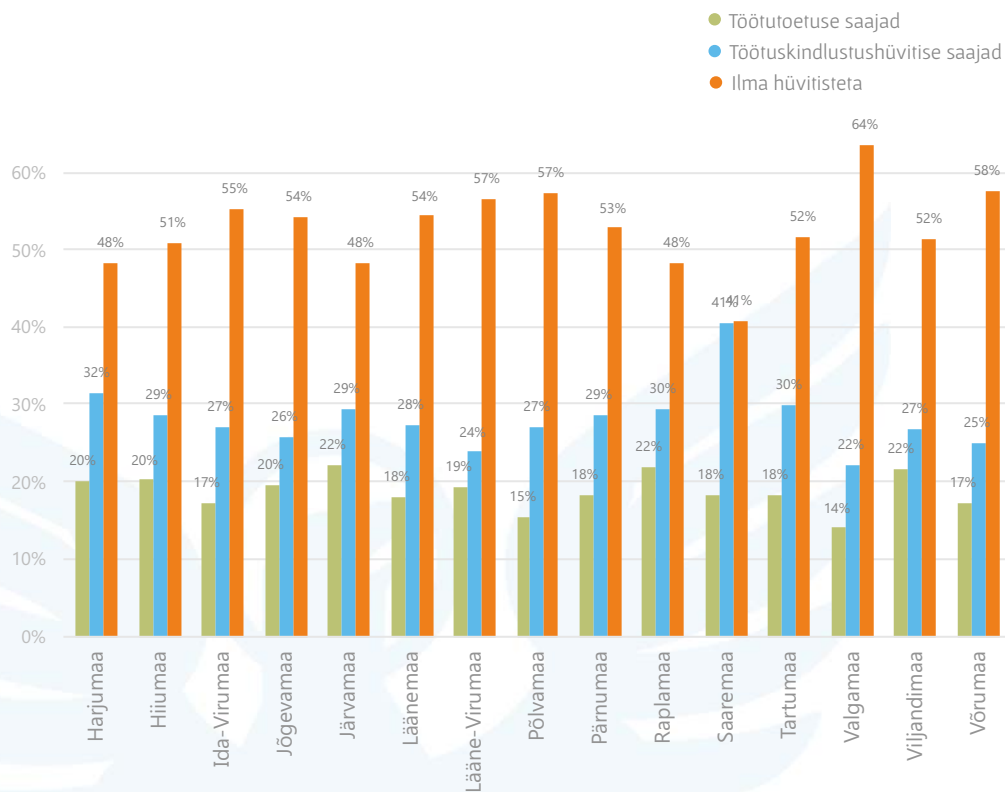
Läänemaa registreeritud töötute hariduslik jaotus 31.12.2019 seisuga.

30.

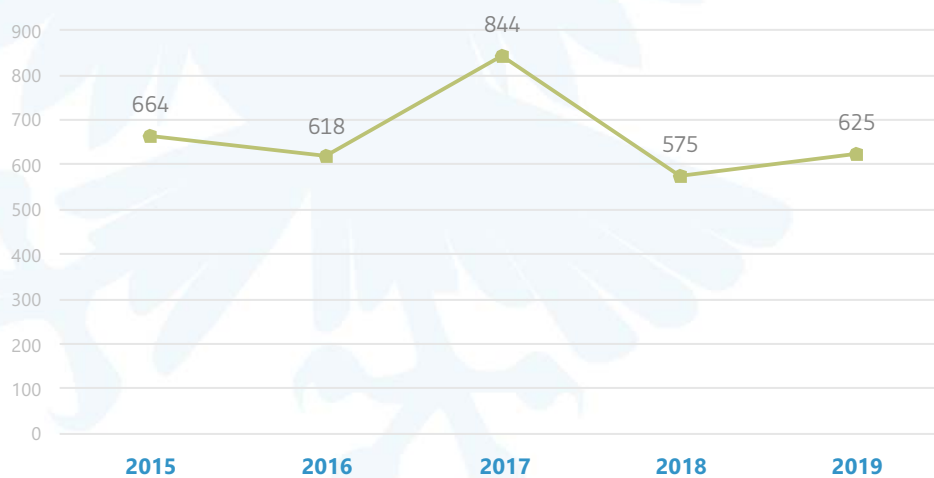
Töötute sotsiaalne kaitse

Joonis 17. ▶
Registreeritud töötute
sotsiaalne kaitse aasta
lõpu seisuga,
maakondade lõikes.

Tööpakkumised

Joonis 18. ▶
Läänemaa osakonna
vahendatud tööpakkumised
2015–2019.

30.1

Töötukassa tunnustab 2019

Töötukassal on saanud ilusaks tavaks tunnustada tööandjaid ja koostööpartnereid. 2019. aastal märgiti Läänemaal ära:

Aasta tööandja

- **Navix OÜ;**

Aasta koostööpartner

- **Maksu- ja Tolliameti Haapsalu teenindusbüroo.**

Eesti Töötukassa märkab ja tunnustab ka oma töötajaid.

Aasta tööle aitaja

- Tunnustava tiitli pälvis Läänemaa osakonna juhtumikorraldaja **Inga Bortnik.**

Aasta kolleeg

- Infospetsialist **Milli Soosalu.**

Läänemaa osakonna infospetsialist Milli Soosalu (vasakul) ja juhtumikorraldaja Inga Bortnik (TK Läänemaa osakond). Foto: Liivi Ollino.

31.

ANDREI TARATUHIN,
Politsei- ja Piirivalveameti
Haapsalu politseijaoskonna
juht:

31. LÄÄNE PREFEKTUURI HAAPSALU POLITSEIJAOSKOND

2019. aastal registreeriti Lääne maakonnas 373 kuritegu. Võrreldes 2018. aastaga oli registreeritud kuritegude arv vähenenud veidi üle kümnendiku. Kuritegude arvult 10 000 elaniku kohta oli Läänemaa 2019. aastal Eesti keskmiste seas, võrreldav Põlva- ja Võrumaaga. 2019. aastal lahendati kokku 296 Läänemaal toime pandud kuritegu. 2019. aastal registreeritud kuritegudest suudeti samal aastal lahendada 62%.

Endiselt pandi toime palju isikuvastaseid kuritegusid. Need moodustasid kolmandiku Läänemaal registreeritud kuritegudest. Siiski oli ka isikuvastaste kuritegude arv võrreldes 2018. aastaga vähenenud umbes kümnendiku. Enamik isikuvastaseid kuritegusid pandi toime oma pereliikmete või tuttavate vastu. Õnneks ei leidnud 2019. aastal aset ühtegi tapmist ega mõrva.

Lähisuhtes toime pandud vägivalda juhtumite arv jäi 2019. aastal sellele eelneva

31.

Politseikaater „Kessu“ läheb talvekorterisse. Foto: Haapsalu politseijaoskond.

2019. aastal Läänemaal toimunud liiklusõnnetuste asukohad, kus inimesed vigastada said.

aastaga samale tasemele. Kui 2018. aastal registreeriti Läänemaal politseis kokku 266 lähisuhtevägivalla juhtumit, siis 2019. aastal registreeriti 261 juhtumit. Mõlemal aastal moodustasid lähisuhtevägivalla kuriteojuhtumid umbes veerandi kõigist lähisuhtevägivalla juhtumitest Läänemaal. Ülejäänud olid infoteated, mille osas politsei süüteo menetlust ei alustanud. 2019. aastal edastati Haapsalu politseijaoskonnast Sotsiaalkindlustusameti ohvriabi teenusele 114 teadet, mis oli umbes sama palju kui 2018. aastal. Hea koostöö tulemusena käivitati 2018. aastal maakonnas vägivaldsest lähisuhtest väljumise programm MARAC, mille

võimalusi kasutati 2019. aastal oluliselt aktiivsemalt kui sellele eelnenud aastal. Programmi juhib maakondlik ohvriabi-töötaja ning politsei osaleb programmis kaasatavana. Selle tegevuse tulemusena on inimesed saanud abi ja tuge vägivaldsest lähisuhtest väljapääsu leidmisel.

Varavastased kuriteod olid samuti langustrendis. 2019 registreeriti 120 kuritegu, mis oli ligikaudu 15% vähem kui 2018. aastal. Vähenesid sõidukivargused ning vargused eramutest. Teist aastat järjest olid kasvutrendis süstemaatilised vargused, täpsemalt korduvad pisivargused kauplustest. Kokku pandi 2019. aastal süstemaatilisi vargusi toime 68 korral.

2019. aastal registreeriti 56 alaealiste toime pandud kuritegu. 2018. aastal oli see number 45. Nagu ka varasematel aastatel, panid alaealised peamiselt toime kehalisi väärkohtlemisi (milleks olid enamasti omavahe- lised löömisel) ja vargusi kauplustest.

Liiklusvaldkonnas jäi olukord sarnaseks 2018. aastaga. Liiklusõnnetusi, kus inimesed

31.

Politseioperatsioon „Kõik puhuvad“. Foto: Haapsalu politseijaoskond.

viga said, oli 2019. aastal Läänemaal kokku 25, ehk ühe võrra vähem kui aastal 2018. Kokku sai liiklusõnnetustes 2019. aastal vigastada 35 inimest ning hukkus 1 inimene. 2018. aasta 26es liiklusõnnetuses sai viga 36 inimest ning hukkunu ei olnud. Suurem osa liiklusõnnetusi toimusid põhimaanteedel.

Liiklusjärelvalve käigus tabas politsei 2019. aastal kokku 131 alkoholi tarvitanud autojuhti, neist 54 olid kriminaalses joobes. Sealhulgas oli neist neli narkojoobes. Kokku registreeriti Läänemaal 2019. aastal 63 liikluskuritegu, mida oli kümne võrra vähem kui 2018. aastal. Aasta jooksul konfiskeeriti joobes juhtidelt nende rikkumise tõttu seitse sõiduauto.

Süütegude uurimise ja avastamise kõrval on politsei oluline töövaldkond jätkuvalt ennetustegevus. Selles valdkonnas on politsei järk-järgult vähendanud laiapõhjalist ennetust, et keskenduda ja panustada rohkem täpsemalt sihitud probleemipõhisele ennetusele.

Näiteks ei vii politsei enam õppeasutustes läbi sõltuvusainete loenguid. Seda eesmärgiga, et sõltuvusainete ennetus oleks enam

läbi põimitud õppetöoga. Sellest tulenevalt on sõltuvusainete teemaliste ohtude ennetamise eestvedaja Tervise Arengu Instituut koostöös koolidega. Politsei roll on eelkõige olla partneriks ja nõuandjaks lastevanematele, koolile ja kohalikule omavalitsusele nii erinevate juhtumite lahendamisel kui ka korduvate rikkumiste ennetamisel.

2019. aastal keskenduti rohkem probleemsetele lastele ja noortele, kes vajasisid individuaalsemat abi ja nõustamist. Järjest enam rakendas politsei laste ja noorukite puhul erinevaid mittekariistuslikke meetmeid ja vähem karistati rahatrahviga. Politsei eesmärk on koostöös partnerasutustega selgitada ja teadvustada süüteo toime pannud noorukile tema tegevuse tagajärgi ja mõju. Selleks kasutab politsei näiteks vestlust, kahjude heastamise võimalust, lepitust, kohustuse võtmist jne. Kui politsei rakendatud mõjutusvahendid ei täida oma eesmärki, siis korduvate õigusrikkujate mõjutamiseks pöördub politsei kohtu poole muude mõjutusvahendite, näiteks üldkasuliku töö kohustuse kohaldamiseks. Politsei jaoks on oluline, et noor mõistaks ja mõistaks enda tegusid ning valitud meede peaks teda mõjutama tulevikus uute süütegude toimepanemisest loobuma.

32.

HANNES AASMA,
Päästeameti Lääne
päästkeskuse juhataja:

32. LÄÄNE PÄÄSTEKESKUSE LÄÄNEMAA PÄÄSTEPIIRKOND

Vabatahtlike tulekustutusõppus. Foto: Urmas Lauri.

Päästeamet tagab teenuse toimimise kutseliste ja vabatahtlike päästekomandode abil.

Läänemaal asuvad kutselised päästekomandod Haapsalus, Ristil, Nõval ja Vormsil. Haapsalu ja Risti päästekomandos töötavad igapäevaselt ainult kutselised päästjad. Nõva ja Vormsi päästekomandot eristab teistest komandodest toimiv kombineeritud töökorraldus, mis tähendab, et lisaks valves olevale kutselisele päästjale reageerivad sündmusele alati ka kaks vabatahtlikku päästjat. Ühtlasi on Nõva päästekomando üks kahest Eesti vabatahtlikust päästekomandost, mis võib teha suitsusukeldumist. Suitsusukeldusteenuse pakumine on vabatahtlikult komandolt väga suur

panus, sest vabatahtlikud peavad vastama samadele tingimustele nagu kutseliste päästekomandode päästjad (tervisekontroll, füüsilised katsed jne).

Päästeameti Läänemaa päästepiirkond pakkus 2019. aastal tööd 61 inimesele. Haapsalu korrapidamisgrupis oli 5, Haapsalu päästekomandos 22, Risti päästekomandos 22, Nõva päästekomandos 7 ning Vormsi päästekomandos 3 ametikohta. Lisaks töötasid Haapsalus inseneritehnilise büroo töötaja ja tuleohutusbüroo töötaja.

Läänemaal toimetasid 2019. aastal aktiivselt ka vabatahtlikud päästekomandod, kelle komandopunktid asusid Pürksis, Pali-veres, Kirnas ja Parilas.

Palivere vabatahtlikud on ette võtnud suure töö ehitada enda päästekomandole uue päästehoone. Ridala päästeseltsi ettevõtmisel saavad Haapsalu linna ujumiskohad juurde 10 veeohutusstendi.

2019. aastal viidi läbi kaks suuremat õppust nii kutselistele kui ka vabatahtlikele päästekomandodele – maja- ning maastikupõlengu õppused. Ennetustööna nõustati tuleohutuse osas, koolitati lapsi tule- ja veeohutuse teemadel, viidi läbi lastele suunatud ohutuspäev „Kaitse end ja aita teist”. Koostöös omavalitsustega tehti tuleohutuks 14 Läänemaa kodu, ehitades ja remontides kütteseadmeid, parandades ja välja vahetades elektrisüsteeme.

2019. aastal soetati juurde või vahetati välja amortiseerunud päästehinnet. Vormis vabatahtlikud soetasid väiksesaarte programmi toel maastikukustutusauto Unimog ning erivarustusega ATV. Risti päästekomando sai enda kasutusse erivarustusega ATV.

Päästeameti statistika 2019

Väljakutsed	550
Päästesündmused	302
Tulekahjus hukkunud	0
Veeõnnetustes hukkunud	1
Eluhoone tulekahjud	8
Veeõnnetused	5 (PA vaates, kuhu PA reageeris)
Liiklusvariid	37 (PA vaates, kuhu PA reageeris)
Kodunõustamised	484

Päästeameti tunnustuse osaliseks saanud päästetöötajad:

Elupäästja medal

- **Jüri Požarski** ja **Raini Teral**, Haapsalu komando;
- **Marko Nikker** ja **Aivo Liivapalu**, Risti komando;
- **Janno Osa** ja **Rutmar Tammelohu**, Nõva komando.

Päästeameti kutsemeistrivõistlustel „Eliitkomando” saavutas Risti komando meeskond kolmanda koha. Meeskonnas võistlesid **Alvar Lai, Üllar Lai, Allar Lai, Kristen Kaevats** ja **Urmis Põld**.

Riikliku tunnustuse osaliseks saanud päästetöötajad 2019:

Elupäästja III klassi medal

- **Janno Osa**;
- **Rutmar Tammelohu**;
- **Jüri Pozarski**;
- **Raini Treial**;
- **Marko Nikker**;
- **Aivo Liivapalu**.

Päästeameti teenetemedal hõbedaste tammelehtedega:

- **Hannes Aasma**, Lääne päästkeskuse Hiiumaa ja Läänemaa päästepiirkonna juhataja.

Tuleõnnetuste arv on olnud aastate vältel stabiilne. Tulekahjus ei hukkunud 2019. aastal ühtegi inimest. Kahjuks leiti mererannast üks uppunud inimene.

Päästesündmustega seotud väljakutsete arv ei näidanud olulisi alanemise märke. Oluliselt tõusis väljasõitute arv tormikahjude likvideerimiseks.

33.

MARGUS EISENSCHMIDT,
Maanteeameti Lääne regiooni
strateegilise planeerimise juht:

33. MAANTEEAMET

Suuremate teetööde käigus rekonstrueeriti 2019. aastal riigiteel nr 17 Keila–Haapsalu kilomeetritel 34,8–44,6 ca kümnekilomeetrine Kuijõe–Seljaküla teelõik. Teelõigu remondi eesmärk oli teelõigu amortiseerunud katte vastavusse viimine liiklussagedusega ning sõidumugavuse ja liiklusohutuse tõstmine. Selle käigus ehitati ümber kitsas amortiseerunud teelõik, millele rajati uus kahekihiline asfaltbetoonkatte ja asendati kõik olemasolevad liikluskorraldusvahendid ning ehitati ümber terastorusildadeks kaks amortiseerunud silda, Kuijõe–Piiri ja Kuijõe–Kõrtsi sillad. Tööd teostas AS TREV-2 Grupp ja tööde teostamine maksis kokku 3,2 miljonit eurot.

Teine suurem teetöö oli Ääsmäe–Haapsalu–Rohuküla maanteel Haapsalu–Rohuküla teelõigul teostatud teekatte taastusremondi tööd. Töö eesmärk oli teekatte ebatasasuste ja pikiroobaste likvideerimine

ning sõidumugavuse ja liiklusohutuse parandamine. Teelõigule paigaldati kogu ulatuses uus asfaltbetoonist kulumiskiit ning uuendati liikluskorraldusvahendeid. Tööd teostas Verston Ehitus OÜ ja tööde maksumus oli ligi miljon eurot.

Parendamaks liiklustingimusi ohtlikes kohtades ehitati ümber Martna keskuses asuv Palivere–Oonga ja Ehmja–Martna–Kurevere teede ristmik. Ümberehitamise eesmärk oli liiklusturvalisuse taseme tõstmine, liikumiskiiruste alandamine ristmikul, teekatte seisukorra parandamine ning jalakäijatele ja jalgratturitele parema ohutuse tagamine riigimaantee ületamisel ning liikumisel parklaalal. Tööd teostas Verston Ehitus OÜ ja tööde maksumus oli 65 tuhat eurot.

Säilitamiseks olemasolevaid kattega teid, teostas Eesti Teed AS korduspindamisi kattega teedel 20 teelõigul, kokku 71 km

Riigiteed

	Kokku (km)	Põhitee (km)	Tugitee (km)	Kõrvaltee (km)	Rambid, ühendusteel ja muud (km)
KOKKU	554,394	77,959	68,666	407,466	0,303
Tolmuvaba kattega	489,722	-	-	-	-
Kruusateed	64,672	-	-	-	-
Sillad ja viaduktid	31	6	8	17	-

Tabel 25. ▶
Lääne maakonna
riigiteed.

Kuijõe–Seljaküla maanteelõigul remonditud Piiri sild.
Fotod: Maanteeamet.

Ridase–Saastna 2019.

33.

Palivere–Keedika 2019.

Hara tee tolmuva kate 2019.

Noarootsi jäätee 2019.

ulatuses. Tööde käigus parandati väga ebatasaste lõikude taset (tasanduskihiks laotati ligi 3500 tonni asfaltbetooni) ning teelõikudel teostati pindamistöid. Tööde maksumuseks oli miljon eurot.

Kruusatee remonti teostati 2019. aastal maksumusega 192 342 eurot: 16 190 Rida-se–Saastna teel 4,4 km ulatuses. Remondi käigus uuendati kruuskatet ja vahetati välja kolm truupi.

16 161 eurot Palivere–Keedika teel 7,5 km ulatuses. Remondi käigus uuendati kruuskatet ja vahetati välja kolm truupi.

Kruusateede tolmuva kate ehitus 2019

Teostati tolmuva kate ehitus Hara külas riigiteele 161 260,777 km ulatuses. Töö teostati ühishankena Lääne-Nigula vallaga. Kogumaksumus oli 69 216 eurot, millest maanteeameti makstav osa oli 46 278 eurot ja omavalitsuse osa oli 22 938 eurot.

Jääteed 2019

Avatud oli ainult Haapsalu–Noarootsi jäätee. Noarootsi jäätee trass oli avatud liiklusele kolm päeva, 15. veebruarist 22. veebruarini. Kokku eksisteeris jäätee 13 päeva. Maksumuseks kujunes 20 785 eurot.

33. MAANTEEAMET

33.

Maanteeameti ennetustöö osakonna liiklusalane ennetustegevus 2019

Ennetustöö eesmärk on toetada liiklejat muutavas keskkonnas ja kujundada liiklejate liikluskäitumist teavitustöö ja liiklushariduse kaudu. Maanteeameti ülesanne on suurendada eri sihtgruppide liiklusteadmisi ja mõjustada liiklejate hoiakuid, mis omakorda aitab pikemas plaanis parendada liikluskultuuri ja vähendada liiklusõnnetusi ning aidata kaasa nullvisiooni eesmärkide täitumisele. Selleks on vajalik tegevuste süsteemsus ja järjepidevus – väärtused, hoiakud ja käitumine muutuvad tasapisi. Maanteeameti 20 aastat

ennetustegevust on oluliselt mõjutanud igapäevast liikluskäitumist ja -harjumusi: uueks normaalsuseks on saanud helkuri kandmine, turvavöö kinnitamine autos, laste turvavarustuse kasutamine autos, joobes juhtimine on taunitav. Tänapäeval räägime lisaks ennetustegevustele kaasa suures osas ka elukestvas liiklushariduses. Tähtsad märksõnad seejuures on koostöö erinevate osapoolte vahel, ühine vastutus noorele liiklejale eeskujuks olemise kaudu; hoolivuse ja teistega arvestamise väärtustamine liikluses; teadmised ja oskused ohutuks liiklemiseks; elukestev õpe jpm.

Liiklusõnnetused

	Liiklusõnnetused			Hukkunud			Vigastatud		
	2017	2018	2019	2017	2018	2019	2017	2018	2019
Läänemaa	15	26	25	2	0	1	20	36	35
Sh joobes juhtude osalusel	6	4	6	3	0	0	9	6	9

Tabel 26. ▶
Liiklusõnnetused
Läänemaal aastail
2017–2019.

Liiklusolümpia Läänemaa 2. klassidele. Foto: Maanteeamet.

33.

Õpetajakoolitus Vikerkaare lasteaias.

Kokku viidi liiklusohutuslaseid tegevusi läbi Lääne maakonnas 53 korral, milles kokku osales 2236 inimest. Lastele suunatud liiklusohutuslikke tegevusi korraldati 41 korral, kokku osales neis 1942 last ja noorukit.

70% Läänemaa koolidest liitus 2018/2019 õppeaastal projektiga „Tasuta jalgrattakoolitus 10aastastele lastele” ning liiklusohutuse praktikandid korraldasid KEATi koolitusi õpilastele. Lääne maakonnas on väga tegus koostöövõrgustik, üheskoos tehakse maakondlikke ohutuspäevi 5. klassi õpilastele, KEATi laagrit 6. klassi õpilastele, 8. klasside ohutuspäeva ja ÖÖ KEATi gümnaasistidele. Lisaks toimus maakondlik Liiklusolümpia 2. klassidele.

Korraldati ka noorte riskikäitumist ja ohutuid käitumismudeleid käsitlevaid koolitusi „Georg ja Kaspar” 9. klassidele ja „Selge Pilt?!” koolitusi gümnaasistidele ja kutsekooli noortele.

Õpetajakoolitusi viidi läbi kahel korral ja neis osales kokku 20 õpetajat.

Elanikkonnale suunatud koolitusi ja avalikke üritusi korraldati neljal korral ning neis osales kokku 67 täiskasvanut.

Eakate liikluskoolitusi korraldati kuuel korral, üks neist oli suunatud eakatele mootorsõidukijuhtidele ja viis koolitust eakatele kergliiklejatele, kokku osales neis 207 eakat.

**2019. aasta prioriteetsed teemad ja siht-
rühmad olid:**

- **Kiirus** – 25–40aastased mehed (kõigist rikkujatest olid 82% mehed + kõige enam piirkiiruse ületamisega rikkumisi oli meestel vanuses 22–45 ja naistel vanuses 27–45);
- **kainus** – 25–45aastased mehed (kõigist joobes juhtidest olid 92% mehed);
- **kõrvalised tegevused** – 18–45aastased mehed (kasutavad kõige sagedamini telefoni autoroolis);

33.

- **liiklusharidus** – 15–18aastased (noorte riskikäitumine ja juhtimisõiguse saamine) ning 7–13aastased (teadmiste ja hoiakute kujundamine);
- **sõidutee ületamine** – 7–15aastased (viimastel aastatel 10 000 elaniku kohta oli enim õnnetusi 7–15aastaste jalakäijatega ja enim sattuvad ülekäigurajal õnnetustesse 7–15 aastased jalgratturid);
- **väsimus** – viimase 12 kuu jooksul on väsimusseisundis sõidukit juhtinud 62% 25–34aastaseid ning üle 50% 15–24- ja 35–39aastaseid).

Liiklusohutuskampaaniad 2019:

- mobiilivaba päev 26.03.19;
- kiiruse kampaania „Võta aega, mitte elu“ 23.04.19–20.05.19;
- kahe rattalise järele teel (fookus jalgrattal) aprill/mai;
- joobes juhtimise vastane kampaania 10.06.19–07.07.19;
- kampaania „Sina oled ettenäitaja, et tema oleks ettevaataja“ 13.08.19–09.09.19 + markeerimisprojekt „Peatu, vaata, veendu!“;
- kõrvaliste tegevuste kampaania „Kui juhivad, siis juhi“ 16.09.19–13.10.19;
- väljakutsenädal sotsiaalmeedias.

34.

SULEV VARE,
Keskkonnaamet,
Lääne büroo juhataja:

34. KESKKONNAAMETI LÄÄNE REGIOON

Keskkonnaamet on valitsusasutus, mis tegutseb Keskkonnaministeeriumi valitsemisalas ning kelle ülesanne on viia ellu riigi keskkonkasutamise, looduskaitse ja kiirgusohutuse poliitikat ning osaleda kõikvõimalike keskkonnavalaste õigusaktide ja muude ametlike dokumentide väljatöötamises ning täiustamises.

Keskkonnaamet on alates 1.10.2016 jagatud kolmeks regiooniks: Põhja-, Lõuna- ja Lääne regiooniks. Lääne maakond kuulub Lääne regiooni tööpiirkonda (veel kuuluvad Lääne regiooni Rapla, Pärnu, Hiiu ja Saare maakond. Keskkonnaamet pakub avalikku teenust järgmistes valdkondades: vesi, välisõhk, keskkonnamõju hindamine, keskkonnavastutus, looduskaitse korraldamine. Lääne regioonis oli seisuga

01.01.2020 töötajaid 22. Läänemaal töötas neist 4, ülejäänud vastavalt Pärnus, Saaremaal, Hiiu- ja Raplas.

Samas Keskkonnaameti kahes Lääne regioonis asuvas kontoris töötas 2019. aastal kokku 19 töötajat. 10 Haapsalus ja 9 Penijõel. Lääne regiooni koosseisu kuulus neist vaid 4, ülejäänud 15 olid tsentraalse alluvusega.

Muud Keskkonnaameti pakutavad keskkonnavalased avalikud teenused (looduskaitse planeerimine, liigikaitse, poollooduslike koosluste hooldus, metsandus, jahindus, kalandus, keskkonnaharidus, jäätmemajandus, maavarad, kiirguskaitse, keskkonnatasud, keskkonna kompleksload) on korraldatud tsentraalselt, ehk üleriigiliselt.

34.1

Looduskaitse

NELE SALUVEER,
Keskkonnaameti
Lääne regiooni
juhtivspetsialist:

Lääne maakonna territooriumile jääb Matsalu rahvusparki põhjapoolne osa. Keskkonnaregistri 31.12.2019 seisuga jääb Lääne maakonda (sealhulgas merealale) terves ulatuses või osaliselt 13 hoiuala. Looduskaitsealasid on 6 ja maastikukaitsealasid on 5. Kaitsealuseid parke ja puistuid on 8. Üksikobjekte on kaitse all ligi 40. Lisaks kaitstakse ka erinevate kaitsealuste liikide püsielupaiku, mida on Läänemaal 82. Kõikide kaitsealuste liikide kaitseks ei moodustata siiski kaitse- ja hoiualasid ega püsielupaiku. Teatud juhtudel piisab liikide kaitseks isendi kaitsest, kus vastavalt looduskaitseseadusele ei tohi kaitsealuseid liike püüda, korjata või asjatult häirida ka väljaspool kaitsealasid. Kõik kaitset vajavad liigid on jagatud kolme kaitsekategooriasse (I–III). I kaitsekategooria liikide puhul kaitstakse kõiki vastava liigi teadaolevaid elupaiku või kasvukohti. Osale I kaitsekategooria liikidest lendorav, musttoonekurg, kaljukotkas, merikotkas, kala-kotkas, madukotkas, väike- ja suur-konna-kotkas kehtib looduskaitseseaduse kohaselt nii-öelda automaatne kaitse, mis hõlmab kehtima alates pesapuu leidmisest.

Kõikide kaitstavate loodusobjektide looduskasutustingimused (kaitsekord) on kinnitatud Vabariigi Valitsuse või keskkonnaministri vastava määruse ja looduskaitseadusega.

Eesti Looduse Infosüsteemi (EELIS) infolehe andmetel (loodus.keskkonnainfo.ee) oli kaitstava territooriumi pindala 31.12.2019 seisuga Lääne maakonna maismaa pindalast 28,8 % (analüüs on teostatud järgmiste looduskaitseaduse alusel kaitse alla võetud objektide põhjal: kaitsealad, hoiualad, püsielupaigad ja üksikobjektid (koos piiranguvööndiga)).

2019. aastal esitas Keskkonnaamet keskkonnaministrile menetluse algatamiseks Turvalepa looduskaitseala moodustamise ja kaitse-eeskirja väljatöötamise kavatsuse. Kaitseala on kavas moodustada praeguse Ehmja-Turvalepa hoiuala idaosas. Kavas on muuta Vormsi maastikukaitseala kaitse-eeskirja. Toimused arutelud ja keskkonnaministrile esitati algatamiseks väljatöötamise kavatsus. Keskkonnaminister algatas Matsalu rahvusparki kaitse-eeskirja muutmise, edasi on plaanis selle avalikustamine. Pooleli on ka Käntu-Kastja hoiuala baasil Käntu-Kastja looduskaitseala moodustamine ja uute üksikobjektide kaitse alla võtmine. 2019. aastal kinnitas Keskkonnaameti peadirektor Nõva Osmussaare hoiuala kaitsekorralduskava aastateks 2019–2028. Osmussaare maastikukaitseala uue ajavahemiku kaitsekorralduskava kinnitati 2018. aasta lõpus.

34.2

Välisõhu kaitse

LIIA KRUMM,
Keskkonnaameti
Lääne regiooni
välisõhuspetsialist:

34.3

Jäätme- majandus

REET SIILABERG,
Keskkonnaameti
jäätmebüroo
juhataja:

Õhusaasteluba annab ettevõttele õiguse väljutada saasteaineid paiksest heiteallikast välisõhku ning määrab selle õiguse realiseerimise tingimused. Õhusaasteloa annab Keskkonnaamet. Läänemaal oli seisuga 01.01.2020 ettevõtetele antud 24 õhusaasteluba. Neist kolmandik oli antud soojatootmiseks. Suuremateks soojatootjateks Läänemaal on AS Utilitas Eesti (Haapsalu katlamaja) ja Nevel Eesti OÜ (Uuemõisa, Taebla ja Palivere katlamaja). Soojatootmise ja müügiga tegelevad veel Noarootsi Soojus OÜ, AS Lääne-Nigula Varahaldus ja SW Energia OÜ. Kütusena kasutatakse põhiliselt hakkpuitu ja tükkturvas ning tugikütusena põlevkiviõli.

Puidu- ja mööblitööstustele on antud kuus õhusaasteluba. Suuremad neist on Haapsalu Uksetehase AS ja Helland Baltic OÜ.

Keskkonnaameti jäätmebüroo ülesanne on otsustada, kas anda või jätta andmata keskkonnakaitseluba jäätmete käitlemiseks. 2019. aastal andis Keskkonnaamet Läänemaal tegutsemiseks 7 jäätmeluba ja registreeris 9 jäätmekäitlejat. Kõige levinum jäätmekäitlusala tegevus Läänemaal on jäätmete taaskasutamine ja vedamine. Lisaks keskkonnalubade andmisele on jäätmebüroo roll nõustada kohalikke omavalitsusi jäätmehooldust puudutavates küsimustes. Kohalikud omavalitsused on kohustatud Keskkonnaametile esitama riigihanke alusdokumendid, jäätmehoolduseeskirjad ja jäätmekavad arvamuse avaldamiseks. Keskkonna-

Teiseks suuremaks tööstuspiirkonnaks Haapsalu kõrval on Taebla, kus asuvad plasttooteid tootev Cipax Eesti AS ja metallpindade viimistlemisega tegeleva Jauhe- maalaus OÜ tootmistsehh.

Kolmandikus õhusaasteluba omavates ettevõtetes tegeleti toiduainete töötlemisega (suuremad olid AS Rannarootsi Lihatööstus ja Aktsiaselts Linnamäe Lihatööstus), laevade remondiga (osaühing Morobell), sõidukite taasviimistlemisega (autoteenindused), asfaltbetooni tootmisega ja sooja tootmisega oma tarbeks. Tööstusettevõtetest on viimasel aastakümnel mitmed Lääne-maa ettevõtted nagu Cipax Eesti AS, AS Rannarootsi Lihatööstus ja aktsiaselts HEAL kütusena kasutusele võtnud veeldatud naftagaasi (LPG).

amet avaldas 2019. aastal arvamust näiteks Haapsalu linna korraldatud jäätmeveo riigihanke alusdokumentidele. Võib öelda, et Haapsalu linn on eeskujulik jäätmehoolduse arendaja, kuna korraldatud jäätmeveoga on hõlmatud lisaks segaolmejäätmetele ka paber ja kartong, biolagunevad köögi- ja sööklajäätmed, aia- ja haljastusjäätmed, suurjäätmed ja mitmed ohtlikud jäätmed. Läänemaal on 3 jäätmejaama, kuhu kohalikud elanikud saavad jäätmeid nii tasuta kui ka tasu eest üle anda. Haapsalu linna kodulehel on tasuta üle antavate jäätmeliikide nimekiri koos sortimisjuhiste ja väljatoodud.

SIHTASUTUS LÄÄNEMAA

34.4

Poollooduslike koosluste hooldamine

KAIE KATTAL,
Keskkonnaameti
Lääne regiooni
maahoolduse spetsialist:

2019. aastal tehti loodushoiutoetuste abil poollooduslike koosluste taastamiseks töid ligikaudu 396 hektaril ning rajati edaspidiseks loomade karjatamiseks ca 25 km tarasid. Taastamise käigus toimub niidu ettevalmistamine hooldamiseks (karjatamiseks või niitmiseks) – tavaliselt eemaldatakse võsa või hekseldatakse pilliroogu.

PRIA poollooduslike koosluste hooldamise toetuse saamiseks anti 2019. aastal kooskõlastus 153-le toetuse taotlusele, mille abil hooldati 9224,2 hektarit väärtuslikke heina- ja karjamaid.

Niitmise puhul on oluline hilisem niitmise algus, võimalikult madal niitmiskõrgus ja heina koristamine ning karjatamise puhul peab olema tulemus vähemalt 50% osas madalaks söödud rohustu ja ülejäänud osas valdavalt söödud rohustu.

RMK taastas poollooduslike kooslusi ligikaudu 74,5 hektaril, milles suurim oli Ehmja-Turvalepa hoiualal olev 62hektarine puisniit. Samuti tellis RMK kahe tee ja kaheksa ülepääsu projekteerimise, et tagada paremad juurdepääsud hooldatavatele poollooduslikele kooslustele.

34.5

Metsade majandamine

TÕNIS RUBER,
Keskkonnaameti
Lääne regiooni
metsahoiu spetsialist:

Läänemaal oli 2019. aastal metsa ca 114 000 hektarit. Seega oli metsaga kaetud 62,9% maakonnast. Statistilisel valikmeetodil on saadud Läänemaa metsade üldtagavaraks 22,05 miljonit tihumeetrit, mis moodustab Eestimaa metsade 480,2 miljoni tihumeetrisest üldtagavarast 4,6%. Keskmiselt on Läänemaa metsas ühe hektari tagavara 157 tihumeetrit. Läänemaa mets oli 2019. aastal keskeltläbi 60aastane ja peamiseks puuliikideks oli kask (36%), mänd (29%), kuusk (11%) ja hall lepp (9%).

2019. aastal Keskkonnaametile esitatud metsateatiste analüüsist järeldub, et Läänemaa metsades kavandatud raiemaht oli 517,5 tuhat tihumeetrit. Pindalaliselt hõl-

mas kavandatud raiutav ala 4295 hektarit, millest lageraiet kavandati 2184 hektaril ja harvendusraiet kavandati 1140 hektaril.

Läänemaa metsades oli kaitstavaid alasid ca 22 000 hektarit, millest range kaitsereežiimiga alasid, kus metsa üldse majandada ei tohi, oli ca 11 000 hektarit. Juurde on inventeeritud vääriselupaikasid, seda peamiselt riigimetsades. Samuti on lisandunud I kategooria kaitsealuste liikide elupaikasid (peamiselt merikotka ja väike-konnakotka pesituslad).

Mida rohkem on meil mõistlikult majandatud metsi, seda säästlikumalt oleme oma loodusvara kasutanud.

34.6

Keskkonna- mõjude hindamine ja planeerimis- tegevus

KADRI TAMM,
Keskkonnaameti Lääne
regiooni keskkonnakorral-
duse spetsialist:

Keskkonnaamet annab seaduses sätestatud juhtudel ja ulatuses seisukohti ning kooskõlastusi planeeringutele. Üldjuhul tuleb teha koostööd ja planeering ning keskkonnamõju strateegilise hindamise (KSH) aruanne (kui KSH on vajalik) kooskõlastada Keskkonnaametiga, kui planeeringualal asub kaitseala, hoiuala, püsielupaik, kaitstava looduse üksikobjekt või selle kaitsevöönd; planeeringualal asub ala, mille suhtes on Keskkonnaministeerium algatanud kaitseala, hoiuala, püsielupaiga või kaitstava looduse üksikobjekti kaitse alla võtmise menetluse; planeeringu elluviimisega võib kaasneda oluline keskkonnamõju ja planeeringule tehakse KSH (välja arvatud kui kooskõlastajaks on Keskkonnaministeerium). Lääne maakonna omavalitsused esitasid Keskkonnaametile 2019. aastal kooskõlastamiseks seitse planeeringut.

Keskkonnaamet otsustab kavandatava tegevuse keskkonnamõju hindamise (KMH) algatamise vajalikkuse üle või annab teistele otsustajatele oma seisukoha KMH või KSH algatamise vajalikkuse kohta. Keskkonnaamet juhib otsustajana KMH menetlust ning kontrollib KMH programmi ja aruande vastavust nõuetele või esitab teistele otsustajatele oma ettepanekud KMH/KSH programmide või väljatöötamise kavatsuste ja aruannete täiendamiseks. Keskkonnaamet algatas 2019. aastal KMH kahele tegevusele, mille asukoht on Lääne maakonnas: Laiküla III turbatootmisala maavara kaevandamise loa taotlusele ja Kaopalu III kruusakarjääri kaevandamisloa taotlusele.

34.7

Keskkonna- haridus

KADRI TAMM,
Keskkonnaameti Lääne
regiooni keskkonnakorral-
duse spetsialist:

KALLE KÖLLAMAA,
Keskkonnaameti
Lääne regiooni
keskkonnahariduse
spetsialist:

Keskkonnaameti keskkonnaharidusliku tegevuse eesmärk on tõsta kõigi Eesti elanike keskkonnateadlikkust siht- ja huvirühmadele suunatud mitmekesiste tegevuste kaudu, edendada formaalharidust toetavat keskkonnaharidust ja aidata kaasa kogu Eestit hõlmava kesk-

konnahariduskeskuste võrgustiku tekkimisele ja toimimisele.

Keskkonnaametis tegeleb keskkonnahariduse ja -teabealase tegevusega keskkonnahariduse osakond. Osakonnas töötas 2019. aastal 18 keskkonnahariduse spetsialisti (neist üks Läänemaal).

Õppeprogrammid

2019. aastal viis Keskkonnaamet Läänemaal läbi lasteaedadele ja üldhariduskoolidele 32 õppeprogrammi, kus oli kokku 460 osalejat. Teemad hõlmasid looduskaitset ja elurikkust, inimese ja looduse suhteid ning jäätmetekke vähendamist. Läbiviidud õppeprogrammideks olid: „Eestimaa ohtlik loodus?“,

„Aasta tegijad 2019“, „Igaühe loodushoid“ ja „Jäätmeprogramm“. Programmid olid koolidele ja lasteaedadele tasuta. Programmid viis läbi Läänemaa keskkonnahariduse spetsialist.

Üritused

Osakonna üks ülesanne on siht- ja huvirühmadele korraldada ja viia läbi keskkonna-

34.7

Keskkonna-
haridus

SIHTASUTUS LÄÄNEMAA

hariduse valdkonda edendavaid ja säästva arengu põhimõtteid tutvustavaid tegevusi. Korraldame seminare, infopäevi, kampaaniaid, koostame keskkonnateemalisi infomaterjale, valmistame ette kaitsealasid ja matkaradu tutvustavaid infotahvlite ning looduskeskuste ekspositsioonide materjale. Nendesse tegevustesse kaasatakse ka Keskkonnaameti teiste struktuuriüksuste töötajaid.

Läänemaal viidi 2019. aastal läbi kolm erinevat üritust (infopäevad, õppepäevad, matkad), millel oli kokku ca 200 osalejat. Nendeks üritusteks olid looduskaitsekuu matk 25. mail Puise-Kiideva matkarajal, Hiiu-Lääne ohutusala võistluspäev KEAT („Kaitse ennast ja aita teist“) 28. mail Uuemõisas ja keskkonnahariduse infopäev 20. septembril Haapsalus.

Rändnäitused ja õppevahendid

2019. aastal oli Läänemaal Viigi Koolis looduskaitseteemaline rändnäitus „Hoia, mida armastad“. Õppevahendit „Lotte looduse mäng“ laenutati laenutuslepingu alusel kahel korral Haapsalu Vikerraare Lasteaiale.

Õppevahendite ja rändnäituste laenutamisest sai 2019. aastal osa ca 150 õpilast ja lasteaiast.

Avastusrada

2019. aasta kevadel avati juba traditsiooniliselt üle Eesti mitmed keskkonnahariduslikud virtuaalrajad, ehk Avastusrajad (www.avastusrada.ee), mis on läbitavad nutiseadme abil. Läänemaal oli võimalik uut nutirada läbida Haapsalu vanalinnas. Rada läbides sai end proovile panna ja saada uusi teadmisi kodulinna loodus- ning kultuuriobjektide kohta.

35.

JAANUS MÜÜR,
Keskkonnainspektsiooni
Läänemaa büroo juhataja:

35. KESKKONNA- INSPEKTSIOONI LÄÄNEMAA BÜROO

Keskkonnainspektsioon on Keskkonnaministeeriumi valitsemisalas tegutsev valitsusasutus, mille põhiülesanne on teostada riiklikku järelevalvet ning kohaldada riiklikku sundi seaduses ettenähtud alustel ja ulatuses.

Keskkonnajärelevalve valdkondi on kokku ligi paarkümmend, menetletakse nii keskkonnavalaseid pisirikkumisi kui ka keskkonnakuritegusid. Eesti on üks vähesi Euroopa riike, kus riiklik keskkonnajärelevalve organ tegutseb sellises ulatuses.

Lisaks karistaja rollile ollakse ennetaja rollis, st püütakse järelevalvega rikkumisi ennetada või kui see ei õnnestu, siis avastada rikkumine võimalikult varajases staadiumis, et suuremaid kahjusid vältida.

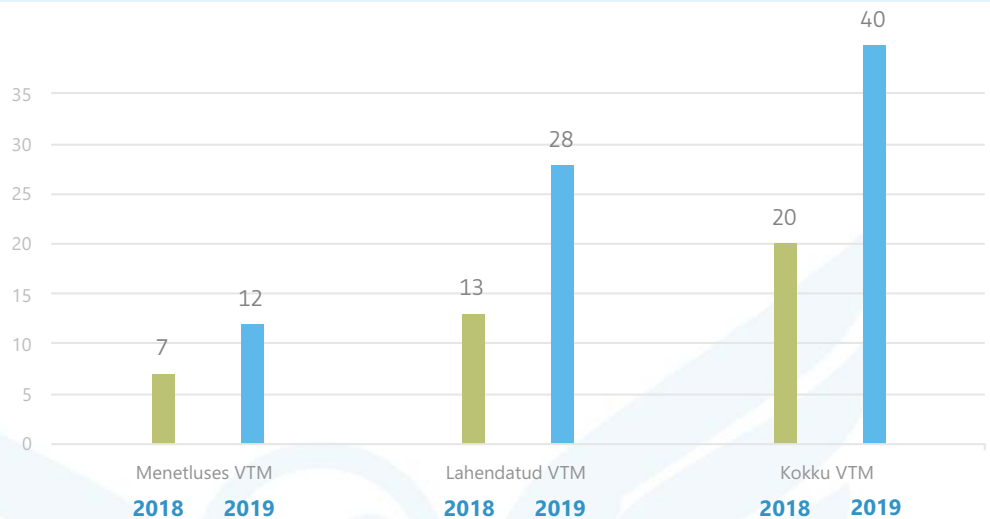
Läänemaa büroo isikkoosseisu suurus 2019. aastal oli 7+1 inimest, kellest üks oli lapsehoolduspuhkusel.

Inspektorid jagunevad eri valdkondade vahel (looduskaitse, kalakaitse ja keskkonnakaitse), kuid väikese büroo omapära

Joonis 19. ►
Väärteomenetlused
2018. ja 2019. aastal.

Väärteomenetlused

arvestades on Läänemaal suhteliselt universaalsed inspektorid, ehk oskavad ka teise valdkonna asju. Kokku oli 2019. aastal tööl kuus inspektorit. Iga valdkonna peal kaks.

2018. aastal oli väärteomenetlusi kokku 20 ja 31.08.2019 seisuga 40.

Haldusmenetlusi oli 2019. aastal tehtud 7 ja osal puhkudest on tehtud mitmeid ettekirjutusi, et saavutada soovitud olukord.

Romusõidukid.
Fotod: Jaanus Määr.

Prügi Pullapää metsas.

36.

TAAVI KAND,
Põllumajandusameti
Lääne regiooni
juhataja

36. PÕLLUMAJANDUSAMETI LÄÄNE REGIOON

Põllumajandusameti (PMA) peamine eesmärk on tasakaalus põllumajandus. Eesti maa – see on mets, põllumaa ja kogu elukeskkond. PMA jaoks on oluline, et Eestis oleks elav majandus, kaitstud puhas loodus ning aktiivne maaelu. Nad peavad tähtsaks, et koos saavad eksisteerida puhas loodus ja põllumajandus ning Eesti põldudel kasvav toit oleks puhas, ohutu ja vastaks kõigile nõuetele. Seega on ka PMA Haapsalu esinduse täpsemateks tegevusvaldkondadeks maaparanduse, seemne, taimekaitse, tuulekaera, taimeter-

vise ja mahepõllumajanduse valdkondades ette nähtud taotluste menetlemine, riikliku järelevalve teostamine, seirete ja monitööringute läbiviimine.

Läänemaa põllumajandust mõjutavad tugevasti valitsevad looduslikud olud – tegemist on valdavalt madala maaga, mille mullaviljakus ei ole väga kõrge, kuid see-eest on rohkesti rohumaid. See tähendab, et maa kasutus on Läänemaal valdavalt eksten-siivne.

36.1

Maaparandus Läänemaal

Veidi üle 30% Eesti maismaapinnast on kaetud maaparandussüsteemidega. Kuivendus- või niisutussüsteemid loovad eelduse põllu- või metsamaa paremaks majandamiseks. Nii nagu mujal Eestis, on ka Läänemaal geograafilist asendit, maapinna kõrgust ja mullastikku arvestades maaparandus möödapääsmatu. Ilma toimivate maaparandussüsteemideta oleks suur osa maast liigniiske ning selle kasutamine põllumajanduses seetõttu oluliselt raskendatud.

Sageli paikneb üks kuivendussüsteem mitme omaniku maal. Maaomanikud on kohustatud maaparandussüsteeme korras hoidma, sest ühe süsteemi osa ebapiisav toimimine põhjustab paratamatult probleeme ka teistel süsteemi osadel. Nii võivad sellega kaasneda ulatuslikud üleujutused, kus kahjustatakse paljude vara ja keskkonna-

seisundit. Maaparandussüsteemide ühiseesvoolude hooldamiseks on otstarbekas asutada maaparandusühistu, et seda tööd koos ühiselt teha.

Maaparandussüsteemide registri andmetel on Lääne maakonnas ja Pärnu maakonna Lääneranna valla endistel Lihula ja Hanila valla territooriumitel 31.12.2019. seisuga maaparandussüsteeme 64 635 hektaril, neist põllumajandusmaal 33 171 hektarit ja metsakuivendussüsteeme 31 464 hektarit. Riigi poolt korrashoitavate ühiseesvoolude hoiutöid tehakse PMA tellimusel Läänemaal igal aastal. 2019. aastal teostati umbrohu-tõrjet ligi kuue kilomeetri ulatuses.

Maaparandussüsteemide paiknemise ja ehitiste ning maaparandusühistu asutamise kohta saab vajaliku info PMA Haapsalu esindusest.

36.2

Mahe- põllu- majandus

Tulenevalt oma looduslikest eeldustest on Läänemaa üks suurema mahepõllumajandusliku pinnaga maakondi Eestis. Mahepõllumajandus on tootmisviis, millega pööratakse suurt tähelepanu keskkonnanahoiule ja ökoloogilisele tasakaalule. Taime- ja loomakasvatuses, töötlemisel, toitlustamisel ja turustamisel kehtivad mahepõllumajanduses ranged

reeglid, mille üle teevad ametiasutused järelevalvet. Mahetöötlemisel kasutatakse mahepõllumajandusest pärit toorainet ja toid säilitatakse võimalikult naturaalsena. Mahepõllumajandustootjaid oli 2019. aasta seisuga Läänemaal 92, neist nii taime- kui loomakasvatusega tegelesid 57 ettevõtet. Mahepõllumajanduslikku maad oli kokku 13 354 hektarit.

36.3

Taimsete toodete eksport ja import

Kuigi PMA tegeleb valdavalt Eesti põldudel toimuva seiramise ja kontrollimisega, siis lisaks panustab PMA otseselt ka Eesti ekspordinumbrate kasvu, väljastades näiteks taimsete toodete eksportimisel väljastatavad fütosanitaarsertifikaate. Need on dokumendid, millega PMA kinnitab, et eksporditav taim või taimne saadus vastab sihtriigi taimetervisenõuetele. Teisisõnu, et Eesti toodet on ohutu sihtriiki tarnida. Ilma PMA kinnitusest selliseid tooteid eksportida ei saa. Fütosanitaarsertifikaatide alusel eksporditi Läänemaal 2018. aastal enam kui 850 saadetist turvast kümnetesse riikidesse üle maailma.

Taimede või nende osade välisriikidest Eestisse toomisel peab olema äärmiselt ettevaatlik. Reisilt kaasa toodud taimel või seemnel võib olla haigustekitaja või kahjur, mis jääb esmapilgul märkamatuks. Esimesed kahjustused võivad ilmneda mõne aja möödumisel. Uute taimkahjurite ja haiguste sissetoomine võib ohustada nii Eesti loodust kui ka majandust. Kahjustaja võib levida koduaia loodusesse ja tekitada sellega olulist majanduslikku kahju. PMA soovib reisilt mitte kaasa tuua taimi, seemneid, lilli, puu- ja köögivilju, sest nendes võivad peituda ohtlikud taimehaigused ja kahjurid.

36.4

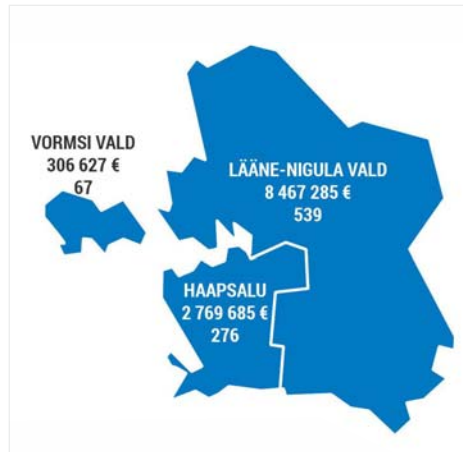
Taimekaitse, põllumehed ja väikeaia- pidajad

Keskkonnasõbralikkuse eesmärgil ja uute teadusuuringute valguses on kogu Euroopas üha enam oluliseks saanud säästva taimekaitse põhimõtete rakendamise vajalikkus põllumajanduses, sealhulgas integreeritud taimekaitse, mis aitab piirata kahjustajate levikut. Vaatlus, ennetamine, sekkumine ja analüüs peavad käima käsikäes ning keemiliste taimekaitsevahendite kasutamine peaks olema kahjustajate tõrje valikul viimasel kohal. Integreeritud taimekaitse põhimõtted keskenduvad peamiselt taimekahjustajate levikut enne-

tavatele abinõudele, näiteks sobiv viljelusmeetod, haiguskindlamad sordid, sertifitseeritud seeme, külvikord, viljavaheldus, tasakaalustatud väetamine, muldade lupjamine, kasulike organismide soodustamine põllul, masinate ja seadmete regulaarne puhastamine. Eelistama peab mehaanilist umbrohutõrjet (niitmine, rohimine), samuti bioloogilisi ja teisi kemikaalivabu taimekaitsevahendeid. Keemiliste taimekaitsevahendite puhul kehtib üldine reegel – kasutada nii palju kui vajalik ja nii vähe kui võimalik.

Joonis 21. ►

Läänemaale makstud PRIA
toetused ja makseid saanud
kliientide arv haldusüksuste
lõikes 2019. aastal.

riigieelarvest lisanduvad üleminekutoetu-
sed – kokku üle 159,5 miljoni euro. Sama
sihtgrupp sai ka üle 57 miljoni euro maaelu
arengukava hektari- ja loomapõhiseid toe-
tusi. Toetuste abil hooldatakse ja haritakse

Eestis ligi miljonit hektarit põlde ja pool-
looduslikke kooslusi.

Kokku on PRIAs 329 töötajat, kellest sada-
kond töötab 15. maakondlikus büroos ning
ülejäanud Tartu keskuses. Läänemaa maa-
kondlikus teenindusbüroos oli 2019. aastal
tööl viis peainspektorit. Läänemaa teenin-
dusbüroos Haapsalus võetakse vastu toe-
tustaotlusi ja registridokumente, vajadusel
saavad kliendid töötajate abiga kasutada
kliendarvutit e-PRIAs toimingute tegemi-
seks. Maakondlike büroode teenistujad
jagavad toetustega seotud infot, osalevad
toetuste taotluste menetlemisel, kontrol-
lides taotlus- ja kuludokumente ning pea-
inspektorid viivad läbi kõiki kohapealseid
kontrolle.

PRIA toetused

Fondid / Toetuse grupid	Makstud summa (€)
Euroopa Merendus- ja Kalandusfond 2014–2020	475 159
EMKF 1.15 Püügivahendi parendamise toetus	14 961
EMKF 3.2 Kalanduspiirkonna kohaliku arengustrateegia rakendamine (algatusrühma toetus)	47 242
EMKF 3.3 Kalanduspiirkonna kohaliku arengustrateegia rakendamine (projektitoetus)	306 909
EMKF 3.4 Algatusrühma koostöötegevused	55 545
EMKF 4.2 Kalapüügitoote ladustamisabi	50 502
Koolitoetused	37 026
Eesti maaelu arengukava 2014–2020	5 165 900
Investeeringud põllumajandusettevõtte tulemuslikkuse parandamiseks	817 976
Investeeringud põllumajandustoodete töötlemiseks ja turustamiseks	179 611
Põllu- ja metsamajanduse taristu arendamine ja hoid	450 636
Loodusõnnetuses ja katastroofides kahjustunud põllumajandusliku tootmise potentsiaali taastamine ning asjakohaste ennetusmeetmete kasutuselevõtmine	12 400
Noorte põllumajandustootjate tegevuse alustamine	190 000
Väikeste põllumajandusettevõtete arendamine	41 250
Investeeringud majandustegevuse mitmekesistamiseks maapiirkonnas	309 200
Investeeringud metsaala arengusse ja metsade elujõulisuse parandamiseks	11 883
Tootjarühmade ja -organisatsioonide loomine	10 357
Keskkonnasõbraliku majandamise toetus	550 838
Piirkondlik mullakaitse toetus	26 797
Kohalikku sorti taimede kasvatamise toetus	484
Ohustatud tõugu looma pidamise toetus	18 175
Poolloodusliku koosluse hooldamise toetus	673 182

Tabel 27. ►

PRIA makstud toetuste
jagunemine fondide ja
meetmete lõikes Läänemaal
2019. aastal.

Mahepõllumajanduse toetus	881 108
Natura 2000 toetus põllumajandusmaale	31 250
Natura 2000 toetus erametsamaale	246 537
Loomade heaolu toetus	134 320
Toetus LEADERi kohalikule arengule	579 895
Otsetoetused	5 842 546
Ammlehma kasvatamise üleminekutoetus	95 351
Kliimat ja keskkonda säästvate põllumajandustavade toetus	1 640 180
Noorte põllumajandustootjate toetus	47 938
Piima üleminekutoetus	119 375
Põllumajanduskultuuri üleminekutoetus	118 451
Ute kasvatamise üleminekutoetus	18 519
Ute üleminekutoetus	1 096
Vabatahtlik tootmiskohustusega seotud toetus	144 553
Veise üleminekutoetus	82 895
Väikepõllumajandustootjate kava	22 897
Ühtne pindalatoetus	3 551 294
Riiklik toetus	22 966
Kalandustoodete tootja koolitustoetus	3 057
Mesilaspere toetus	19 909
MAKSTUD SUMMA KOKKU (EURODES)	11 543 597

NEEME SUUR,
Rahandusministeeriumi
regionaalhaldusosakonna
(REHO)Lääne talituse
juhataja:

38. RAHANDUSMINISTEERIUMI REGIONAALHALDUS- OSAKONNA LÄÄNEMAA TALITUS

Alates 2018. aasta esimesest jaanuarist loodi rahandusministeeriumi regionaalhaldusosakonna (REHO) juurde maakondlikud talitused. Läänemaa talituse juhataja on Neeme Suur, talitus tegutseb endises maavalitsuse majas, Lahe 8 büroohoones. Talituses oli 2019. aastal kolm töötajat – talituse juhataja Neeme Suur, omavalitsusnõunik Kristel Jupits ja regionaalse planeerimise nõunik Grete Kindel. Käesoleva kogumiku ilmumise hetkeks on regionaalse planeerimise nõuniku ametikoht liikunud Läänemaalt Harjumaale ja Haapsalusse on jäänud kaks töö-

kohta. Talitust ja Läänemaad teenindas 2019. aastal planeerimisvaldkonnas planeerimise vanemspetsilist Urve Pill, kelle töökoht paikneb Hiiumaal, Kärddlas, Hiiumaa talituse juures.

REHO maakondlike talituste ülesanded jagunevad põhiliselt nelja tegevusalasse:

1. Planeeringutealane tegevus. Talitused hoiavad maakonnaplaneeringuid, teostavad riiklikku järelevalvet kohaliku omavalitsuste planeerimistegevuse üle ja teostavad suuri riiklikke planeeringuid ja eriplaneeringuid, juhul kui need maakonna territoori-

Riigiasutuste ja omavalitsuste infopäev. Võrumaa kogemusi tormile reageerimisel tutvustab Võru talituse juhataja Toomas Piirmann. Foto: Neeme Suur.

riumi puudutavad. Samuti nõustatakse omavalitsuste üldplaneeringute koostamisel ja üldisemalt ruumilise planeerimise küsimustes.

2. Omavalitsuste nõustamine õiguslikes ja kohaliku omavalitsuse korraldust puudutavates küsimustes. Sihtotstarbeliste rahaliste vahendite kasutamise kontrollimine.

3. Kohalike riigiasutuste koostöö korraldamine. Selle hulka käib ka riigi teenuste kättesaadavuse seiramine maakonnas, riigimaja loomisele kaasaaitamine ning maakondlike koostöövõrgustike tegevustes osalemine, koostöövõrgustike seiramine ja toetamine.

4. Riigihaldusministri valdkonna tegevuste toetamine maakonnas, sealhulgas seisukohtade kujundamine maakonda puudutavate eelnõude osas, sealhulgas regionaaltasandi planeeringuid arvestades, vajalike uuringute ja analüüside algatamine, infopäevade korraldamine jms.

REHO Läänemaa talituse tegevused 2019. aastal on kujunenud tulenevalt ülesanne-

test. Korraldati riigiasutuste nõupidamisi, korraldati riigiasutuste ja omavalitsuste ühiseid infopäevi, anti seisukohti eelnõudele, korraldati vallasekretäride ja omavalitsuste planeerijate infopäevi, vaadati läbi üldplaneeringuid muutvaid detailplaneeringuid, planeeriti ja korraldati riigihaldusministri visiiti (mis küll toimus 2020. aasta alguses), anti arvamusi eelnõudele ja palju muud.

Maakondlike talituste tööst ühe osa moodustas maavalitsuste likvideerimise järgsete protsesside sujuva ülemineku tagamine. Ehk siis – talituse ülesanne oli tagada, et ükski maakonnas vajalik toiming, mida seni tegi maavalitsus, tegemata ei jääks. Läänemaal on SA Läänemaa võtnud üle mitmed senised maavalitsuse toimingud ja koostöögruppide kooshoidmise. Kuna maakonnas on asjad paika saanud, siis see tööloik hakkas talituse töös väiksemaks jääma. Aina rohkem aga tõusis esile riigiteenuste kättesaadavuse teema. Nii saigi 2019. aasta teises poolaastas tegeletud riigiteenuse ja -töökohtade maakondliku seire meetodika väljatöötamisega. See on vajalik ja põnev tööloik, mis peadib 2020. aastal regulaarse seire käivitamisega.

39.

ANU KIKAS,
SA Läänemaa juhataja:

39. SIHTASUTUS LÄÄNEMAA

2019. aasta kulges Sihtasutuse Läänemaa jaoks kergemalt kui aasta varem, sest 2019. aastaks oli organisatsioon Lääne maakonnas suutnud selgeks teha, mis ülesanded haldusreformi järgselt üle tulid ning asunud neid täitma. Muidugi, Sihtasutus Läänemaa ei võtnud ainult ülesandeid üle, vaid organiseeris ka ise maakonna arenguks vajalike tegevuste ellu viimist.

Sihtasutus on võtnud eesmärgi vedada projekti, et Läänemaa raudteeühendus taastatakse, kandnud hoolt, et tublid inimesed saaksid maakonnas tunnustatud, vajalikud

komisjonid püstitatud eesmärkide jaoks toimiksid, tegelenud maakonna arengustrateegia seire ja täiendamisega ning olnud arvestatav koostööpartner kõigi Läänemaa kohalike omavalituste jaoks.

Sihtasutus Läänemaa nõukogu koosneb neljateistkümnest liikmest, millest kuus liiget on Haapsalu linnast, kuus liiget Lääne-Nigula vallast ning kaks liiget Vormsi vallast. Nõukogu esimees on 2018. aasta märtsist Urmas Sukles ning juhatuse liige (tegevjuht) Anu Kikas.

40.

REIMO REIMER,
Nooremseersant,
Lihula üksikkompanii pealik:

40. KAITSELIIDU LÄÄNE MALEV

Kaitseliidu Lääne malev koosneb neljast malevkonnast, kus on liikmeid kokku ligi tuhatkond. Suurim on Haapsalu malevkond, seejärel üsna võrdväärselt Risti ja Hiiumaa. Kuigi Lihula kuulub nüüdsest Pärnu maakonna alla, on Lihula üksikkompanii ikkagi ühes Lääne malevaga. Liikmeskond moodustub samuti neljast kihist: tegevliikmed, keda on valdav enamus; seejärel toetajaliikmed, noorliikmed ja auliikmed. Kõige tugevamalt esindatud vanusegrupp on 31–50. Õppustest ja erinevatest üritustest osavõtt jäi 2019. aastal umbes 35% ligi. Lisaks eeltoodule toimetavad Lääne malevaga koos Naiskodukaitse, Kodutütred ja Noored Kotkad. Naiskodukaitse Lääne ringkonnas on jaoskondi viis ja liikmeid kokku ligi 200. Noorte organisatsioonis on kodutütred ja noorkotkaid võrdsest kokku ligi 400.

2019. aastal toimus Lääne malevas üle 30 väljaõppe ürituse ja üks suurõppus. Väljaõppe ürituste teemad olid jalaväetaktika, erialarelvade õpe, meditsiiniõpe ja pioneeriõpe. Suurõppuse „Orkaan” põhiteema oli kompanii viivitus ja maa-ala kaitse. Toimus ka kaks lahinglaskmist, mille käigus said üksused harjutada erialarelvade laskmist ja jalaväe üksuste koostööd erialarühmadega. Osalus üritustel oli keskmine ning osalenud inimeste hulgaga sai kõik eesmärgid täidetud, mida näitas ka suurõppus „Orkaan”. Lisaks toimusid ka traditsioonilised patrullvõistlused, kus osalesid üksused nii Eestist kui ka välismaalt. Võib öelda, et aasta 2019 oli Lääne malevale väljaõppe poolest edukas.

Väikese kompanii suur aasta

2019. aasta algas Lihula üksikkompaniile

40.

Võidupüha pidulik rivistus. Foto: Kristina Kukk.

tavapäraselt. Aasta esimesel laupäeval toimus Lihula mõisa suures saalis üksikkompanii 94. aastapäeva tähistamiseks aktus, millele järgnes ühine pidulik õhtusöök Lihula üksikkompanii kodus. Aastapäeva kõnes esitas Lihula üksikkompanii pealik üksikkompaniile väljakutse – kasvada liikmeskonnalt viie aastaga piisavalt suureks, et Lihula üksikkompanii asemel toimetaks oma vastusalal Lihula malevkond.

Suured väljakutsed toovad kaasa ka suuri tegevusi ja 2019. aastale tagasi vaadates võib tunnistada, et palju on selle aasta jooksul korda saadetud ja palju on ka veel ees.

2019. aastal toimus Lihula üksikkompanii vastutusalas kokku 29 üritust, mida üksikkompanii korraldas või mille korraldusele ta kaasa aitas. Suurima osalusega või olulisemaks üritusteks olid jaanuaris toimunud Lihula üksikkompanii aastapäeva tähistamine ja kuu teises pooles üksikkompanii sõjalise väljaõppe õppepäev. Veebruaris koguneti Eesti Vabariigi aastapäeva tähistamiseks, märtsis toimus järjekordne sõjalise väljaõppe õppepäev ja üksikkompanii üldkoosolek. Aprillis käidi ühiselt Vatla linnamäel talgutöid tegemas. Mais oli juba kol-

mas kord 2019. aastal võimalus osaleda üksikkompanii liikmetel kodukandis läbi viidaval sõjalise väljaõppe õppepäeval. Juunis toimus Võidupüha tähistamine piduliku jalutuskäiguga läbi Lihula ja rivistusega Lihula Vabadussõja mälestussamba juures. Juulis toetati Põrgupõhja võistluse läbiviimist ja kuu lõpus võis üksikkompaniid näha Lihula kohvikutepäeval. Augustikuu võeti veidi rahulikumalt, osaleti väiksematel üritustel ja tegeleti patrullvõistluse „Sügistorm“ ettevalmistamisega. Septembris koguneti lasketiiru, et lihvida ühiselt laskeoskusi ning lõpetati kuu patrullvõistluse „Sügistorm“ läbiviimisega. Oktoobris võõrustati kogu Kaitseliidu Lääne maleva peret, kui Lihula kultuurimajas toimus Lääne maleva aastapäeva tähistamine. Novembris toimus viimane üksikkompanii sõjalise väljaõppe õppepäev 2019. aastal. November lõppes ja detsember algas „Orkaaniga“, mis seekord möllas üksikkompanii õuel. Aasta lõppes Lihula üksikkompaniile jõulude eel üksikkompanii sisese laskevõistlusega.

Lisaks eelpool kirjeldatud Lihula üksikkompanii korraldatud üritustele on üksikkompanii liikmed aktiivselt osalenud ka koduüksusest väljas toimunud väljaõpetel.

40.

Lihula üksikkompanii juhtimise poole pealt ollakse samuti rahul aasta alguses püstitatud eesmärkide saavutamisega. Korrastati täielikult liikmeskonna andmebaas, saadi kontakt kõikide üksikkompanii liikmetega. Arendati koostööd Naiskodukaitse Lõuna-Läänemaa jaoskonnaga ning Lihula üksikkompanii vastutusosal toimetavate noorkotkaste ja kodutütarde rühmadega. Hinnatakse ka häid suhteid naabritega – Pärnumaa maleva Soontagana malevkond on vastu võtnud nende kutsed ja osalenud Vöidupüha tähistamisel Lihulas ning abistanud patrullvõistluse „Sügistorm“ läbi viimisel. Tihedalt tehakse koostööd Lääne maleva Haapsalu, Hiiumaa ja Risti malevkondadega.

Kõik see toimetamine on aidanud Lihula üksikkompanii sees asjad korras hoida ning sisemist sära ja rahulolu ka väljapoole näidata. Parim tunnustus selleks oli aktiivsete Lihula üksikkompanii liikmete rahulolu, passiivsete liikmete aktiveerumine ning uute liikmete liitumine ja nende soov jagada üksikkompaniiga ühiseid eesmärgi.

Tööd on tehtud 2019. aastal palju ja eesoleval aastal ootab veel rohkem tööd ees, sest taganemiseks võimalust ei ole – järgi on jäänud neli aastat, et üksikkompaniist malevkond saaks.

41.

KALLI PETS,
Muinsuskaitseameti
Läänemaa nõunik:

41. MUINSUSKAITSEAMETI HIIU-LÄÄNE-PÄRNU-SAARE REGIOON

Uutes piirides Läänemaale on alles jäänud kahe valla jagu vähem mälestisi, ometi on pea kõik mälestiste liigid (ehitis-, ajaloo-, kunsti-, arheoloogiamälestised) ikkagi esindatud ja loodetavasti kõigi omanike ning riigi koostöös säilitatud tulevastele inimpõlvadele. See ju kultuuripärandi kaitse, selleks seatud reeglite ning kokkulepete ja Muinsuskaitseameti eesmärkongi.

Kõige nähtavamad ja kulu- ning hooldusmahukamalt hoitavad on kindlasti ehitismälestised, mida on kokku 155. Nende kirikute, pastoraatide, mõisahoonete, tuletornide, koolimajade, sildade ja raudteemajade hulgas on nii päris heas seisukorras olevaid, kui avariilisi, hästi hooldatuid kui hoopis omanikuta ehitisi. Vanemad ja väärtuslikumad ehitised on Haapsalu piiskopi-

linnus ja 12 kirikut, mille juurde kuuluvad kirikuaiad, mõnel pool ka kabelid ning kirikuaedade piirdemüürid. Kui EELK-le kuuluvad kirikud on päris heas korras, siis õigeusu kirikutest on kaks väga õnnetus seisukorras – Väike-Lähtu ja Vormsi. Vastandina kahele viimati nimetatule on aga Haapsalu Vanal kalmistul ja Promenaadi veeres olevad õigeusu kirikud väga heaperemehelikult hoitud. Pastoraadihooneid on säilinud Lääne-Nigulas, kus ka kogudus aktiivselt oma vara kasutab, aga ka Noarootsis ja Kullamaal püütakse otsida hoonele funktsiooni ja remondivõimalusi.

Kindlasti ei saa märkimata jätta 2019. aasta suursündmust – Haapsalu piiskopilinnuse restaureerimistööde lõpetamist ja linnuse külastajatele taasavamist.

Kullamaa kiriku risti ja kuuli allatoomine. Fotod: Kalli Pets.

Aknakoolitus 25.05.2019.

Kullamaa kiriku torni rist on maha võetud.

Mõisahooned on esindatud 15 asukohas – mõned vaid peahoone, mõned aga ka abihoonete ja pargi näol. Uhkematest võiks nimetada Suure-Lähtrut, Koluveret, Pürksit, Keshveret. Mõnel pool on alles küll vaid varemed (näiteks Väike-Rõude või ka Vormsi Suuremõisa valdav enamus kunagistest uhkest kompleksist).

Muret tekitavad kaitse all olevad sillad, neist kolm on üsna halvas, üks lausa varisemisohhtlikus seisukorras. Väga kiiret ja samas töömahukat sekkumist ootab ka ainus mälestiseks olev kõrtsihoone.

Aknakoolitus 25.05.2019.

Üsna suure osa kultuuripärandi koguarvust moodustavad arheoloogiamälestised. Läänemaal on nendega hõredamalt kaetud vaid Nõva ja Noarootsi kant ning Vormsi saarelt pole ühtki kaitse all. Arheoloogia-mälestiste gruppi kuuluvad muistsed asulakohad, matusepaigad, majandustegevusega seotud kohad (rauasulatuskohad, muistsed põllud), linnused ja kultusekivid, ning pärimustega seotud allikad. Vahest kõige äratuntavamad looduses ongi loetelu viimased, aga ka kivilalmed ja linnused hakkavad maastikul silma. Sajanditevanuseid asulakohti seevastu saab tuvastada vaid väga kogenud silm ja sedagi arheoloogiliste uuringute käigus.

Ajaloomälestiste (56) hulka kuuluvad kalmistud, Vabadussõja mälestussambad, mitmesugused isikute või sündmustega seotud hooned või paigad.

Kunstimälestiste põhiosa moodustab kõikvõimalik kirikuvara, alates altaritest, lõpetades küünlalühtrite ja tukukottidega. Kokku on seda liiki mälestisi kogunisti 456.

Lisaks eelnenud loetelule on Läänemaal ka üks muinsuskaitseala – Haapsalu vanalinn. Muinsuskaitsealal kehtivad ehitustegevusele ning majade remontimisele ja hooldamisele omad reeglid, mis on sätestatud vastavas põhimääruses.

Aknakoolitusel osalejad.

Praegu pole Läänemaal riikliku kaitse alla võetud militaarobjekte, samuti tehnika- ja tööstuspärandit. See ei tähenda, et sedasorti rajatisi ei leiduks, lihtsalt pole veel piisavalt põhjalikult uuritud ja kaitseettepanekuid tehtud.

Esmast infot mälestiste ja laiemalt kultuuriväärtuslike ehitiste, matmispaikade, muististe ja pärimuspaikade kohta ning samuti fotomaterjali ja asukohaplaane saab igaüks vaadata kultuurimälestiste registrist

<https://register.muinas.ee/public.php>.

Sügavama huvi korral võib alati pöörduda muinsuskaitseameti nõunike või siis muinsuskaitseameti arhiivi poole. Muinsuskaitseameti tegevuse, kultuuripärandi, selle hooldamise ja säilitamise, toetuste, koostööprojektide, sündmuste jms kohta leiab infot muinsuskaitseameti kodulehelt

<https://www.muinsuskaitseamet.ee/>. Muu hulgas leiab sealt praktilisi nõuandeid mälestiste hooldamiseks ja ka näidislahendusi ehitiste remontimiseks.

Muinsuskaitseamet on korraldanud ka populaarseid koolitusi ja teabepäevi. Aprillis oli teabepäev maja soojustamisest, mai kuus toimus kahepäevane akendele pühendatud üleriigiline üritus „Vaata vana akent“, mis kujunes ka Läänemaal asjalikuks ning teooriat ja praktilisi käeharjutusi siduvaks ettevõtmiseks. Sügisel tuldi kokku kuulama loengut vana maja iga-aastasest hooldus-

Noarootsi kiriku katuse tõrvamine 01.11.2019.

ringist. Sedasorti koolitustega kindlasti jätkatakse.

2019. aasta märksõnaks kultuuripärandi kaitse vallas oli kindlasti uue muinsuskaitseaduse vastuvõtt ja kehtima hakkamine. Seoses sellega tegi muinsuskaitseamet tõhusat selgitustööd, sõites läbi kõik maakonnad, kus kohtudes kohalike omavalitsustega, projekteerijate, ehitajate ja asjajuhilistega uut seadust ja sellega kaasnevaid määrusi lähemalt tutvustati ja lahti seletati.

Tavaliselt ületab uudistekünnise ka iga-aastane mälestiste korrastamiseks ja hooldamiseks riigieelarvest eraldatavate toetuste jagamine. 2019. aastal jõudis Läänemaale ca 32 300 eurot, kogu Eesti toetuste summa oli ca 616 000 eurot. Lisaks jagus toetusi kunstimälestiste (Ridala kiriku võidukaaregrupp ja Nõva kiriku vitraažaknad) restaureerimiseks (kokku 5830, ehk pea viiendik kogu eraldatud rahast) ja aidata sai ka Martna ning Kullamaa kalmistutel ohtlike puude mahavõtmist ning Haapsalu vanal kalmistul hauatähiste restaureerimist.

42.

KÜLLIKE VALK,
Martna ja Ridala koguduste
õpetaja, EELK Lääne praost-
konna abipraosti kohusetäitja:

42. LÄÄNEMAA KIRIKUD JA KOGUDUSED

EELK Lääne praostkonda kuulub 16 kogudust. 8 kogudust (Haapsalu, Kullamaa, Lääne-Nigula, Martna, Noarootsi, Nõva, Piirsalu, Ridala ja Vormsi) asuvad Lääne maakonnas Haapsalu linna, Lääne-Nigula valla ja Vormsi valla territooriumil. 6 kogudust (Hanila, Karuse, Kirbla, Lihula, Mikhli ja Varbla) asuvad Pärnu maakonnas Lääneranna vallas. Üks kogudus, Märjamaa, asub Rapla maakonnas Märjamaa vallas.

2019. aasta 28. märtsil valis praostkonna sinod uueks praostiks Lihula ja Karuse koguduste õpetaja **Kaido Saaki** ning abipraosti kohusetäitjaks valiti Ridala ja Martna koguduste õpetaja **Küllike Valk**.

EELK Lääne praostkonna kogudusi oli teenimas kokku 14 vaimulikku, neist üks piiskop, kaheksa õpetajat, kolm vikaarõpetajat ja kaks diakonit:

- **Tiit Salumäe**, piiskop, Haapsalu koguduse õpetaja;
- **Kristo Hüdsi**, preester, Haapsalu koguduse abiõpetaja;
- **Peeter Krall**, preester, Nõva ja Piirsalu koguduste õpetaja;
- **Ants Rajando**, preester, Vormsi koguduse õpetaja;
- **Leevi Reinaru**, preester, Lääne-Nigula ja Noarootsi koguduste õpetaja, praost kuni 28.03.2019;
- **Kaido Saak**, preester, Lihula ja Karuse koguduste õpetaja, praost alates 28.03.2019;
- **Lembit Tammsalu**, preester, Hanila, Kullamaa, Mikhli ja Varbla koguduste õpetaja, abipraost kuni 28.03.2019;
- **Illimar Toomet**, preester, Märjamaa ja Kirbla koguduste õpetaja;

- **Küllike Valk**, preester, Martna ja Ridala koguduste õpetaja, abipraost kuni alates 28.03.2019;
- **Kristel Engmann**, preester, EELK vikaarõpetaja;
- **Aarne Lätte**, preester, praostkonna vikaarõpetaja;
- **Arvo Orav**, preester, praostkonna vikaarõpetaja;
- **Meelis Malk**, diakon, Karuse, Lihula ja Mikhli koguduste diakon;
- **Lev Lekarkin**, diakon, Lääne-Nigula ja Noarootsi koguduste diakon.

Praostkonna koguduste liikmeannetajate arv oli 2019. aastal 1170, see on 2018. aastaga kahanenud 12 liikme võrra. 2019. aastal toimusid koguduses järgmised ametitalitused: ristimisi 61, konfirmeeriti 37, laulatati 10 paari, maeti 96 inimest. Abielu registreerimise õigus oli praostkonnas kahel vaimulikul: piiskop Tiit Salumäel ja õpetaja Küllike Valgul.

Kogudused on olnud kohalikele omavalitsustele aktiivsed koostööpartnerid. Jätakuvalt olid väga tegusad ja konstruktiivsed kohtumised SA Läänemaa, Haapsalu linna, Lääne-Nigula valla ja praostkonna vaimulikega – Läänemaa koostöökogu koosseisus. Tõhusad olid kohtumised ka Lääne-Nigula valla territooriumil asuvate koguduste õpetajate ja valla ametnikega. Sisukad olid kohtumised Lääneranna valla ja vaimulike vahel. Vormsi koguduse ja valla koostöö on traditsiooniline ja igapäevane. 2019. aasta sügisel tutvustas praost koguduste valdustes olevaid pühakodasid ja kogudusemaju SA Läänemaa juhatajale Anu Kikasele ning Läänerannavalla vallavanemale Mikk Pikk-metsale. 2019. aastal tunnustas

42.

SA Läänemaa EELK Martna Püha Martini kogudust Läänemaa parima kodanikuühiskonna toetaja tiitliga.

Haapsalu kogudus on loonud oma ruumides võimalused perekeskuse tööks ja Lääne-Nigula kogudus jagab oma ruume Avatud Noortekeskusega.

Kogudused on olnud nõu ja jõuga abiks laulupeotule teekonnal Läänemaal (Martna ja Kullamaa), maakaitsepäeva korraldamisel Lääne-Nigula kiriku juures, maal elamise

päeva läbiviimisel (Martna, Ridala, Lääne-Nigula), muuseumide- ja kirikuteööl. Kõrgelt on hinnatud kirikukontserdid ja jõuluõhtu jumalateenistused. Endiselt on inimeste jaoks oluline surnuaiapühade traditsioon.

Praostkonna jaoks toimus suursündmus 2019. aasta 1. juunil Varblas – praostkonna laulupäev. See oli kohaliku koguduse jaoks väga oluline. Koostöös sõbruskoguduse ja kogukonnaga muudeti päev osalejatele meeldejäävaks.

43.

43. SA LÄÄNEMAA MUUSEUMID

2017. aasta jõulude eel alanud rekonstrueerimistööd piiskopilinnuse pealinnuses kulmineerusid linnusemuuseumi avamisega 28. juunil 2019. Uue muuseumiga lisandus ca 800 m² ekspositsioonipinda, ühes toomkiriku (470 m²) ja kohvikuga (70 m²) – kõik kokku 1340 m² (sh siseõu ja terrassid). Rääkimata Haapsalu linnale ja lähiümbrusele võrratuid vaateid pakkuvale vaateplatvormile ühes unikaalse müüritrepistikuga. Nii suvekuud kui ka sügis näitasid külastajate suurt huvi. Uut muuseumit külastas kuue kuu jooksul 35 050 külastajat (12 kuud 40 402). Linnusemuuseumi väga hea vastuvõtuga kaasnes arvukalt tunnustusi:

- MTÜ Lääne-Eesti turismilt auhind "Lääne-Eesti turismitegu 2019";
- Muinsuskaitseameti tunnustus „Hästi taastatud mälestis 2019“;
- *The International Awards for Liveable Communities* 2019 võitja (2nd Bronze)

- Eesti muuseumide aastaauhindade konkursilt "Aasta muuseumiarendaja 2019";
- Haapsalu tunnustusürituselt „Haapsalu säravaim kultuurisündmus 2019“ – Haapsalu linnuse muuseumi uuendamine;
- Eesti Kultuurkapitali Läänemaa ekspertgrupi aastapreemia renoveeritud Haapsalu piiskopilinnuse püsiekspositsiooni loomise eest.

Linnusemuuseumi avamine oli omamoodi kink sihtasutuse „esivanemale“, Läänemaa Muuseumile, mille asutamisest täitis 90. aastat.

2019. aastal jõudis lõpuni ka Raudtee- ja Sidemuuseumi platskaardivaguni restaureerimine ja eksponeerimine INTERREGI ESTLATi programmi „Revival of industrial heritage for tourism development“ raames

SIHTASUTUS LÄÄNEMAA

(2017. detsember kuni 2019. märts). Lisaks vaguni restaureerimisele ja paigutamisele jaamahoone esisel paigaldati veeremipargi välialal külastajatele viis suuremat info-stendi. Ühtlasi said 70 erinevat objekti jaamakompleksi siseruumides ja -territooriumil QR-koodi märgised infomaterjalidega (vt <https://qr.salm.ee/>). Projekti toel valmistati jaama pedagoogiliste programmide läbiviimiseks kümme komplekti EV raudteelase vormipintsakut ja mütsid (originaalide koopiad). Lisaks valmistati Raudtee- ja Sidemuuseumit tutvustavad trükised eesti-, inglise- ja vene keeles.

Suvehooajaks avati raekojas interjööriäitus „Kaks kodu“, millele eelnes mais Eesti Kunstimuuseum 100 juubelinäituse „Avatud kollektsioonid“ korraldamine koostöös Eesti Kunstimuuseumiga. Unikaalsete tööde tulek Haapsallu oli märk kahe muuseumi väga headele sidemetele. Märiline oli ka Iloni Imedemaal järjekordse suvelavastuse korraldamine (Astrid Lindgreni „Rasmus, Pontus ja Lontu“ koostöös Tallinna 32. keskkooli näiteringiga; lavastaja Eva Kalbus), ilma milleta on laste suve raske ette kujutada. Lisaks rakendati lastele suvel interaktiivne seiklusmäng „Iloniga Haapsalus“ (NUMU nutimuuseumi keskkonnas).

Läinud aastat jääb meenutama esmakordselt Haapsalus korraldatud Läänemereäärsete Linnuste ja Muuseumide Assotsiatsiooni 29. peaassamblee ühes rahvusvahelise konverentsiga (18.–20. oktoobril) teemal „New in old: contemporary museums in historical buildings“. Haapsalut väisas osalejaid seitsmest riigist.

Traditsiooniliselt toimusid mitmed märgilised üritused, nagu Ilon Wiklandi noore kunstniku tunnustusüritus koos näitusega parimatest töödest, Läänemaa XXIII ajaloo konverents ühes Läänemaa Muuseumi Toimetiste XXII köite koostamisega ning

sügisel ühiselt LÜGiga korraldatud Läänemaa Eesti koolinoorte III ajalookonverents. Jät-kus Läänemaa kooliõpilaste ajalooringi läbiviimine, millele 2019. järgnes mudilaste ajalooring – kõik Linnusemuuseumis.

Muuseumikogude valdkonnas jätkus endise Läänemaa Muuseumi ning Raudtee- ja Sidemuuseumi kogude kirjeldamine ja digiteerimine eesmärgiga võimalikult palju huvitavat kultuuriloolist materjali avalikku kasutusse anda. Kindlasti kujuneb lähiaastate üheks huvitavamaks tööks kunstnik Ants Laikmaa dokumendikogu süstematiseerimine, arvelevõtt ja kirjeldamine ühes digiteerimisega.

Jätkus kunstnik Ilon Wiklandi pärandi rahvusvaheline tutvustamine ja enesetäiendamise projekt Erasmus+ täiskasvanuhariduse õpirände kaudu. 2019. aastal külastatud Tampere Muumimuuseumile (Soome) järgnes Saksamaal Troisdorfs Pildiraamatumuuseumi (*Burg Wissem Bilderbuchmuseum der Stadt Troisdorf*) tööga tutvumine.

Kokkuvõttes jõudis sihtasutus 2019. aastal linnusemuuseumi avamisega oma muuseumiüksuste väljaarendamisel uude arengujärku. Järgmised arendustegevused ootavad ees Ants Laikmaa majamuuseumis uue püsiekspositsiooni koostamisel (avamine 2022) ning Raudtee- ja Sidemuuseumi kompleksi hoonete avariiremontide algatamisel ja veeremi restaureerimisel (vedur). 2019. aastale tagasi vaadates väärib esiletõstmist töötajate suur panus linnusemuuseumi avamisel, Ilon Wiklandi 90 juubeli programmi koostamisel (2020), Haapsalu sajanditaguse linnakultuuri ning raudtee-pärandi restaureerimisel ja tutvustamisel.

Tervikuna külastas 2019. aastal kõiki sihtasutuse muuseume 82 000 külastajat.

44.

ÜLO KALM,
SA Rannarootsi Muuseum
juhataja:

44. SA RANNAROOTSI MUUSEUM

Rannarootsi lumememmed. Foto: Ülo Kalm.

Rannarootsi Muuseumil on olnud tegus aasta. Olulisemateks märksõnadeks on struktuurimuudatus, Rannaida avamine ja paadipõgenemise 75. aasta mälestuspäeva suurejooneline tähistamine.

Riigimuuseumist sihtasutuseks

2019. aasta oli Rannarootsi muuseumile organisatsiooniliste muudatuste aasta. Rannarootsi Muuseum riigimuuseumina lõpetas tegevuse 31. mail ja 1. juunist jätkas Sihtasutus Rannarootsi Muuseum, eramuuseumi staatuses. Sihtasutus Rannarootsi Muuseum asutati 28. jaanuaril 2019. Võttis mitu kuud aega, enne kui kõik lepingud ja üleandmise aktid said allkirjastatud. Kokku-

leppel riigiga jäi muuseumikogu riigile ja sõlmiti Kultuuriministeeriumiga riigile kuuluva muuseumikogu kasutamise leping.

Sihtasutus kohustub säilitama, uurima ja üldsusele vahendama muuseumikogu hariduslikel, teaduslikel ja elamuslikel eesmärkidel. Samuti täiendama eesmärgipäraselt muuseumikogu. Sihtasutus kohustub korraldama museaalide dokumenteerimist ja kirjeldamist ning vajaduse korral nende restaureerimist ja konserveerimist. Lepingus sätestatud kohustuste täitmiseks on sihtasutusel õigus igal aastal taotleda ministeeriumi kaudu riigieelarvest tegevustoetust.

Pärimusmuusika kohvik, esineb Sofia Joons. Foto: Ülo Kalm.

Sihtasutuse tegevust suunas kolmeliikmeline nõukogu: nõukogu esimees Mirjam Rääbis, riigi esindaja; nõukogu liige Liina Põld, Haapsalu linna esindaja; nõukogu liige Leif Roger Strömfelt, eestirootslaste esindaja.

Pühendunud töötajad

Sihtasutus jätkas sama arvu töötajatega. Oma igapäevatööga anti endast parim muuseumi hüvanguks. Rannarootsi muuseumis töötasid 2019. aastal: sihtasutuse juhataja Ülo Kalm, Ruhnu muuseumi juhataja Ruth Kesipaik, peavarahoidja **Anu Raagmaa**, teadur **Jorma Friberg**, muuseumipedagoog **Lydia Kalda** ja muuseumi hoidis puhtana **Valentina Tregubova**.

Hooned ja tulevikusihid

Kultuuriministerium andis Sihtasutusele Rannarootsi Muuseum tasuta üle Rannarootsi Muuseumi kinnistud Sadama 31 ja 32 Haapsalus ja Korsi talu kinnistu Ruhnus

ning muuseumi ülejäänud varad. Muuseumi edasine areng Haapsalus ja Ruhnus on nüüd meie kõigi kätes – meie, kelle jaoks eestirootsi kultuuripärandi hoidmine on oluline.

Rannarootsi Muuseumi kolm olulisemat investimisprojekti Haapsalus, mis ootavad teostamist, on Rannarootsi muuseumi merekeskuse ehitamine (maksumusega ca 900 000 eurot); Sadama väljaehitamine (ca 350 000 eurot) ja Muuseumi puupaatide talvehoidla ehitamine (ca 50 000 eurot).

Neljapäevamemmed ja ajaloo tikkimine

Eelmisel aastal Rootsis algatatud projekt Rannavaibale järje tikkimise kohta on täies hoos. Nii nagu esimese vaiba disainer oli Jorma Friberg, sünnivad ka uue vaiba motiivid tema peas ja käe läbi joonistuvad piltide kontuurid kangale. Eelnevalt joonistab Jorma iga motiivi kohta värvilise pildi paberile ja annab heakskiitmiseks memmedele.

Memmed tööhoos oma toas. Foto: Anu Raagmaa.

Tublid muuseumi Neljapäevamemmed oma nobedate näppudega tikivad pildid kangale. Järjevaipa tikkides mööduvad neljapäevad märkamatult kiiresti.

Puulaevad

Juba mitu aastat tagasi sai muuseumis restaureeritud Naissaare kaluri- ja reisupaat „Lilian“, mis sai kevadel ametlikult registreeritud ja võis sellest hetkest huvilistele teha lõbusõite. Ruhnu jaala „Vikan“ on remonttööde ootel.

Vabatahtlikud suvetöötajad

Aastaid on suviti muuseumi abistanud vabatahtlikud, nii ka 2019. aastal. Tublid vabatahtlikud tutvustavad suure pühendumusega külastajatele rannarootslaste lugu ja muuseumi näitusi. Muuseumi töötajad on südamest tänulikud järgnevatele tublidele vabatahtlikele: Ove Knekt Soomest, Rainer Åkerblom ja Bosse Ahlnäs Ahvenamaalt ning Marianne Brus ja Helle Reeder Rootsist.

Muuseumil on nüüd uus rannaait

Rannaida valmimine ja avamine on kindlasti

üheks oluliseks sündmuseks muuseumi ajaloos. Rannaidast sai esimene uus hoone, mis muuseumis ehitatud ja seda tänu perekond Hambergi ja Heymani suurtoetustele. Rannaida avasid pidulikult 27.04. 2019 Rootsi suursaadik Eestis Mikael Eriksson ja Haapsalu linnapea Urmas Sukles. Juba lühikese ajaga saadi külastajatelt väga positiivset tagasisidet nii hoone enda kui uue näituse kohta.

Külastajaid oli 2019. aastal kokku 10 308, neist 7014 eestlast, 1525 rootslast, 901 soomlast, 333 venelast, 137 lätlast, 130 sakslast ja 268 muudest rahvustest (kellest näiteks inglasi oli 34, hollandlasi 28, taanlasi 26, prantslasi 20, norralasi 16 ja vähe-maal määral ka kõikidest teised Euroopa riikidest; lisaks Ameerikamaadelt 25, Aasiast 11; Austraaliast 8).

Paadipõgenemise 75. aasta mälestuspäeva tähistamine Rannarootsi Muuseumis

Suurpõgenemine Eestist toimus 1944. aasta suvel ja sügisel. Punaarmee eest põgenes läände umbes 80 000 inimest. Paljud

Paadipõgenike mälestuspäeval läks teele viimane paat. Foto: Anu Raagmaa.

põgenesid Haapsalust ja Läänemaalt. 20. septembril 2019 meenutati Rannarootsi Muuseumis aega, mis puudutas peaaegu kõikide eestimaalaste peresid ning tänati neid, kes abivajajad vastu võtsid. Ilm oli sügiseselt kõle ja tuuline, nagu ka 75 aastat tagasi olla võis. Hommikul sadas koguni rahet. Soovijad said Naissaare kaluripaati Lilianiga teha väikse tuuri Haapsalu tagalahel. Rannarootsi muuseumi õuel andis lummava kontserdi ansambel Strand... Rand, kes esitas rahvamuusika koraale, laule ja lugusid Eesti-Rootsi saartelt ning Lääne-Eesti rannikult.

Üritust austas oma kohalolu ja sõnavõtuga peaminister Jüri Ratas, Rootsi suursaadik Mikael Eriksson, Soome suursaadik Timo Kantola ja Haapsalu Linnavalitsusest aselinnapea Liina Põld.

Paadipõgenike mälestusmärgi juures, Rannarootsi muuseumi ees, seisid auvalves Kaitseliidu Lääne Maleva kodutütred, noorkotkad ja naiskodukaitsjad. Nad abistasid külalisi mälestusküünalde süütamisel.

Paadipõgenike mälestuspäeva jäi meenutama küünalde meri. Foto: Ülo Kalm.

Vormsirootslane Maria Ingeborg Gilbert (sünd. Enkel) jutustas oma põgenemisloo. 15aastase tüdrukuna lahkus Maria 10. juulil 1944 mootorpurjekas Juhaniga ja elab Rootsis. 26. augustil tähistas jätkuvalt energiline proua oma väarikat 90. juubelit. Maria lugu liigutas kõiki kohaviibijaid südamepõhjani.

Mälestushetke muuseumi juures lõpetas sümbolne viimase põgenike paadi teele saatmine, mis sündis Tiina Leesiku lavastuses ja SEE teatri näitlejate osalusel. See taaselustus oli nii ehe ja liigutav, et vaatajatel voolasid pisarad.

Suitsukala teemapäeva ahvatlus. Foto: Ülo Kalm.

Üritus jätkus mälestuspalvusega Haapsalu toomkirikus, kus teenis piiskop Tiit Salumäe ning laulsid Haapsalu laulustuudio DO-RE-MI laululapsed. Toomkirikus olid pidulikuks esmaesitluseks üles seatud Rannavaiba järjevaibad. Selleks päevaks juba valmis saanud paadipõgenemise lugu jutustavad pildid. Tikkimine jätkus. Toomkirikus jutustasid muuseumi neljapäevamemm Sigrid

Tarkmeel ja rootsipoolne vaibatikkija Gunvor Strömbom oma pere põgenemise lood.

Mälestuspäeva korraldasid koostöös Rannarootsi Muuseum, EELK Haapsalu Püha Johannese kogudus, Haapsalu Linnavalitsus, Kaitseliidu Lääne Malev, SEE Teater, Eestirootslaste Kultuuriomavalitsus, Rootsi Suursaatkond Eestis ja Ülemaailmne Eesti Kesknõukogu.

